

TARTU ÜLIKOOL

Ühiskonnateaduste instituut

Info- ja dokumendihalduse õppekava

Katrin Tammar

**KOOLIRAAMATUKOGUHOIDJA ROLLID JA HOIAKUD ÜLDHARIDUSKOO LIS
INFOKIRJAOSKUSE ARENDAMISES TALLINNA ÜLDHARIDUSKOO LIDE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Krista Lepik, PhD

Kaitsmisele lubatud:

Tartu 2014

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. INFOKIRJAOSKUSE MÕISTE JA UURINGUD	6
1.1 Infokirjaoskusega seotud mõistete defineerimine	6
1.2 Uuringuid infokirjaoskuste õpetamisest õpilastele.....	10
1.3 Eestiga seonduvad uuringud.....	12
2. UURIMISKÜSIMUSED, MEETODID JA VALIM.....	15
2.1 Metoodika.....	15
2.2 Valim	17
3. TULEMUSTE ANALÜÜS	19
3.1 Kooliraamatukoguhoidjad rollid erinevate infoallikate õpilastele tutvustamises.....	19
3.1.1 Raamatukogu tundide läbiviimine.....	19
3.1.2 Õppekavas toodud infokirjaoskuste aspektide arendamises osalemine	21
3.1.3 Elektrooniliste andmebaaside tutvustamine	22
3.1.4 Informatsiooni vahendamine - teiste raamatukogudega koostöö tegemine.....	24
3.1.5 Raamatukogus õpilaste abistamise kaudu infokirjaoskuse pädevuste arendamine	25

3.1.6 Õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamine	26
3.2 Millised on kooliraamatukoguhoidjate hoiakud infokirjaoskuse õpetamises osalemise suhtes	27
4. JÄRELDUSED	29
KOKKUVÕTE	34
SUMMARY	37
KASUTATUD KIRJANDUS	40
Lisa 1: Intervjuu kava	43
Lisa 2: Intervjuu 1 transkriptsioon	45
Lisa 3: Intervjuu 2 transkriptsioon	54
Lisa 4: Intervjuu 3 transkriptsioon	61
Lisa 5: Intervjuu 4 transkriptsioon	71
Lisa 6: Intervjuu 5 transkriptsioon	76
Lisa 7: Intervjuu 6 transkriptsioon	86
Lisa 8: Intervjuu 7 transkriptsioon	99
Lisa 9: Intervjuu 8 transkriptsioon	110

SISSEJUHATUS

Me elame infoajastul – informatsiooni hulk kasvab kiiresti ja pealtnäha on võimalik kogu informatsioonile kiirelt ligi pääseda. Interneti massiline kasutamine on endaga kaasa toonud olukorra, kus igäüks võib sinna informatsiooni lisada, olenemata lisatu õigsusest. Selles infomüra kiirelt vajaliku ja usaldusväärse allika leidmine nõuab teadmisi elektroonilistest andmebaasidest ning arusaamist otsingumootorite tööpõhimõtetest. Lisaks areneb infotehnoloogia pidevalt, inimesed peavad olema pidevalt valmis kohanema uuendustega. Võrreldes varasemaga on elutempo pidevalt muutunud kiiremaks ja keerukamaks kui – vajame pidevalt informatsiooni otsuste tegemiseks või probleemide lahendamiseks.

Ühiskonnas edukalt toimimiseks ei piisa enam üksnes traditsioonilistest koolides omandatavatest valmisteadmistes – kooli lõpetajad peavad olema õppinud õppima ning valmis elukestvalt õppima. See on tinginud olukorra, kus õpilased peavad traditsiooniliste aineteadmiste omandamisele lisaks omandama ka oskuse õppida, et olla kooli lõpetades infokirjaoskajad.

Lõputöö on edasiarendus autori seminaritööst, milles on antud ülevaade infokirjaoskuse arendamise teoreetilisest käsitlusest. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade analüüsis selgus, et infokirjaoskuse arendamine peaks toimuma põhikooli ja gümnaasiumi ulatuses läbivate teemade õppeainetesse lõimimise kaudu ning gümnaasiumi astmes tehtava õpilasuurimuse ning valikaine „Uurimustööde alused“ kaudu. Seminaritöös vaadeldi ühe võimaliku infokirjaoskuse arendamise võimalusena koostööd õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate vahel. Riiklikes õppekavades selline koostöövorm kajastust ei leia. (Tammar 2014)

Infokirjaoskuse arendamist koolis on palju uuritud, peamiselt tõestamaks selle vajalikkust või selgitamaks õpilaste infovajadusi. Kooliraamatukoguhoidjate rolli infokirjaoskuse arendamises ei ole Eestis varasemalt palju uuritud. Sellest ajendatuna on käesolevas töös uuritud Tallinna üldhariduskoolides kooliraamatukoguhoidjate rolle infokirjaoskuse arendamises ja hoiakuid selle protsessis osalemise suhtes.

Lõputöö eesmärkideks on seatud:

- Tallinna üldhariduskoolide põhjal selgitada kooliraamatukoguhoidja rolle infokirjaoskusega seonduvate oskuste, mis kajastuvad põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades, arendamisel.
- Selgitada kooliraamatukoguhoidjate hoiakud infokirjaoskuse õpetamises osalemise suhtes.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimusküsimused:

- Kuivõrd puutuvad kooliraamatukoguhoidjad kokku informatsiooni otsimise ning kasutamise seotud oskuste ja pädevuste arendamisega?
- Millised on kooliraamatukoguhoidja hoiakud infokirjaoskuse arendamises osalemise suhtes?

Uurimisküsimustele vastamiseks intervjueritakse kooliraamatukoguhoidjaid, kes töötavad sellistes Tallinna üldhariduskoolides, kus põhikoolid ja gümnaasiumid tegutsevad ühe asutusena. Autor valis uurimuse läbiviimiseks Tallinna koolide kooliraamatukoguhoidjad, kuna Tallinnas asub ühe administratiivüksuse kohta palju erinevate traditsioonidega koole. Autor leiab, et hea ülevaate saab, kui uuringusse on kaasatud erinevate kogemustega isikuid.

Lõputöö esimeses peatükis antakse ülevaade infokirjaoskuse mõiste käsitlustest ja mitmepalgelisusest, sealhulgas ka Eesti infoühiskonna arengukava 2020 suhtes. Esimeses peatükis leiavad kajastust ka varasemad infokirjaoskuse uuringud nii Eestis kui ka väljaspool Eestit.

Töö teine peatükk selgitab töö eesmärkide saavutamiseks läbi viidud uuringu metoodikat. Kolmandas peatükis on toodud uuringu tulemuste analüüs, mis keskendub kooliraamatukoguhoidjate rollide ning hoiakute avamisele õpilaste infokirjaoskuste arendamise kontekstis.

Töö neljandas peatükis on toodud olulisemad tulemuste analüüsist tehtavad järeldused.

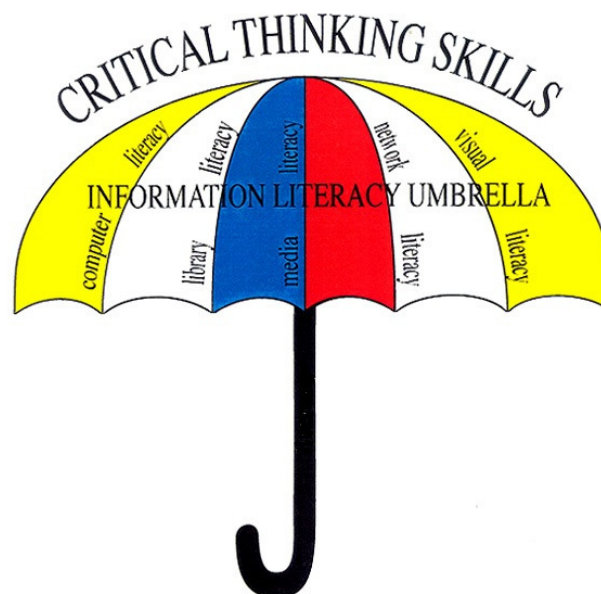
1. INFOKIRJAOSKUSE MÕISTE JA UURINGUD

1.1 Infokirjaoskusega seotud mõistete defineerimine

Infokirjaoskuse termin võeti kasutusele 1974. aastal Ameerika Ühendriikide Infotööstuse Assotsiatsiooni (edaspidi ALA) poolt. Infokirjaoskuse ning sellega seonduvate oskuste ja pädevuste tähistamiseks kasutatakse eesti keeles mitmeid termineid, nagu infopädevus ja digitaalne kirjaoskus.

1989. aasta ALA raporti kohaselt on infokirjaoskaja eelkõige isik, kes olema võimeline ära tundma infovajaduse ja peab olema võimeline vajalikku informatsiooni leidma, hindama ja efektiivselt kasutama, olenemata infoallikast. Lisaks suudab infokirjaoskaja leitud vajaliku informatsiooni põhjal otsuseid vastu võtta ning mõnda spetsiifilist probleemi lahendada. Infokirjaoskaja teab kuidas informatsiooni süstematiseerida ja kuidas seda kasutada nii, et teistel oleks sellest võimalik õppida. Isik on ettevalmistatud elukestvaks õppeks, kuna suudavad leida vajalikku informatsiooni probleemide lahendamiseks või otsuste tegemiseks. ALA raportis ei ole tegeletud niivõrd mõiste kui sellise defineerimisega, vaid on kirjeldatud infokirjaoskaja inimest. (ALA 1989)

Patricia Senn Breivik leiab, et infokirjaoskus on laiem kontseptsioon, mis hõlmab mitmeid oskuseid ja pädevusi. Ta kujutab infokirjaoskust vihmavarjuna (joonis 1), mis koondab enda alla erinevad oskused ja pädevused: arvutite kasutamine, raamatukogu kasutamine, meediakirjaoskus, võrgustike loomine; visuaalsus. Vihmavarju käepidemeks on elementaarne kirjaoskus. (Breivik 2000, 2005)

Joonis 1 Infokirjaoskuse vihmavari (Allikas: Breivik 2005)

Sellise kontseptsiooniga peab Breivik infokirjaoskust omamoodi kriitilise mõtlemise oskuseks. Ta leiab, et infokirjaoskajal on arenenud kriitilise mõtlemise võime, kuid rõhutab ka, et kriitilise mõtlemine isenesest ei tähenda veel infokirjaoskaja olemist. Breivik leiab, et ALA 1989. aasta raportis kirjeldatud infokirjaoskaja võimed on arvestades olukorda, et infohulga kasv ning tehnoloogia areng on muutunud ühiskonnas niivõrd kiireks, on kirjeldatud infokirjaoskaja võimed elukestva õppe seiskohalt fundamentaalsed. (ibid)

Christine S. Bruce seostab omakäsitluses infokirjaoskust seitsme erineva valdkonna kogemusega: infotehnoloogia, infoallikad, Informatsiooni töötlemine, kontroll informatsiooni üle, teadmiste konstrueerimine, teadmiste arendamine ning tark infokasutamine. Kõik toodud valdkonnad on omavahelises seoses ning nende kategooriate omavaheline struktuur pidevalt muutub, olenevalt infotehnoloogia kasutamise muutusest. Sellise käsitluse järgi ei rõhutata õppimise ja õpetamise seisukohast niivõrd oskusi ja nende omandamist, vaid pigem infokirjaoskuse erinevate külgede mõistmise ja kogemiste kaudu arenemist. Ka siit leiame ALA 1989. aasta raportis infokirjaoskaja iseloomustuses toodud oskusi nagu infootsimine, hindamine ja kasutamine. Erinevalt ALA (1989) ja Breiviku (2000, 2005) käsitlustest paneb Bruce erinevate kogemuste omavahelise struktuuri otsesesse seosesse infotehnoloogia kasutamisega. (Bruce 1998)

Tallinna Ülikooli Infoteaduste instituudi õpiobjektis „Kasutajakoolitus raamatukogus“ on võrdsustatud infopädevus infokirjaoskusega. Infopädevuse osas on toodud, inimene peaks: „ära tundma infovajaduse situatsiooni ja suutma oma infovajaduse võimalikult täpselt sõnastada; oskama valida relevantseid ja sobivaid infoallikaid ning neid efektiivselt kasutada; oskama hinnata leitud informatsiooni erinevate usaldusvääruse kriteeriumide alusel; oskama leitud informatsiooni õigesti tõlgendada.“ Elviine Uverskaja on õpiobjektis kõik nimetatud pädevused koondanud: „tegemist on informatsiooni kasutamise, infoühiskonnas toimetuleku ja elukestva õppimisega seotud pädevuste kogumit.“ Selline käsitlus ei too enam välja konkreetseid isiku oskuseid, vaid on orienteeritud tulemustele. (Uverskaja 2011)

Vabariigi Valitsus võttis 14.11.2013 vastu infoühiskonna arengukava 2020 ja selle rakendusplaani aastateks 2014-2015. Eesti infoühiskonna arengukava eesmärgiks on seatud: „Infoühiskonna arengukavakeskmes on IKT kasutamist ja nutikate lahenduste loomist võimaldava keskkonna tagamine. Kõrgemaks sihiks on seeläbi toetada IKT abil majanduse konkurentsivõime, inimeste heaolu ja riigivalitsemise tõhususe tõusu.“ IKT all peetakse arengukavas Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. (Eesti infoühiskonna arengukava 2020)

Eesti infoühiskonna arengukava 2020 lisas 1 on seletatud olulisemad mõisted, sealhulgas IKT-baasoskused ehk digitaalne kirjaoskus. „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“ lisas 1 sätestab: IKT-baasoskused (ehk digitaalne kirjaoskus) tähendab käesolevas arengukavas üldistatult inimese suutlikkust (oskusi, teadmisi, teadlikkust ja suhtumist) kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ning selle poolt vahendatud sisu vähemalt algelisel tasemel. Näiteks suudab inimene otsida, analüüsida ja kasutada teavet, kasutada peamisi e-teenuseid, suhelda digitaalsetes keskkondades (nt e-posti teel, sotsiaalvõrgustikes) ning teha seda olulisemaid turvakaalutlusi silmas pidades. Tegu ei ole üheselt määratletud ega ajas püsiva mõistega, digipädevuste konkreetsem määratlemine Eesti vajaduste kontekstis on arengukava üks sihte.,, (ibid)

Eesti infoühiskonna arengukava 2020 dokumendis on lisaks defineeritud mõiste: „Kõrgemad IKT-oskused – sarnaselt IKT-baasoskustele ei ole tegu üheselt määratletud ega ajas püsiva mõistega, vaid üldise nimetajaga IKT-kasutuse suutlikkuse edasijõudnumale tasemele. Eelkõige tähendavad need oskusi, teadmisi, teadlikkust ja suhtumist IKT kasutamiseks töö ja õppimise eesmärgil. See hõlmab näiteks üldlevinud tarkvara ning ettevõtte- või sektorispetsiifilisi lahendusi, protsesside haldamise ja juhtimise tarkvara (CRM, projektijuhtimine jne), kodutöö ning virtuaalse koostöö lahendusi jne.“ (ibid)

Eesti infoühiskonna arengukavas toodud mõisted IKT-baasoskused (digitaalne kirjaoskus) ning kõrgemad IKT-oskused on orienteeritud just Info- ja kommunikatsiooniseadmete kasutamisele ning ei saa kindlasti samastada infokirjaoskusega, kuna viimane ei käi üksnes info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise kohta. Lisaks tehniliste vahendite kasutamise oskusele, oskab IKT-baasoskustega isik lisaks ka informatsiooni otsida, leitud infot analüüsida ning kasutada, olles sealjuures allikakriitiline (peab silmas olulisi turvakaalutusi). Autor leiab, et IKT-baasoskused oma olemuselt kuuluvad infokirjaoskuste hulka ning ka osaliselt ka kõrgemad IKT-oskused, seda eelkõige elukestva õppe seisukohalt, kuna töö- ja õppimise eesmärgil näiteks vajaliku informatsiooni leidmiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisega on isik ettevalmistatud elukestvaks õppeks. (ibid)

1989. aastal ei olnud tehnoloogia veel nii kiirelt arenenud ning Interneti mittekasutajate osakaalu vähendamine ei olnud riiklikult olulisel kohal. ALA 1989 raportis on rõhutatud seost hariduse ja infokirjaoskuse vahel. Leiti, et ei ole vaja välja töötada uusi õppekavasid vaid, muuta õppeprotsessi nii, et õppimiseks ja probleemide lahendamiseks saada olevad infoallikad lisaks kriitilisele mõtlemise arendamisele võimaldaks neile elukestvat õpet ning täita kodaniku kohustusi. Infoühiskonna arengukava 2020 dokumendiga on pandud eesmärgiks edendada IKT-baasoskuste arendamist üldhariduskoolis kõikides ainetundides, koolitades selle eesmärgi saavutamiseks ka õpetajaid. Kuigi IKT-baasoskused ei ole üheselt võrdsustatavad infokirjaoskustega, vaid on osa sellest, siis arengukavaga liigutakse ka Eestis elukestva õppe võimaldamise suunas. (ibid; ALA 1989)

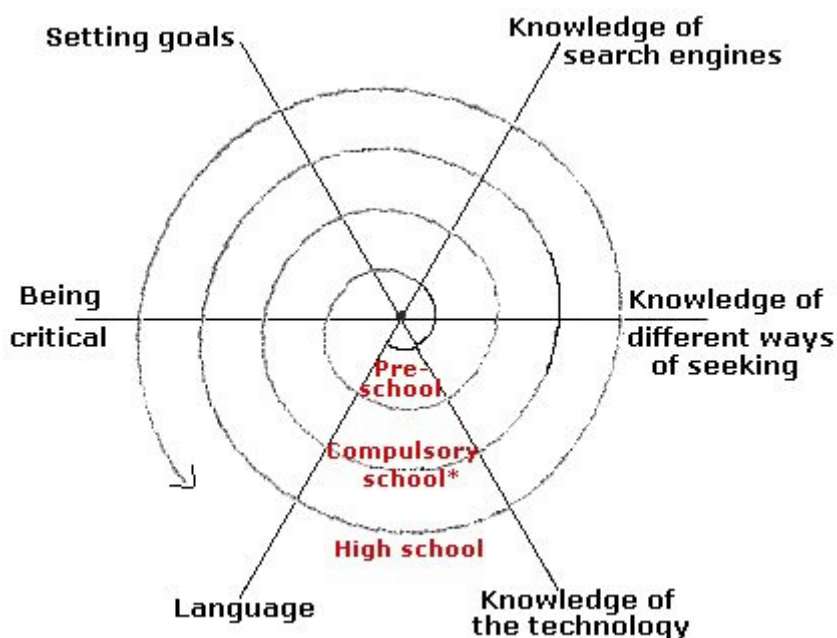
Infoteadlased on korduvalt püüdnud infokirjaoskuse mõistet defineerida (Bruce 1998; Breivik 2000, 2005; ALA 1989 jne) kuid tulutult. Küll võivad kattuda mõneti mõiste poolt hõlmatavad oskused ja pädevused, kuid ühtses definitsioonis ei ole suudetud kokku leppida. Suutmatuses kokku leppida ühtses definitsioonis, ehk definitsiooni ajas muutumises, omab rolli autori hinnangul ka tehnika areng. Suutmatuse mõiste ühtses tähenduses kokku leppida tingib olukorra, kus alati tuleb välja tuua, mida mõiste all käsitletakse. Autor on käesoleva töö raames tuginenud ALA 1989. aasta raportis toodud infokirjaoskaja isiku kirjeldusele, käsitledes infokirjaoskust kui erinevate oskuste ja päevuste kogumit, mis võimaldab isikul kaalutletud otsuseid langetada ning efektiivselt tekkinud probleeme lahendada. (ALA 1989)

1.2 Uuringuid infokirjaoskuste õpetamisest õpilastele

Taanis viidi läbi uurimus, kus paluti keskkooli õpilastel selgitada, mida mõistetakse infokirjaoskuse all. Selgus, et kõik uuringus osalejad ei olnud varasemalt kokku puutunud terminiga infokirjaoskus ja seetõttu oli neil raskusi selgitada, mis mõiste tähendus on. Neil oli hõlpsam rääkida infovajadusest, -allikatest, valikust ja hindamisest ning info kasutamisest. Keskkooli õpilaste ettekujutus infokirjaoskusest hõlmas protsessi, oskuseid ja tulemustele orienteeritud arusaamu, seostades mõningal määral infokirjaoskust õppimisega. Info otsimine tundus keskkooliõpilastele õppimise protsessis kõige olulisem. Keskkooli õpiaste poolt infootsinguoskuste infokirjaoskuseks pidamine, annab uuringu autorite käsituses raamatukogudele eelise, kuna uuringus osalejad külastasid raamatukogu peamiselt informatsiooni otsimise eesmärgil. (Nielsen & Borlund 2011)

ALA käsitluse kohaselt on infokirjaoskajad õppinud kuidas õppida. Nielsen ja Borlundi uurimuses nähtav õpilaste poolne infokirjaoskuse õppimisega seostamine toetab ALA väidet. (ALA 1989; Nielsen & Borlund 2011)

Rootsis viis AnnBritt Enochsson õpilase, vanusevahemikus 6-17, seas läbi uuringu õpilaste veebipõhise infootsingu arendamise kohta. Uuringu tulemusel kujutas Enochsson infootsinguoskuse arengut spiraalina (joonis 2), mis kujutab endast erinevates kooliastmes erineva haardega toimuvad arengut kuues valdkonnas: Keel, teadmised tehnoloogiast, teadmised infootsingu viisidest ja otsingumootoritest, eesmärkide seadmine ning kriitilisus. (Enochsson 2005)

Joonis 2 Infootsingu oskuse arendamise spiraal (Allikas: Enochsson 2005)

Michael K. O'Sullivan and Kim B. Dallas viisid läbi juhtumisuuringu, kus raamatukoguhoidja ja inglise keele õpetaja (uuringu riigis peamiselt kõneldav keel) koostöös andsid uurimistööde koostamise tundi. Sellise koostöö vormi tulemusel peaksid suutma abiturientid usaldusväärset informatsiooni leidma, analüüsima ning saadud infot probleemi lahendamiseks kasutama. Klassi jaoks koostasid õppekava raamatukoguhoidja ja õpetaja koostöös, kusjuures raamatukoguhoidja osaled ka aktiivselt õpetamise, protsessis viies läbi lühitunde ning oli vastutav ülesannete loomisel, mis keskendusid just mõne infokirjaoskuse osa arendamisele. Selline koostöövorm andis ka oodatud tulemusi. (O'Sullivan & Dallas 2010)

Anderson ja May on vaadeluurinud infokirjaoskuse õpetamise võimalusi. Uuring viidi läbi raamatukoguhoidjate ja õppejõudude koostöös. Uuringu tulemusest võib järeldada, et õpetamise vorm (olgu sees siis ainult näost-näku, veebipõhine või nende kombinatsioon) ei mõjuta õpilaste infokirjaoskuse omandamist. Kõik kolm meetodit võivad võrdselt mõjuda. Uuringu enne ja pärast tulemuste analüüsist selgus, et peale koolitust paranesid märgatavalt õpilaste võime mõista infovajadust, vajalikku informatsiooni otsida ja allika usaldusväärsust hinnata. Uuringu läbiviijate arvates vajab see põhjapanevate järelduste tegemiseks lähemat uurimist. (Anderson & May 2010)

1.3 Eestiga seonduvad uuringud

Kai Pata, Mart Laanpere, Erika Matsak, Priit Reiska uurisid läbivate teemade rakendamise uurimuse raames milliseid oskusi peaks õpilaste meelest õpetama koolis. Õpilased töid välja infokirjaoskuse kohalt olulisi oskuseid: infootsingut, info kriitilist hindamist ja dokumentide vormistamine. Uuringu tulemused ühilduvad osati Enochssoni poolt Rootsis läbi viidud uuringut ülemustega, kus õpilased pidasid samuti oluliseks infootsingu oskusi ja allikakriitikat. (Pata & Laanpere & Matsak & Reiska 2008; Enochsson 2005)

Eestis on infokirjaoskuse arendamine kajastatud Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades. Infokirjaoskuse arendamine peaks toimuma lõimituna õppeainetes õppekava läbivate teemade kaudu. Bereiviku aga ka ALA käsitluses on infokirjaoskus võtmeks, et tagada õpilase valmisolek elukestvaks õppeks ning edukalt ühiskonnas funktsioneerimisele. (ALA 1989; Breivik 2005; Tammar 2014)

Pille Kõiv, Katrin Lamesoo ja Ülle Luisk uurisid riiklike õppekavade läbivate teemade rakendamist. Uuringust selgub, et kuna õpetamiseks on aega vähe, siis kasutavad õpetajad seda pigem riigieksamiteks valmistumisele kui vähetahtsamate läbivate teemade õpetamisele. Võimalikuks põhjus sellisele rõhuasetusele on tõsiasi, et läbivate teemadega omandatavaid pädevusi ei mõõdetata ja ühiskond pöörab palju tähelepanu riigieksamite tulemustele. (Kõiv & Lamesoo & Luisk 2010)

Lisaks õppeainetesse lõimimise, on gümnaasiumi riiklikus õppekavas toodud kohustus koostada uurimistö, läbides eelnevalt valikaine „Uurimustööde alused“. Piret Palgi uuringu tulemustele toetudes, saab väita, et õpilased, kes on läbinud aine „uurimustööde alused“ ning koostanud uurimustöö, on paremate infokirjaoskustega kui need, kes seda teinud ei ole. (Palgi 2013; Tammar 2014)

Eestis on võimalik infokirjaoskust koolis arendada õpetajate ja kooliraamatukoguhoidja koostöö läbi. Ester Sõrmus on koostanud juhendi üldhariduskoolide raamatukoguhoidjatele infokirjaoskuse edendamise võimalustest kooliraamatukogus. Juhendi koostamisel on arvestatud riiklikke õppekavasid ja toodud koostöövõimalusi õpetajatega erinevate ainevaldkondade õppeesmärkide saavutamiseks.. (Sõrmus 2010; Tammar 2014)

Õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate koostöövorm riiklikes õppekavades kajastust ei leia, kuid see ei ole ka keelatud. O’Sullivan ja Dallase uuringus leidis kinnitust, et selline koostöövorm gümnaasiumi astmes ühe õppeaine raames töötab. Eesti praktikas vajab sellise koostöö vormi edukus täiendavat uurimist, seda nii gümnaasiumi astmes kui ka põhikoolis, samuti ühe õppeaine raames kui ka läbi erinevate õppeainete kontekstis. (O’Sullivan & Dallas 2010)

Aira Lepik ja Shvea Sogenbits lähtusid „edukas lastetöö rahvaraamatukogus“ mudeli loomisel Helsingi linnaraamatukogu ja Tallinna Keskraamatukogu lasteteeninduse võrdlemise tulemusel saadud järeldustest. Autorid tõid muuhulgas mõjufaktorina infokirjaoskuse, mis avaldub läbi tegevuste „

- Laste infokirjaoskuse edendamine, laste infokirjaoskuse edendamiseks laste ürituste korraldamine;
- Raamatukogu oskuste õpetamine – raamatukogu tegevust toetavate materjalide koostamine;
- Lastele mõeldud elektronkataloogide koostamine;
- Laste raamatukogu kodulehekülj;
- Raamatukogutundide korraldamine.“ (Lepik & Sogenbits 2005)

Lepik ja Sogenbits toovad välja, et kuigi infokirjaoskus sisaldab veel palju muud peale raamatukogu kasutusoskuste, peaks siiski rahvaraamatukogu kooli kõrval tegelema samuti laste infokirjaoskuse arendamisega. Selliseks arendustegevuseks on autorite käitluse kohaselt rahvaraamatukogudel mitmeid võimalusi, sealhulgas: „... raamatukogutundide korraldamine, elektronkataloogi kasutamise õpetamine, lastele mõeldud kodulehekülje loomine jne.“ (ibid)

2. UURIMISKÜSIMUSED, MEETODID JA VALIM

Käesolevas lõputöös on otsitud vastust järgmistele uurimisküsimustele:

- Kuivõrd puutuvad kooliraamatukoguhoidjad kokku informatsiooni otsimise ning kasutamise seotud oskuste ja pädevuste arendamisega?
- Millised on kooliraamatukoguhoidja hoiakud infokirjaoskuse arendamises osalemise suhtes?

2.1 Metoodika

Käesoleva töö raames läbi viidud kvalitatiivne uurimus vastab fenomenograafilise uurimuse tunnustele – eesmärk on inimeste kogemuste kirjeldamine, mõistmine ja analüüsimine (Marton 1981:180, viidanud Laherand 2008), kooliraamatukoguhoidjate kogemus infokirjaoskuse arendamisega seoses. Uljensi kohaselt kuulub valdkond, mis kajastab inimeste käsitlusi arendustööst koolis, nende valdkondade hulka, kus tehakse peamiselt fenomenograafilisi uurimusi (Uljens 1990:15-16, viidanud Laherand 2008).

Andmete kogumiseks kasutati töös semistruktureeritud (poolstruktureeritud) intervjuud. Uurimusele seatud eesmärkide täitmiseks on vaja kirjeldada kooliraamatukoguhoidjate kogemust ning avada hoiakud seoses õpilaste infokirjaoskuse arendamisega. Semistruktureeritud intervjuu käigus on võimalik intervjuu läbiviijal saadud vastuste sisust tulenevalt lisaküsimusi esitada, et võimalikult palju olulist informatsiooni kätte saada. (Õunapuu 2014)

Semistruktureeritud intervjuu üheks puuduseks on, et intervjuueeritavad võivad soovida olla intervjuu läbiviijale meelejärgi ning annavad reaalsusele mittevastavaid ütlusi.

Andmete kogumiseks intervjuu läbiviimiseks koostati eesmärkidest juhindudes intervjuu kava (Lisa 1). Intervjuu kava sisaldab kahte mõttelist plokki. Esimese ploki moodustab infokirjaoskuste arendamisega seonduvad küsimused ning teise ploki kooliraamatukoguhoidjate hoiakuid selgitavad küsimused.

Kava esimese teemabloki koostamisel on lähtunud infokirjaoskuse arendamise käsitlemisest põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades ning arvestades tuntumate infokirjaoskuse käsitluste (ALA 1989; Breivik 2000, 2005; Bruce 1998) ühisosadest. Küsimused puudutasid informatsiooni leidmist ja hindamist erinevate infoallikate ja allikakriitika vormis. Lisaks ka informatsiooni eetilist kasutamist autoriõiguste ja viitamiste näol. Küsimusi oli ka informatsiooni kasutamise kohta erinevate tekstiliikide koostamise ja info-ja kommunikatsioonivahendite vahendusel.

Teise teemaploki küsimuste koostamisel on peamiselt tuginetud uurimusküsimusele ja lõputöö eesmärgile, infokirja arendamise protsessis osalemise suhtes kooliraamatukoguhoidja hoiakute selgitamiseks.

Intervjuud viid läbi vabade vastustega intervjuu vormis, lähtudes ettevalmistatud intervjuukavast (lisa 1). Küsimuste järjekorda ja täpset sõnastust varieeris intervjuu läbiviija vastavalt intervjuu käigule ning intervjuueeritava vastuste sisule. Vajadusel esitati täiendavaid küsimusi. Intervjuud viid läbi suuliselt ja silmast-silma intervjuueeritavate töökohtades. Intervjuu kestvus oli keskmiselt 40-50 minutit. Intervjuud on transkribeeritud (lisa 2 kuni lisa 9). Transkriptsioonides on Intervjuu läbiviija märgistatud tähega K ning intervjuueeritavad märgitud I1, I2 jne, vastavalt nende intervjuueerimise järjekorrast.

Intervjuueeritavatega kontakteeruti kohtumiste kokku leppimiseks e-maili või telefoni teel. Uurimuses osalemine oli vabatahtlik ning uurimuses osalejatele selgitati uurimuse eesmäärke. Kogutud andmed ning intervjuueeritavate andmed on anonüümsed. Andmed on kogutud üksnes käesoleva töö eesmärkide saavutamiseks.

Koostatud küsimustest toimisid paremini info leidmisega seonduvad küsimused, samas kui küsimused, mis puudutasid informatsiooni kasutamist, ei olnud niivõrd efektiivsed, kuna informatsiooni eetilise kasutamise juures toodi juba oluline välja.

Kogutud andmed on dokumenteeritud Express scribe tarkvara kasutades transkribeerimise teel, ehk intervjuu on muudetud tekstiks. Andmete analüüsiks on kasutatud sisuanalüüsi ja kodeerimist. Sisuanalüüsi abil on võimalik kirjeldada nähtusi, eriti kui ei ole piisavalt teooriaid või uurimisandmeid. Sisuanalüüsi puhul tuletatakse koodid tekstist. Kodeerimise eesmärk on tekstide järjekindel liigendamine, et avastada teatud mustreid. (Laherand 2008)

Kõigepealt loeti transkriptsioone korduvalt, et saada üldmulje ja mõista tähendust. Intervjuude sisu kodeeriti lähtuvalt töö eesmärgist ja uurimisküsimustest. Kodeerimiseks loeti intervjuusid taas läbi ning teksti sai kodeeritud (rida-realt/ lause-laused/ lõik-lõigult) lähtuvalt uurimuse eesmärgist. Koodid on tuletatud johtuvalt uurimuse eesmärkidest ja uurimisküsimustest. Kodeerimiseks on kasutatud tarkvara atlas.ti.

Andmeid on analüüsitud kvalitatiivse tekstianalüüsi põhimõtteid rakendades. Kasutatud on vertikaalanalüüsi (cross-case analysis) ja vaadeldakse teatud teemat (alaprobleemi) läbi kõigi vastajate hinnangute – kõrvutades neid ja otsides neis ühiseid jooni ja erinevusi. (Vihalemm 2009)

2.2 Valim

Lõputöö jaoks andmete kogumiseks viidi ajavahemikus 24. - 30. aprill 2014 läbi semi-struktureeritud intervjuu kaheksa Tallinna üldhariduskooli kooliraamatukoguhoidjaga.

Kooliraamatukoguhoidjate leidmiseks moodustati strateegiline valim. Strateegilisel valimil on tunnused, mis on teatud osades homogeensed (sarnased) ja teatud osades heterogeensed (omavahel eristuvad). Valimi olulisimateks homogeenseteks tunnusteks on ametikoht (kooliraamatukoguhoidja) ning töökoha ehk kooli asukoht (Tallinn). Lisaks on homogeenseks tunnuseks, et Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetele tuginedes toimub õpe nendes koolides eesti keeles. Eesti keel on valitud homogeenseks tunnuseks kuna lõputöö autor ei valda vene keelt, mis on üsna mitme Tallinna üldhariduskooli põhiliseks õppekeeleks. Homogeense tunnuse alla läheb ka töökoha tüüp, st kooli tüüp, milleks on põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena. (EHIS)

Heterogeenseteks tunnusteks on kooliraamatukoguhoidja poolt teenindavate õpilaste arv, mida saab jagada üle 500 teenindatava ja alla 500 teenindatava, kuna teenindatavate õpilaste arv võib omada mõju kooliraamatukoguhoidjate töökoormusele. Heterogeenseks tunnuseks osutus õpetajate kohustuste täitmine – üks intervjueeritavatest oli põhikohaga õpetaja ning kooliraamatukoguhoidja tööd tegi lisatööna, kaks intervjueeritavat olid põhikohaga kooliraamatukoguhoidjad, kuid andsid ka mõnda ainetundi, kaks intervjueeritavat täitsid kooliraamatukoguhoidja töö kõrvalt asendusõpetaja kohustusi ning kolm kooliraamatukoguhoidjal ei olnud selliseid lisakohustusi.

Intervjueeritavatega kontakteerumisel oli esialgu plaanis kaasata valimisse 12 kooliraamatukoguhoidjat, kuid kuna koolides on õppeaasta parasjagu lõppemas ning kooliraamatukoguhoidjate töömaht sellega seoses suurem, jõudis valimisse lõpuks kaheksa kooliraamatukoguhoidjat. Lõputöö autoril puuduvad isiklikud suhted intervjueeritavatega.

Uurimuse üheks eesmärgiks on Tallinna üldhariduskoolide põhjal välja selgitada, kooliraamatukoguhoidja rolle infokirjaoskusega seonduvate oskuste, mis kajastuvad põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades, arendamisel. Teiseks eesmärgiks on selgitada, mis laadi on kooliraamatukoguhoidjate hoiakud ning täiendav koolituste vajadus protsessis rolli suurendamise suhtes. Eesmärgi saavutamiseks on vajalik kooliraamatukoguhoidjaid intervjueerida, et kogemustele toetudes määratleda kooliraamatukoguhoidja rolli protsessis ning selgitada valmisolek rolli osakaalu muutuseks.

3. TULEMUSTE ANALÜÜS

3.1 Kooliraamatukoguhoidjad rollid erinevate infoallikate õpilastele tutvustamises

Intervjuudest tuvastati erinevad kooliraamatukoguhoidjate rollid infokirjaoskuse tutvustamisel, mis on esitamiseks koondatud üldisemate pädevuste kaupa, mis leiavad siin alapeatükis käsitlust järgmiste tegevusrühmadena:

- Raamatukogu tundide läbiviimine
- Õppekavas toodud infokirjaoskuste aspektide arendamises osalemine
- Elektrooniliste andmebaaside tutvustamine
- Informatsiooni vahendamine – teiste raamatukogudega koostöö tegemine
- Raamatukogus õpilaste abistamise kaudu infokirjaoskuse pädevuste arendamine
- Õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamine

3.1.1 Raamatukogu tundide läbiviimine

Raamatukogu koondab endas mitmesuguseid erinevaid infoallikaid, nii paber kandjal kui ka elektroonilisi. Ka raamatukogu on autori arvates iseseisev infoallikas, mis ühtlasi tagab ka juurdepääsu teistele infoallikatele. Selleks, et soovitud informatsiooni leida, peab oskama kasutada ka raamatukogu.

Kooliraamatukoguhoidjad on ühed esimestest, kes algklasside õpilastele õpetavad kuidas vajalikku informatsiooni leida, seda nimelt algklassides läbi viidavate raamatukogutundide kujul. Intervjueeritavad tõid esile, et esimesed kokkupuuted kooliraamatukoguga on õpilastel algklassides, kus kooliraamatukoguhoidjad viivad läbi tunni raamatukogus tegutsemise ja raamatute leidmise kohta. „... raamatukogu kasutamise õpetust esimestele klassidele teen alati. ... teen sjukse raamatukogutunnis, kus siis õpetan neid, kuidas raamatukogus käituda, kus nende raamatud on, kuidas mida vaadata ja tagasi panna.“ (Intervjueeritav 2).

Intervjuudest selgus, et algklassides Raamatukogutundide läbiviimine toimub mõnedes koolides järjepidevalt „... raamatukogu kasutamise õpetust esimestele klassidele teen alati.” (Intervjueeritav 2). Järjepidevuse puhul on määravaks kooliraamatukoguhoidja tööstaaž just selles raamatukogus, kus praegu tööl ollakse. Intervjueeritavad, kelle tööstaaž praeguses koolis lühemat laadi, ei kinnitanud, et viivad algklassides alati läbi raamatukogutunde „... esimesel klassile teeme me igakord...” (Intervjueeritav 5), vaid tõid välja, et nad on selliseid tunde läbi viinud.

Järjepidevus sõltub ka sellest, kas raamatukogutundide läbiviimine toimub kooliraamatukoguhoidja initsiatiivil. Intervjuudest selgus, et algklassides raamatukogutundide läbiviimine sõltub kooliraamatukoguhoidja poolse initsiatiivi puudusel sõltub palju õpetajate soovist õpilastele raamatukogu kasutamist õpetada. „Õpetajad on siis avaldanud siiani initsiatiivi ning seda vabaaega leida sõltub nüüd nendest. Ja tõtt öelda ei ole seda minu valmisolekut ka väga olnud.” (Intervjueeritav 1).

Kui kooliraamatukoguhoidja omaalgatuslikult ei korralda algklasside raamatukogutunde, siis selline initsiatiivi puudus, peegeldub ka teistes tegevustes, infokirjaoskuse arendamise Intervjuudes pakuti näiteks kooliraamatukoguhoidja poolse tunni läbiviimise algatuse puuduse põhjusteks näiteks pedagoogilise hariduse puudumist „Raamatukoguhoidjate puhul saabki pigem takistuseks see, et ei omata õpetaja oskusi” (Intervjueeritav 5), ja ebakindlust „Ma ei ole selline tundide läbiviija ja seda noh õpetaja haridust ei ole eksju. Ma tunnen selles ennast ebakindlana” (Intervjueeritav 1).

Lisaks algklassidele viiakse raamatukogutunde läbi ka hilisemates kooliastmetes. Järgmistes klassides võib tundide läbiviimine sõltuda õpetajast „... esimesel klassile teeme me igakord ja teises oleme teinud päris palju raamatukogutunde. Ülejäänutel teeme vastavalt sellele kuidas õpetajad küsivad.” (Intervjueeritav 5), kuid võib mitte sõltuda ning raamatukogutunde viiakse läbi ka hilisemates kooliastmetes „Iga aasta ma teen aasta alguses igas klassis kuni gümnaasiumini.” (Intervjueeritav 7).

Ka hilisemates kooliastmetes raamatukogutundide läbiviimine võimaldab progresseeruvalt vastavalt õpilaste arenguastmele käsitleda erinevaid infokirjaoskusega seotud aspekte. Intervjueeritav jõudis ka „*Ma veel mõtlesin sellel aastal, mida ma räägin neile iga aasta üks ja saam, et kuidas kasutada ja mis tohib ja kuhu tohib minna aga just see usaldusvääruse kriteerium ja allika kriteerium ja siis autoriõigus, sellest tõesti on vaja rääkida. Ja niikuinii kui teeme sellist raamatukogutundi ja seal on kindlasti mõni õpetaja ja ta kuuleb ka sellest, väga hea.*” (Intervjueeritav 7).

3.1.2 Õppekavas toodud infokirjaoskuste aspektide arendamises osalemine

Keel ja kirjandus ainevaldkonna riiklikesse õppekavadesse on lisatud raamatukogu temaatikaga tunde. Intervjueeritavad tõid välja, et osalevad ka õppekavas olevate raamatukogu temaatikat puudutavate tundide läbiviimisel, „*... on ka õpikutes ja töövihikutes ülesanded ajakirjade peale ja midagi sjukest ja selliseid tunde on põhimõtteliselt raamatukogus läbi viidudki. Et õpetaja tuleb tavaliselt poole klassiga ...*” (Intervjueeritav 5).

Raamatukogu temaatiliste tundide puhul võib olla tegemist ka tundidega, kus tutvustatakse elektrooniliste raamatute lugemisvahendeid. Intervjuude analüüsist selgus, et õpetaja algatusel võib ette tulla, et kooliraamatukoguhoidja tutvustab õpilastele elektrooniliste raamatute lugemisvahendit (e-lugurit) „*... õpetaja tahtis, et temal ei ole aga peame lastele näitama. ... minu meelest ei olnud neljandas klassis see õpikus aga võibolla oli, vist ikka oli jupike selle tutvustust. pean üle vaatama. Aga õpetaja tahab, et neljandale klassile. Aga sellega ma siis lähen.*“ (Intervjueeritav 6).

Erinevaid paber kandjal infoallikaid käsitletakse ainetundides, mida toodi välja ka intervjueeritavate poolt „*mis puudutab paber allikaid, nagu entsüklopeediad, seda õpetatakse juba eesti keele tundides*” (Intervjueeritav 2). Intervjuudest selgus, et ka selliste ainetundide läbiviimisel osalevad kooliraamatukoguhoidjad „*... kohapeal kasutavad entsüklopeediaid ja et nad peavad siis mingeid konkreetseid asju sealt otsima, et mismoodi siis sedasi üldse otsitakse ja siis oleme teinud siin kohapeal niimoodi seda ...*“ (Intervjueeritav 8).

Gümnaasiumi riiklikus õppekava kohaselt tuleb gümnaasiumi astmes õpilastel koostada uurimustöö ning selle jaoks võib koolis õpilastele läbi võimaldada valikainet "uurimistöode alused". Aines käsitletakse muuhulgas erinevaid teabeallikaid ning nende kriitilist hindamist. Uurimistöode aluste tundi võib läbi viia ka kooliraamatukoguhoidja. Intervjuudest tuli välja, et kui kooli juhtkond leiab, et kooliraamatukoguhoidja selleks õige inimene ning viimane ise on valmis, peale täiendavat koolitamist, seda läbi viima, siis on tegemist toimiva võimalusega „Tegelikult on ikka nii tore, et kui selline valikaine sinna õppekavasse sisse kirjutati, siis ma seda lugesin ja tundsin, et mingi plõks. Mõtlesin et oh kui vahva ja süda hakkas teist moodi põksuma. Siis läks sellest mööda kõige rohkem 2 nädalat ja direktor kutsus enda juurde ja pakkus võimalust sügisest hakata sellega tegelema. Jumalast niimoodi et ilma et oleks midagi mõelnud, tegelikult tema mõtles sama moodi, et sobivaim olemasolevatest töötajatest.” (Intervjueeritav 5)

3.1.3 Elektrooniliste andmebaaside tutvustamine

Raamatukogude üheks ülesandeks on läbi aegade olnud kasutajatele informatsioonile ligipääsu tagamine. Andmed raamatukogude fondide kohta on kolinud elektroonilistesse raamatukogukataloogidesse.

Eestis suurim ja tõenäoliselt tuntuid on ESTER. ESTERist on õpilastel võimalik otsida allikaid (ka interneti vahendusel saada olevaid allikaid) koolitööde tegemiseks, uurimuste tegemiseks või leida, kust on võimalik saada kohustusliku (soovitusliku) kirjanduse raames lugemiseks antud raamatuid. Kooliraamatukoguhoidjad suunavad õpilasi seda iseseisvalt kasutama, „Kui meil ei ole raamatut, siis ütlen õpilastele, et vaata esterist kas keskraamatukogus on.” (Intervjueeritav 6).

Kooliraamatukoguhoidjad on õpilasi seda kasutama õpetanud. Intervjueeritavad, tõid välja, et ESTER on infoallikatest, mille kasutamist nad õpilastele selgitavad, „... ester kataloogi ma olen 3 ja 5 klassis nagu kirjandustundides seda nagu tutvustamas. et kuna seda nad peavad kasutama selles mõttes ka rohkem et kõike kohustuslikku kirjandust ... ei ole mul ju siinkoolis eriti pakkuda ja siis nad peavad seda minema kuskilt keskraamatukogust laenutama ...” (Intervjueeritav 8).

Koolidel on ka oma elektroonilised raamatukogukataloogid. Intervjuudest selgus, et kooli elektroonilist raamatukogukataloogi kasutamist kooliraamatukoguhoidjad kohati õpetavad „*RIKS webi mingil määral.*“ (Intervjueeritav 5). Intervjuudest selgus ka, et kuigi õpilastel on kooli enda elektrooniline kataloogi võimalik kasutada, siis ei ole õpilasi eriti seda kasutama suunatud „*Õpilastel on koolikodulehel võimalik vaadata seda kooli kataloogi, mis meil on sees raamatukogus. Seal on võimalik näha ka palju mul ühte või teist raamatut on ja kas see on praegu sees või see on välja laenutatud. Seda peaks tegelikult lastele rohkem teadvustama.*“ (Intervjueeritav 2).

Intervjuudest selgus, et kui koolil on oma elektrooniline raamatukogukataloog, et kooliraamatukoguhoidja ei pruugi lapsi seda kasutama suunata. Põhjustena toodi välja, et kasutusel olev süsteem on alles juurutamisel ning kõiki raamatuid ei ole veel sisse kantud „*... ja kuna mul ei ole ikkagi kõik veel sisestatud ja see on selline vähesel määral laenutamine ja siis ma ei ole veel õpilastele seda riksi seda kataloogi tutvustanud*“ (Intervjueeritav 8), või raamatukogu on kooliraamatukoguhoidja meelest selleks väike „*... me ei ole veel isegi sinnani viinud, et nemad saaksid, meie raamatukogu on niivõrd pisike ...*“ (Intervjueeritav 7).

Tallinna Keskraamatukogul on e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskond ELLU. Intervjuude analüüsist selgus, et kooliraamatukoguhoidjad on suunanud õpilasi seda kasutama „*Et ma olen paarile gümnaasiumiõpilasele on keskraamatukogu ju neil on see e-raamatukeskkond see ellu ja paari raamatut olen suunanud, et vaata seal on võimalik seda ka laenutada, et kui on igalt poolt väljas olnud, et olen näidanud, et seal on ka selline võimalus laenutamiseks.*“ (Intervjueeritav 8).

Lisaks elektroonilistele raamatukogukataloogidele, tõid raamatukoguhoidjad välja teisi elektroonilisi andmebaase, mida nad on suunanud õpilasi kasutama „*Siis see artiklite andmebaas. ... seda olen soovitanud ...*“ (Intervjueeritav 1). Intervjuudest selgub, et nende andmebaaside kasutamise osas saavad õpilased selgitusi alles siis kui tullakse mingi konkreetse teema kohta materjali otsima „*Ma olen ainult sellele õpilase rääkinud, kes küsinud on.*“ (Intervjueeritav 6). On võimalik, et kui õpilane kooliraamatukogust teema kohta materjali küsima ei lähe, siis talle erinevate elektrooniliste andmebaaside kasutamist ei selgitata „*ei ole, ei ole vajadust olnud. ilmselt nad teavad ise kõik.*“ (Intervjueeritav 7).

3.1.4 Informatsiooni vahendamine - teiste raamatukogudega koostöö tegemine

Oma panuse laste lugemuse ja ka kaudselt ka infokirjaoskuse arengusse annab Tallinna Keskraamatukogu. Keskraamatukogu filiaalid kutsuvad koole õpilasi neile külla tooma. Intervjuudest tuli välja, et seda mitmel puhul ka kasutatakse.

Esimeses klassis kutsutakse lapsi keskraamatukogusse, kus nad saavad kingituseks ka raamatu. Intervjueeritavad tõid välja, et selline koostöövorm keskraamatukoguga *toimib „... ja hästi tihe koostöö on meil keskraamatukoguga, tähendab on see kus kutsutakse ja lapsed saavad raamatud ..”* (Intervjueeritav 3).

Keskraamatukogu pakub suurematele klassidele raamatukogutunde. Intervjuudest tuli välja, et Kooliraamatukoguhoidjad omavad koostööd keskraamatukoguga peamiselt infovahendaja rolli *„keskraamatukogu otsib küll ühendust aga mina ise, mina olen ikkagi õpetajale selle info edasi andnud”* (Intervjueeritav 8). Intervjuudest selgus, et kui kooliraamatukoguhoidja on ise ka õpetaja, viiakse ka suuremaid klasse keskraamatukogusse raamatukogutundidesse *„Ma käisin oma klassiga, kellele ma eesti keelt annan selle viiendaga käsin ka kõrval. ... Seal on neil oma infootsingu õpetus. Nad 45 minuti jooksul teevad sellise lühikursuse ka.”* (Intervjueeritav 5).

Kooliraamatukoguhoidjatel on ka oma osa keskraamatukoguga koostöö mittetegemises. Kui kooliraamatukoguhoidja aktiivselt ei vahenda infot keskraamatukoguga koostöö võimaluste kohta, siis võib juhtuda, et aktiivset ja järjepidevat koostöö ei toimugi. Intervjueeritavad tõid koostöö puudumise põhjustena välja, et see suhtlus keskraamatukogu ja õpetajate vahel otse *„Kusjuures ei ole eriti koostööd. Ma mõtlen, et siin lähedal on filiaal küll aga tema toimetab suhteliselt omaette. Selles mõttes et on nagu kooli kaasanud. Nad kutsuvad lapsi küll aga see käib ilmselt klassijuhatajate kaudu. See on väljakujunenud nii.“* (Intervjueeritav 4), keskraamatukogu ise ei ole kooliraamatukoguhoidjaga ühendust võtnud *„Ma pean vist nendega ise lihtsalt ühendust võtma.“* (Intervjueeritav 7) ning, et kooliraamatukoguhoidjad ei saa iseseisvalt lapsi koolist ära võtta ning keskraamatukokku viia *„... mul ei ole nii palju voli et võtan ühe klassi viinlihtsalt sinna.”* (Intervjueeritav 7).

Intervjueeritavad tõid välja, et korraldavad erinevaid üritusi lastele näiteks lugemisharjumuste edendamiseks „ ... *lugemispuu programmi nii öelda. Esimene kuni neljas klass ja oli niimoodi et klassid võistlesid omavahel raamatute lugemises. kes siis nagu raamatu läbi luges sai oma klassi puupeale lehe ja siis nüüd aasta lõpus korjasin lehed ära ja vaatasin et kuidas siis tulemused on.*“ (Intervjueeritav 8) ning kirjanike tutvustamiseks „*emakeele päeval Leelo Tungal sai just kutsutud siia*“ (Intervjueeritav 1).

Lisaks keskraamatukogu filiaalides raamatukogutundides käimisele, korraldavad kooliraamatukoguhoidjad õpilaste kollektiivseid külastusi teiste raamatukogudega tutvumiseks „*Nüüd on selline plaan, et teeks järjepidevaks raamatukogude külastamise. ... Olen varem saatnud lapsi raamatukokku ja näidanud kaardi peal ja mõni ütleb, et käib oma vanematega. Aga sellest on vähe. Viiks nad ikkagi ninapidi. Sellest aastast meil nüüd on nii.*“ (Intervjueeritav 6).

3.1.5 Raamatukogus õpilaste abistamise kaudu infokirjaoskuse pädevuste arendamine

Intervjuudest selgus, et allikakriitika arendamises osalevad kooliraamatukoguhoidjad läbi kooli raamatukogus vastava teavitustöö tegemise „... *Jah osaliselt, mõnikord küll. ... Et jah kui ikkagi keegi abi vajab siis ma loomulikult selgitan et kust on parem leida ja kust mitte.*“ (Intervjueeritav 8). Allikakriitika arendamises ei oma kooliraamatukoguhoidjad kandvat rolli ja Intervjueeritavad tõid põhjuseks, et see kuulub pigem ainetundide raamesse, „*Ma arvan, et need tulevad ainetundides.*“ (Intervjueeritav 2) või, et õpilasi see lihtsalt ei huvita „*Ei teki ja nad ei hooli ka.*“ (Intervjueeritav 5).

Intervjuudest selgus, et sarnaselt allikakriitikaga puutuvad kooliraamatukoguhoidjad autoriõiguste ning viidete kasutamise selgitamisega kokku siis kui õpilased selle kohast abi vajavad „*No nendele no kui nad kuidagi kuskil mingit infot otsivad, siis ma alati selgitan ja no nagu näitan et kuidas kas või neid samu viiteid näiteks alla panna. Et seda ma olen selgitanud et autoriõigused, lihtsalt niimoodi kopeerida teise inimese mõtteid või teise inimese tööd et see ei ole nagu lubatud*“ (Intervjueeritav 8). Ka autoriõiguste ja viitamise õpetamises suhtes on kooliraamatukoguhoidjatel kujunenud hoiak, et seda peaksid lapsed õppima ainetundides „*Ei ei ei nad ei ole küsinud selle kohta ja ilmselt jällegi niisugune teema, mida peaks klassis rääkima.*“ (intervjueeritav 2).

Kooliraamatukoguhoidjad abistavad õpilasi ka tekstide koostamisel. Intervjuudest selgus, et õpilased küsivad kooli raamatukogust abi teabetekstide, nagu referaatide ja uurimustööde vormistamises, seda nii viidete kui ka dokumendi enda osas. „*Selle valmimise etapil on nagu pesa siin ja kõik tahavad midagi. Ise õpid ka koguaeg. Kui juhendajad ise ei ole piisavalt pädevad, siis on ju abi vaja.*“ (Intervjueeritav 5).

Ka tarbetekstide koostamise osas on kooliraamatukoguhoidjad õpilasi abistanud „... *siin just paar päeva tagasi mul 9. klassi tüdrukud käisid küsimas, kuidas motivatsiooni kirja teha.*“ (Intervjueeritav 2). Intervjueeritavad tõid ka välja, et tarbetekstide osas väga tihti abi ei küsita „*Mingid üksikud juhused on vist olnud kui keegi on uurinud kuidas avaldust või CV-d korrektselt teha, midagi sedasorti. Aga ei midagi massilist.*“ (Intervjueeritav 5). Intervjueeritavad leidsid, et õpilased ei küsi palju abi tarbetekstide osas, kuna vajalik informatsioon on internetis leitav ja tihti on õpetajad andnud õpilastele viited asjakohastele veebilehtedele „... *õpetaja oli neile andnud juba lingi kust nad saavad neid näidiseid juba leida.*“ (Intervjueeritav 8).

3.1.6 Õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamine

Õpioskuste olümpiaadi Tallinna piirkonnavooru ülesannete lahendamine vajab oskust kasutada erinevaid infoallikaid ning oskust saadud infot kasutada. Kooliraamatukoguhoidjad osalevad koolivoorust piirkondlikku vooru edasi saanute olümpiaadiks ettevalmistamises, selgitades neile allikate kasutamist ning viitamiste vormistamist „*Õpioskuste olümpiaad on tavaliselt siin viiendates klassides, et siis ma olen küll lastel aidanud lastel siit arvutist infot otsida, et kuhu leheküljele minna et selles mõttes et suunavalt abiks.*“ (Intervjueeritav 5).

Intervjuude analüüsist selgus, et lisaks juhendamisele, koostavad kooliraamatukoguhoidjad ka juhendeid õpioskuste olümpiaadil osalejatele „... *seal ma tegingi jälle, hästi lihtne, et kuidas viidata, et kui on autor siis tema järgi kui ei ole siis pealkiri või artikkel ja vist kogumik ja internet, et oleks hästi lihtne.*“ (Intervjueeritav 6).

3.2 Millised on kooliraamatukoguhoidjate hoiakud infokirjaoskuse õpetamises osalemise suhtes

Õpilaste infokirjaoskuse arendamises kooliraamatukoguhoidjad enda hinnangul ei osale. Intervjueeritavad tõid välja, et infokirjaoskuse arendamise kohta ei oska nad midagi öelda „*Sellest ei ole mul midagi rääkida.*“ (Intervjueeritav 2). Üheks põhjuseks, et kohe ei peetud ennast selles valdkonnas piisavalt pädevaks, võis autori arvates on intervjueeritavate termini infokirjaoskus mõistmine.

Intervjueeritavad kaldusid seostama infokirjaoskust üldiselt ning mitmeid mõistega seostatavaid oskuseid, nagu infootsimine ja infoallikate kasutamine, interneti ja infotehnoloogia kasutamisega „*Ma küll ei tea kas saan aidata. Ma ei tea üldse kõikidest nendest arvutitest ja nendest eriti.*“ (Intervjueeritav 7), ning arvatakse, et seda peaksid lapsed omandama arvutiõpetuse raames „*Ma ei tea kuidagi mis nad seal arvutitunnis teevad. Eks nad mingit infot seal otsivad ka.*“ (Intervjueeritav 4)

Intervjueeritavad arvasid, et ka infokirjaoskusega seostatavad pädevusi peaksid aineõpetajad arendama „*... see põhiõppetöö toimub ja aineõpetaja tunnis.*“ (Intervjueeritav 3). Arvati, et õpetamist on lihtsam tunnis teha. Intervjuudest selgus, et kooliraamatukoguhoidjad kalduvad eeldama, et õpetajad infootsinguga seotud pädevusi õpetavad „*Ma ei tea aga ma arvan, et kui teema tuleb õpikus ette siis õpetaja ikka räägib.*“ (Intervjueeritav 6), eriti kui õpetaja on noor „*... No ta on noorem inimene ja koolis alles käinud. Võibolla teab ta seda oma õppimistest kõike.*“ (Intervjueeritav 6) või annab informaatika tunde „*No ma arvan, et nad seal õpivadki kuidas internetis infot otsida. Mida muud nad seal teevad.*“ (Intervjueeritav 7).

Õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate koostöö on üks võimalus koolides infokirjaoskuse arendamiseks. Intervjueeritavad tõid välja, et õpetajad on koostööst huvitatud „*Õpetajad tahavad meelsasti tegelikult teha koostööd.*“ (Intervjueeritav 6). Koostöö puudumise põhjusteks pakkusid intervjueeritavad näiteks kooliraamatukoguhoidja pedagoogilise hariduse puudumist „*Raamatukoguhoidjate puhul saabki pigem takistuseks see, et ei omata õpetaja oskusi*“ (Intervjueeritav 5), ja ebakindlust. „*Ma ei ole selline tundide läbiviija ja seda noh õpetaja haridust ei ole eksju. Ma tunnen selles ennast ebakindlana*“ (Intervjueeritav 1).

Intervjueeritavad arvasid, et hetkel omavad nad protsessis väikest rolli „*minu selline osa ei ole ma arvan et väga suur ausalt öeldes.*“ (Intervjueeritav 8). Põhjusteks toodi, et raamatukogus puuduvad tehnilised võimalused „*aga no meie väikeses sellises tehniliselt mitte eriti hästi varustatud koolis ja isegi mitte ainult tehniliselt ja isegi raamatutega mitte hästi varustatud koolis. No mis rolli mina siin, ... ka veel oman.*“ (Intervjueeritav 7), või et kooliraamatukoguhoidja on selles koolis suhteliselt vähe aega tööl olnud ning kooli personal veel ei tea nende oskusi ja pädevusi „*Aga noh, siamaani ei ole keegi minult midagi küsitud. ... Siin ei ole praegu. Ju nad ei tea kas ma oskan või ei oska.*“ (Intervjueeritav 4), aja puudumist „*Ma arvan tegelikult, tööd on üpris parasjagu, siia juurde nagu enam midagi ei mängi välja. Aga kui sa ei ole üldse õpetaja, sul üldse tunde ei ole, siis sa võibolla saad mõned sellised tunnid teha.*“ (Intervjueeritav 2).

Intervjueeritavad leidsid, et kooliraamatukoguhoidja roll ideaalis võiks olla suurem. Toodi välja, et kooliraamatukoguhoidja võiks anda õpilastele raamatukogutunde ja et need tunnid oleksid kooli õppekavasse sisse kirjutatud „*... aga ideaalis peaks ikka olema tunniplaanis, muidu ei mängi välja. See peaks jah kuidagi olema, sest siis ta toimub kindalasti. see võiks olla nii et 4 tundi aastas, iga veerand üks tund. Parema oleks pidev ja hõre, siis kinnistub.*“ (Intervjueeritav 6) või toimuda tihedam koostöö aineõpetajatega „*Väheke võibolla võiks olla nagu rohkem mai teagi kas sellest ongi nii väga mitte nüüd õpetajatele abi aga kui rohkem koostööd teha ...*“ (Intervjueeritav 8). Intervjueeritavad leidsid, et rolli saaks kandavamaks muuta läbi erinevate andmebaaside kasutamise õpetamise „*Näiteks nende andmebaaside õpetamist võiks teha.*“ (Intervjueeritav 1).

Intervjuude analüüsimisest nähtub, et kui kooliraamatukoguhoidjate rolli suurendada, vajavad nad koolitusi vastavate pädevuste osas. Intervjueeritavad tundsid, et vajavad täiendkoolitust info- ja kommunikatsiooniseadmete kasutamise kohta „*... ma selles nüüd nii pädev ei ole ja võibolla vajaks uuesti ka see samune, noh need programmid arvutis, et tuleks lihtsalt uuendada ...*“ (Intervjueeritav 3), autoriõiguste kohta „*... võibolla mõned nüansid sellel sama autorikaitse kohta, mida oleks vaja juurde.*“ (Intervjueeritav 3), infoallikate kohta „*Eks see allikate koolitus ikka.*“ (Intervjueeritav 4) ja ka psühholoogia ja pedagoogika.

4. JÄRELDUSED

Analüüsi tulemusel jagas autor välja joonistunud rollid iseloomulike tunnuste järgi üldisemateks rollideks, mida kooliraamatukoguhoidjad täidavad:

- Raamatukogutundide läbiviimine
- Õppekavas toodud infokirjaoskuste aspektide arendamises osalemine
- Elektrooniliste andmebaaside tutvustamine
- Informatsiooni vahendamine – teiste raamatukogudega koostöö tegemine
- Raamatukogus õpilaste abistamise kaudu infokirjaoskuse pädevuste arendamine
- Õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamine

Lepik ja Sogenbits tõid „edukas lastetöö rahvaraamatukogus“ mudelis välja ühe infokirjaoskuse arendamise mõjutegurina välja „Raamatukogutundide korraldamine“. Kuigi nimetatud mudel koostati rahvaraamatukogudele, on mudel kohaldatav kooliraamatukogule nende võimaluste piires. Lõputöö autor on seisukohal, et olenevalt võimalustest saab kooliraamatukoguhoidja viia raamatukogutunde ise läbi või teha nende läbiviimise osas koostööd paremate võimalustega raamatukoguga. (Lepik & Sogenbits 2005)

Intervjuude analüüsist saab järeldada, et kooliraamatukoguhoidjad viivad läbi raamatukogutunde. Analüüsist selgub, et tunde viiakse hetkel läbi enamasti algklassidele, kus selgitatakse kuidas raamatukogus toimida ning raamatuid leida. Autor leiab, et selline tund, oma olemuselt, on infokirjaoskust arendav, kuna kui õpilane tuleb raamatukokku infot otsima, siis on ta juba mõistnud, et tal on infovajadus ning ta otsib informatsiooni selle rahuldamiseks. Lõputöö autor leiab, et algklassides peakski alustama infootsingu oskuse arendamisega. Seda toetab Enochssoni uuring, kus õpilased tõid välja, et infootsingu oskuse õppimine võtab aega. (Enochsson 2005)

Intervjuude analüüsist saab järeldada, et raamatukogutunde viivad kooliraamatukoguhoidjad läbi ka hilisemates kooliastmetes. Lõputöö autor leiab, et kooliraamatukoguhoidjad peaksid planeerima läbiviidavate tundide sisu ja ulatust nii, et kooliastmes oleksid raamatukogutunnid progresseeruva sisuulatusega. Sellist lähenemist toetab Enochssoni käsitlus, et infokirjaoskuse omandamine on tsirkulaarne protsess. (ibid)

Infokirjaoskusega seotud pädevuste arendamine on põhikooli ja gümnaasiumi riiklikesse õppekavadesse sisse viidud. Intervjuude analüüsist saab järeldada, et õpetajad ja kooliraamatukoguhoidjad teevad mõningal määral koostööd, kui ainekavas jõuab kätte raamatukoguga seotud tund. Lõputöö autor nõustub Kerli Perendi ideega, et need õpetajad, kes end info otsimises kõige pädevamaks ei pea, saavad pöörduda õpilastega raamatukokku. Lõputöö autor leiab, et õpetaja peaks eelnevalt kindlasti veenduma kooliraamatukoguhoidja pädevuses vastavas teemas. (Perend 2011)

Õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate vaheline koostöö on üks võimalustest, mille kaudu on võimalik koolis infokirjaoskust arendada. Intervjuude analüüsist nähtub, et koostööd tehakse nii raamatukogutundide osas kui ka õppekavajärgsete raamatukogutemaatikast puudutavate tundide läbiviimises. Intervjuude analüüsist saab järeldada, et õpetajad ja kooliraamatukoguhoidjad teevad teatud ulatuses koostööd, seda peamiselt õpetajate algatusel. Autor leiab, tuginedes intervjuude analüüsile, et peamiseks põhjusteks on kooliraamatukoguhoidjate ebakindlus ning õpetamiseks vajalike pädevuste puudumine. Autor leiab, et ebakindluse põhjuseid on erinevaid ja need on seotud peamiselt kooliraamatukoguhoidja isiku ja kooli kollektiiviga.

Intervjuude analüüsist selgus, et esineb ka juhtumeid, kus kooliraamatukoguhoidja viib gümnaasiumi astmes iseseisvalt läbi uurimistööde aluste tundi. Infokirjaoskuse arendamise seisukohalt on tegemist olulise osaga. Rolli tähtsust kinnitab Piret Palgi uurimus, millest nähtub, et kõige paremate infokirjaoskuste on õpilased, kes on läbinud aine „Uurimistööde alused“ ja koostanud uurimistöö. Arvestama peab siinkohal, et suur roll toob endaga kaasa ka suure vastutuse. Lõputöö autori hinnangul peab kooliraamatukoguhoidja omama selleks vajalikke oskusi ning olema enesekindel, kuna oluline ei ole aine ära anda, vaid tagada, et õpilased vajalikud oskused omandaksid. (Palgi 2013)

Intervjuude analüüsist selgus, et kooliraamatukoguhoidjad selgitavad ka elektrooniliste andmebaaside kasutamist. Elektrooniliste raamatukogukataloogide tutvustamine leiab ka riiklikes õppekavades kajastust, see annab kooliraamatukoguhoidjatele võimaluse oma rolli infokirjaoskuse arendamises suurendada, osaledes ainetundides, kus seda käsitletakse, läbiviimises. Lisaks elektroonilistele raamatukogukataloogidele tutvustavad kooliraamatukoguhoidjad ka teisi elektroonilisi andmebaase. Teisi elektroonilisi andmebaase tutvustatakse harva ja enamasti nendele õpilastele, kes kooliraamatukoguhoidjalt mõnda materjali küsima lähevad.

Siit saab järeldada, et elektroonilisi andmebaase, mis leiavad kajastust õppekavades, tutvustatakse õpilastele järjepidevalt ning neid, mis õppekavades kajastust ei leia, käsitletakse siis kui konkreetne vajadus tekib.

Keskraamatukogu pakub võimalust koostööks raamatukogutundide läbiviimiseks, sh infootsingu õpetamiseks. Kui kooliraamatukoguhoidja on ebakindel, on võimalik aktiivselt vahendada pakutavate võimaluste kohta informatsiooni aineõpetajatele.

Intervjuude analüüsist selgus, et kooliraamatukoguhoidjad osalevad infokirjaoskuse pädevuste arendamises raamatukogus õpilaste abistamise kaudu. Sellisel juhul lasub põhiline vastutus infokirjaoskustega seotud oskuste õpetamisel õpetajatel ning kooliraamatukoguhoidja pakub vajadusel täiendavaid juhiseid või tuletab õpitud meelde. Lõputöö autor leiab, et sellisel juhul on oluline ka õpetajatega kokku leppida, et tundides sisendatakse õpilastele, et abisaamiseks võib ka raamatukoguhoidja poole pöörduda. Need tulemused haakuvad ka Judy O'Conneli käsitletusega, kus infootsimise oskuse arendamisega peaks tegelema kooliraamatukoguhoidja koostöös õpetajatega, mille tulemusena integreeritakse vajalikud infootsingu oskused õppimise ja õpetamise kogemusse. (O'Connell 2008)

Siit saab järeldada, et koostöö õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate vahel ei pea toimuma ainult konkreetsetes tundides, vaid ainetundide planeerimisel tiheda koostöö tulemusel saab kooliraamatukoguhoidja täita infokirjaoskustega seotud teemadel abiõpetaja rolli.

Intervjuude analüüsi tulemustest saab järeldada, et kooliraamatukoguhoidjatel on mitmeid erinevaid rolle infokirjaoskuse tutvustamisel. Godwin leiab, et õpetamisviise on palju, protsessid keerukad ja ei peaks kartma nende kasutamisega eksperimenteerimist. Andersoni ja May uuringust selgus, et infokirjaoskuse õpetamise osas ei mõjuta õpetamise vorm (näost-näku, veebipõhine või nende kahe kombinatsioon) taotletavaid tulemusi. Siit saab järeldada, et kõik need kooliraamatukoguhoidja rollid võivad olla edukad õpilaste infokirjaoskuse arendamisel. Lõputöö autor leiab, et nende edukuse määratlemiseks tuleks rolle ja nende järjepidevust täiendavalt uurida. (Godwin 2008, Anderson & May 2010)

Intervjuude analüüsist saab järeldada, et kooliraamatukoguhoidjad hindavad enda rolli osakaalu infokirjaoskuse arendamises väikeseks. Intervjuude analüüsist nähtub aga, et tegelikult kooliraamatukoguhoidjad osalevad läbi erinevate tegevuste infokirjaoskuse protsessis aktiivselt. Autori arvates on eraldi probleematika siinkohal on nende tegevuste järjepidevus, mille puudumisel ei pruugi nendel tegevustel olla soovitud tulemusi. Üheks põhjuseks, miks kooliraamatukoguhoidjad oma rolli tähtsust alahindavad võib autori arvates olla ebakindlus nii oma oskuste osas kui ka õpilastele tundi andmise suhtes. Ka võib olla põhjuseks soovimatus õpetajatega õpilaste aja pärast konkureerida.

Kooliraamatukoguhoidjad leidsid, et ideaalis võiks nende roll infokirjaoskuse arendamises osalemises olla kandvam. Intervjuu analüüsist nähtub, et väljapakutud tegevused, mille kaudu oma rolli suurendada, kattuvad tegevustega, mida ühed või teised kooliraamatukoguhoidjad juba täitsid. Siit saab järeldada, et kooliraamatukoguhoidjatel on täiesti võimalik rohkem panustada infokirjaoskuse arendamisse.

Autor leiab, et arvestades kooliraamatukoguhoidjate hinnangute ja reaalsete rollide osakaalude erinevust, tuleks enne kui asutakse oma rolli suurendama, kaardistada juba reaalset toimuvad tegevused. Samuti tuleks hinnata nende järjepidevust ning sellele tuginedes läbi mõelda mida ollakse valmis tegema ning millist koolitust vaja on. Kui kõik see on läbi mõeldud, asuda oma rolli suurendama.

Intervjuude analüüsist järeldub, et panuse suurendamiseks peaksid kooliraamatukoguhoidjad esmalt läbima täiendkoolitusi. Vaja on tuletada meelde või õppida juurde erinevaid oskusi. Infokirjaoskuse erinevate aspektide kohta on olemas nii veebipõhiseid kui ka traditsioonilisi koolitusi.

Autor leiab, et raamatukoguhoidjatel, kes vajaksid juurde pedagoogilisi teadmisi kui koolitusele ei ole võimalik minna, on võimalik teha koostööd õpetajatega vajalike teadmiste ja näpunäidete saamiseks. Selline koolitusvorm toimib vajadusel ka teistpidi – kooliraamatukoguhoidja saab õpetajale anda infokirjaoskusega seonduvate pädevuste arendamiseks näpunäiteid.

Intervjuudest kumab kooliraamatukoguhoidjate hoiak, et infokirjaoskus seostub peamiselt info otsimise, arvutite ja internetiga. Siit saab järeldada, et kooliraamatukoguhoidjad tegelikult ei saa mõiste sisust ja selle tähtsusest täielikult aru. Autor nõustub A. Skovi soovitusel, et kui kooliraamatukoguhoidjad asuvad õpetajatega koostööd tegema, on oluline eelnevalt kokku leppida mõistete tähenduses, et infokirjaoskusest rääkides saaksid kõik üksteisest samamoodi aru (Skov 2004).

KOKKUVÕTE

Lõputöö on edasiarendus autori seminaritööst, millega antaks ülevaade infokirjaoskuse arendamise teoreetilisest käsitlusest. Lõputöö avab kooliraamatukoguhoidjate erinevaid rolle õpilaste infokirjaoskuse arendamises.

Lõputöö eesmärkideks seati:

- Tallinna üldhariduskoolide põhjal selgitada kooliraamatukoguhoidja rolle infokirjaoskusega seonduvate oskuste, mis kajastuvad põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades, arendamisel.
- Selgitada kooliraamatukoguhoidjate hoiakud infokirjaoskuse õpetamises osalemise suhtes.

Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimusküsimused:

- Kuivõrd puutuvad kooliraamatukoguhoidjad kokku informatsiooni otsimise ning kasutamise seotud oskuste ja pädevuste arendamisega?
- Millised on kooliraamatukoguhoidja hoiakud infokirjaoskuse arendamises osalemise suhtes?

Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi semi-struktureeritud intervjuud kaheksa Tallinna kooliraamatukoguhoidjaga. Neli kooliraamatukoguhoidjat teenindasid rohkem kui 500 õpilast ja neli teenindasid vähem kui 500 õpilast.

Analüüsi tulemusel selgus mitmeid erinevaid rolle. Autor jagas välja joonistunud rollid iseloomulike tunnuste järgi üldisemateks rollideks, mida kooliraamatukoguhoidjad täidavad:

- Raamatukogutundide läbiviimine
- Õppekavas toodud infokirjaoskuste aspektide arendamises osalemine
- Elektrooniliste andmebaaside tutvustamine
- Informatsiooni vahendamine – teiste raamatukogudega koostöö tegemine

- Raamatukogus õpilaste abistamise kaudu infokirjaoskuse pädevuste arendamine
- Õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamine

Intervjuude analüüsisist selgus, et kooliraamatukoguhoidjad hindavad enda rolli osakaalu infokirjaoskuse arendamises väikeseks. Intervjuude analüüsisist nähtub aga, et tegelikult kooliraamatukoguhoidjad osalevad läbi erinevate tegevuste infokirjaoskuse protsessis aktiivsemalt kui nad arvasid. Põhjuseid siin on erinevaid. Autor leiab, et kuigi põhjused võivad kattuda, on need enamasti seotud konkreetse isiku ja kooli personaliga.

Uuringu tulemustele toetudes saab väita, et kooliraamatukoguhoidja ja õpetaja koosöovorm õpilaste infokirjaoskuste arendamiseks tegelikkuses toimub. Uuringust selgus, et koostöö toimub valdavalt õpetajate algatusel. Ka siin on erinevaid põhjuseid, mida autori hinnangul saab seostada põhjustega, miks alahinnatakse enda osa tähtsust protsessis.

Kooliraamatukoguhoidjad leidsid, et ideaalis võiks nende roll infokirjaoskuse arendamises osalemises olla kandvam. Tulemuste analüüsisist on näha, et kooliraamatukoguhoidjate väljapakutud tegevused, mille kaudu oma rolli suurendada, kattuvad tegevustega, mida ühed või teised kooliraamatukoguhoidjad juba täidavad. Autor jõudis järeldusele, et kooliraamatukoguhoidjatel on tuginedes teiste kooliraamatukoguhoidjate praktikale soovikorral võimalik rohkem panustada infokirjaoskuse arendamisse.

Tuginedes raamatukoguhoidjate rollide paljususele ja nende enda seisukohale, et nende roll protsessis väike, leidis lõputöö autor, et enne kui asutakse oma osa infokirjaarendamise protsessis suurendama, tuleks kaardistada juba tehtavad tegevused ning nende järjepidevus ja tulemustele tuginedes hakata planeerima edaspidi tehtavat tööd.

Tulemuste analüüsisist sai järeldada, et kooliraamatukoguhoidjad tegelikult ei mõista infokirjaoskuse sisust ja selle tähtsusest täielikult, vaid kalduvad mõistet seostama mõne selle aspektiga nagu info otsimine, info- ja kommunikatsiooniseadmete kasutamine. Sellele tuginedes leiab autor, et nii kooliraamatukoguhoidjal kui ka õpetajatel oleks vaja ennast mõiste erinevate käsitlustega kurssi viia ning koostöö tegemiseks mõiste sisus ja ulatuses ühisele arusaamisele jõuda.

Lõputöö eesmärkide saavutamiseks valitud metoodika sobis, kuna selgus mitmeid erinevaid kooliraamatukoguhoidja rolle infokirjaoskuse arendamises ning avati kooliraamatukoguhoidjate hoiakuid protsessis osalemiseks. Lõputöö raames läbiviidud uurimus võib olla baasmaterjaliks edasistele infokirjaoskuse uuringutele üldhariduskoolides.

Käesolevas lõputöös väljatoodud erinevaid rolle on võimalik kasutada tuleviku uurimustes kui lähtekohta, et uurida, mil määral kooliraamatukoguhoidjad neid erinevaid rolle täidavad. Samuti on uurimust võimalik kasutada avamaks õpetajate rolle ja hoiakuid infokirjaoskuse arendamises.

Autor edastab käesoleva lõputöö intervjueeritavatele ning loodab, et see annab neile ideid, kuidas õpilaste õppimisvõime arengus aktiivsemalt osaleda.

SUMMARY

ROLES AND ATTITUDES OF SCHOOL LIBRARIANS ON DEVELOPING INFORMATION LITERACY IN GENERAL EDUCATION SCHOOLS, ON THE EXAMPLE OF TALLINN GENERAL EDUCATION SCHOOLS.

Katrin Tammar

With the growth of usage of internet and information technology, the importance of information literacy has been more acknowledged. The need for children to develop independent learning skill is now more than ever acknowledged. In order to be successful in business area and act as efficient member of society, you need be prepared for lifelong learning. According to American Library Association (ALA). 1989. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report, being information literate is thought to be the presumption of being prepared for lifelong learning.

Developing information literacy in schools is an area of which many studies have been conducted, mainly proving its necessity and information needs of students. As one possible way to develop student's information literacy is thought to be collaboration between teachers and school librarians. Not much research has done to understand the roles and attitudes of school librarians in teaching information literacy. This is why author has decided to study roles and attitudes of school librarians on developing information literacy in general education schools, on the example of Tallinn general education schools.

This thesis aims to:

- Determine roles of school librarian in developing information literacy related skills that reflect from National curriculums for basic schools and for upper secondary school on the example of Tallinn general education schools.
- Identify attitudes of school librarians towards participating in information literacy developing.

To achieve set goal, following research questions were developed:

- To what extent are school librarians participating in developing skills and competencies related to seeking information and use of information?
- What are the attitudes of school librarian towards participating in information literacy developing?

To answer the research questions semi structured interviews were conducted with eight school librarians from different Tallinn general education schools. The results were analysed with the method of qualitative content analysis. The main results of the interviews are presented in this thesis.

As a result of analysis many different roles of school librarians in the process of developing information literacy were identified. Author grouped different roles according to their characteristic traits into more general roles as follows:

- Conducting library lessons
- Participating in developing information literacy related skills that are put into curriculum.
- Introducing electronic databases.
- Mediating information – collaborating with other libraries.
- Developing information literacy related skills by helping students at the library.
- Preparing students for learning skills Olympiad.

Although librarians have many different roles they carry out regarding developing information literacy skills, they themselves have an attitude that their role is relatively minor. Their attitude does not correspond with the results of the study. Author thinks that there are several different reasons why school librarians underestimate their role in the process and it's mostly connected to person and school staff.

The results show that school librarians and teachers cooperate to develop skills and competencies related to information literacy. Results also indicated that cooperation usually takes place on initiative of teachers.

Results also indicated that schools librarians tend to relate the meaning of information literacy with some aspects of it. This indicates that school librarians don't really have an overview of the meaning and scope of information literacy term. In authors opinion that school librarians should explore the meaning of this term and make sure that they and teachers understand the meaning of information literacy in one way.

School librarians found that ideally they could play bigger role in developing information literacy. It resulted from the analysis of conducted interviews that activities that school librarians thought they could do where overlapped with roles some school librarians have already taken on. This lead author to conclude that increasing the role of school librarian in the process of developing information literacy is realistic.

Author believes that before a school librarian starts to increase the role, one should first think through what activities are already done and how consistently their done. Also analyse what additional training they require for increasing their role.

The methodology of the thesis was suitable and fitted the aim. Many different roles and attitudes on participating in information literacy developing were determined and it lead to interesting findings. The study can be used as a basis for further research in developing information literacy in general schools.

KASUTATUD KIRJANDUS

American Library Assosiation (ALA). 1989. *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report 10.01.1989* Washington, D.C. USA
<http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> (27.10.2013)

Anderson, K. & May, A. F. 2010. *Does the Method of Instruction Matter? An Experimental Examination of Information Literacy Instructions in the Online, Blended, and Face-to-face Classrooms.* – The Journal of Academic Librarianship, Vol. 26, pp. 495-500.

Breivik, P. S. 2000 *Information literacy and lifelong learning: the magical partnership* – International Lifelong Learning Conference, Central Queensland University,
<http://bivir.uacj.mx/dhi/DoctosNacioInter/INFORMATIONLITERACYANDLIFELONGLEARNING.htm> (10.01.2014)

Breivik, P. S. 2005. *21st Century learning and Information Literacy.* – Change Vol 37, issue 2, pp 20-27.

Bruce, C. S. 1998. *The phenomen of Information Literacy.* – Higher Education research ja development, Vol. 17, No 1, pp 25- 42.

Eesti Infoühiskonna arengukava 2020 <http://infoyhiskond.eesti.ee/eesti-infouhiskonna-arengukava-2020/infoyhikonna-arengukava-2020-loppversioon> (06.05.2014)

EHIS. Eesti Hariduse Infosüsteem. <http://www.hm.ee/ehis/statistika.html> (01.04.2014)

Enochsson, A. 2005. *The development of children's Web searching skills – a non-linear model.* – Information Research Vol. 11 No. 1,

Godwin, P. 2008. *Conclusion.* – Information literacy meets 2.0, lk 165-181.

Kõiv, K & Lamesoo, K. & Luisk Ü. 2010. *Õppekava läbivate teemade rakendamise.* – Haridus nr 4/2010.

Laherand, M-L 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk OÜ.

Lepik, A. & Sogenbits, S. 2005. *Rahvaraamatukogu lasteteeninduses: võrdlusanalüüsi mudeli kujundamiseks*. – Tallinna Ülikooli toimetised. A, Humaniora A26; lk 64-68.

Nielsen, B. G & Borlund, P. 2011. *Information literacy, learning, and the public library: A study of Danish high school students*. – Journal of Librarianship and Information Science 43(2), pp 106-119

Niggulis, T. 2014. *aasta piirkonnavooru arvutiülesannete analüüs*. http://olympiaadid.haridus.ee/failid%5C%C3%B5pi_arv_k%C3%BC.pdf (06.05.2014)

O'Connel, Judy. 2008. *School Library 2.0: new skills, new knowledge, new future*. – Information literacy meets 2.0, lk 51-62

O'Sullivan, M. K. & Dallas, K. B. 2010 *A Collaborative Approach to Implementing 21st Century Skills in a High School Senior Research Class* – Education Libraries, vol 33 no 1 pp 3-9

Palgi, P. 2013. *Gümnaasiumiastme õpilaste infokirjaoskuse arendamise vajalikkusest*. Viljandi: Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. [Seminaritöö] . Viljandi

Pata, K & Laanpere, M. & Matsak, E. & Reiska, P. 2008. *IKT ja teised läbivad teemad üldhariduskooli õppekavas* – Tallinn: Tallinna Ülikooli informaatika instituudi haridustehnoloogia keskus
http://www.innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/tekstifailid/IKT_ja_teised_labivad_temad_UHK_oppekavas2008.pdf (10.05.2014)

Perend, K. 2011. *Infootsinguoskuse arendamine gümnaasiumis*. Tartu: Tartu Ülikool [Magistritöö] . Tartu

Skov, A. 2004. *Information literacy and the role of public libraries*. – Scandinavian Public Library Quarterly (SPLQ) Volume 37 NO. 3. <http://slq.nu/?article=information-literacy-and-the-role-of-public-libraries#sthash.9dvftA2P.dpuf> (31.10.2013)

Smith, J. K. 2013. *Secondary teachers and information literacy (IL): Teachers and perception of IL in the classroom*. – Library & Information Science Research, Vol. 35, pp. 216-222.

Tammar, K. 2014. *Infokirjaoskuse arendamise vastutus üldhariduskoolis*. Tartu: Taru Ülikool [Seminaritöö]. Tartu

Uverskaja, E. 2011. *Kasutajakoolitus raamatukogus*. [Õpiobjekt] <http://www.tlu.ee/opmat/in/Kasutajakoolitus%20raamatukogus/index.html> (06.05.2013)

Vihalem, T. 2009. Iseseisva lugemise materjal kursuse “kvalitatiivne sihtrühmade analüüs” juurde. Tartu Ülikool. [Õppematerjal]

Õunapuu, L. 2014 *Kvalitatiivne ja Kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. – Tartu Ülikool [Õpik]

Lisa 1: Intervjuu kava

Sissejuhatus:

Tervitus, enda ja uuringu lühitutvustus. Selgitus, mis toimuma hakkab ning teavitus, et intervjuu lindistatakse ning intervjueritavatele tagatakse töös anonüümsus.

Sissejuhatavad küsimused intervjueritava kohta

1. Rääkige palun alustuseks sellest, kuidas Teist sai Raamatukoguhoidja.
2. Palun rääkige oma igapäevatööst.

Infokirjaoskusega seonduvad küsimused

3. Rääkige palun, milliste infoallikate kasutamist olete raamatukogu külastavatele õpilastele tutvustanud või õpetanud.
4. Rääkige palun, milliseid allika usaldusväärsuse kriteeriumeid olete õpilastele tutvustanud.
5. Riiklikes õppekavades on juttu sellest, et Eesti keele õppeaine raames õpitakse koostama nii teabe- kui ka tarbetekste. Palun rääkige millised on, Teie kogemusel, õpilaste vajadused teabe- ja tarbetekstide koostamise osas.
6. Koos info- ja kommunikatsiooni tehnoloogia arenguga on enam päevakorda tõusnud autoriõiguste kaitse. Rääkige palun, mil määral puutute raamatukoguhoidja töö raames kokku autoriõiguste kaitse selgitamisega?
7. Autoriõiguste kaitse päevakajalisusega on tõusnud ka viitamistehnikate tundmise vajadus. Palun rääkige, mil määral puutute kokku erinevate viitamistehnikate õpilastele selgitamisega.
8. Rääkige palun, mil määral olete õpilastele selgitanud erinevate arvutite, nutivahendite või teiste tehniliste vidinate kasutamist?

Kokkuvõtteks

9. Oleme siin rääkinud erinevatest oskustest ja pädevustest nagu infootsingu oskus, allikate usaldusväärsus, erinevate tekstitüüpise mõistmine, kooskõla autoriõigustega, erinevad

viitamisstiilid jne – millist rolli Teie hinnangul omab kooliraamatukoguhoidja nende arendamises?

10. Kui raamatukoguhoidja rolli peale õpilaste infokirjaoskuste arendamises suurendada, siis milliste oskuste või pädevuste osas Te tunnete, et vajaksite täiendavat koolitust, et saaksite arutatud oskuseid ja pädevusi edasi anda?

Täna aja ja panuse eest.

Lisa 2: Intervjuu 1 transkriptsioon

Algus: 24.04.2014 kell 12:15

Lõpp: 24.04.2014 kell 13:03

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu ülikooli info- ja dokumendihalduse 4. kursuse tudeng ning kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis ja gümnaasiumis ning täpsemalt, uurin kooliraamatukogu rolli selles. Vestlus lindistatakse ning teie andmed jäävad anonüümseks. Alustuseks ma palukski, et räägite kuidas Teist sai kooliraamatukoguhoidja

I1: Mina läksin peale gümnaasiumit, mis oli 81. aastal, kui ma lõpetasin. Tegelikult tahtsin Tartu ülikooli astuda ja inglise keelt õppima, kuna ma lõpetasin Rapla keskkooli, mis oli nagu eri, ee, inglise keele erikool. Aga seal ma sisse ei saanud just erialaliselt.

Ja siis ma läksin Tallinnasse tööle tulin siia, Raplas elasin. Tulin Tallinnasse tööle ja sattusin sellisesse teadusliku uurimise instituuti, kus olid selle eriala raamatukogunduse lõpetanud ja nemad väga soovitasid, et see oli selline infoosakond ja noh nemad kuidagi soovitasid ja nendega koos seal kes olid vanemad proudad 32 aastased sellel ajal kui mina koolipingist tulin noh ma siis nagu noh vot sellel ajal ei osanudki väga valida tegelikult eks seda on noh paljudel noortel praegugi, et nad lõpetavad kooli ära ja siis istuvad fakti ees, et ei teagi mida valida aga siis ka jah, et see inglise keel tuli nagu niimoodi iseenesest aga kuna ma olin koos Tallinna 7 keskkooli ja Tartu 2. keskkooliga mis olid tugevad inglise keele kallakuga koolid nende õpilastega ja siis mul lihtsalt tekkis šokk selle inglise keelega eksamil nii, et see läks niimoodi, et kõik teised eksamid olid viie peale tehtud aga selle saingi kolme pika miinusega.

Elutee siis suundus teistmoodi. Nii et siis sai tulnud siia raamatukogundust õppima. ja kaugõppes. sellel õpingute ajal mul sündisid lapsed juba. ja tegelikult noh lihtsalt, et kõrghariduse omandamise pärast, ma ei mõelnud, et ma iialgi et ma raamatukokku üldse tööle lähen, sest et noh teada olid, et palgad on väikesed ja mul tõesti ei olnud seda plaani. Siia tulin ma 2000. aastal kui sealt väikesest koolimajast (näitab käega) laieneti siia suurde spordihoonesse ja mina kandideerisin Hansapangast tollel ajal ja ja mind võeti peaadministraatoriks. Ma kandideerisin administraatori kohale kuna siin need spordihooned olid võeti siit, see gümnaasiumi osa üle, ja peaadministraatoriks ja siis ma olin vahepeal oma laste lapselastega kodus neli aastat. Kõrgkoolis tähendab kui ülikool oli siis ma töötasin ülikooli siin ülikooli ää konsultandina jah õppekonsultandina aga siis ma jäin lastega koju kuna mu tütar kümnendas klassis sünnitas kaksikud ja neli aastat olin kodus. Ja siis lihtsalt pakuti mulle meie personalitöötaja poolt raamatukogu kohta, sest siit juhataja läks ära. Õieti ülikool ülikool läks majast üle tee ja tema hakkas nagu figureerima kahe maja vahel, niimoodi haldas oli juhajana. mõlema raamatukogu peal. Ja siis siia oli inimest juurde vaja .. ja niimoodi ma siis tulin, mulle endale tuli ka üllatusena et ma olen raamatukogundust õppinud .

K: Et lõpuks tuli viis elutee ikka tagasi raamatukokku

I1: Absoluutselt jah ja ja kuna siin oli nüüd alati kuidas ma ütlen, et eks ma olen enamasti niimoodi töötanud nagu see juhataja siin ees oli olnud ja ja ja tegelikult põhirõhk on nagu sellisel . Ja kuna meil on natuke selline spetsiifiline kool, et praegu üliõpilasi enam ei ole. -Ülikool on täiesti lahkunud siit, et müüdi maha. Et pragu on meil e-õppe, eks see kaugõpe ja et siis ta ei ole selline tavaraamatukogu. Aga noh ikkagi on jah noh. See vastus on nüüd vastatud väga pikk jutt. (naerab) Ja mulle endale ka nagu huvitav jah ja

K: Aga milline teie igapäeva töö välja näeb, kirjeldage palun.

I1: Mhmm Mhmm... Et enamasti ongi see laenutamine ikkagi ja siis sellised arvutitööd, arvete sisse panek kuna me müüme töövihikuid, et me oleme natuke erinevad võrreldes tavakoolidega. Riigi riiklike koolidega. et ma ei tea kuidas seal on et meil ei ole seda hirmsat rahaarvestamist mis seal on. Nad peavad sellesse summasse ära mahtuma mis ettenähtud on riigipoolt oma töövihikutega ja asjadega, oma ostetavate raamatutega aga aga samas nemad vist ei sisesta nagu neid arveid. Et ja siis noh fondi sättimine siis mõtlen ... siis uue kirjanduse otsimine, tellimine, suhtlemine, ee laenutuste pikendamine ja noh seda suhtlemist on hästi palju õpilastega

K: Et õpilased tulevad siia?

I1: jah jah. Ja uut kaupa tuleb pidevalt eksju ja siis kataloogimine, selle uue kauba kataloogimine. Nende kleepsupaberite väljaprintimine ja siis ee no need on hooajalised tööd. See tellimuste tegemine eksju. See on kõikides raamatukogudes, et need ette tellimised järgmiseks õppeaastaks. Nagu noh pidev selline seisude üle vaatamine noh inventuurid ja kiired perioodil siis õpikute vastuvõtmised ja väljaandmised need on noh siis sügisel ja kevadel ... no enamasti niimoodi jah.

K: Kui nüüd infokirja valdkonda minna, Alustuseks küsiks, et milliseid infoallikaid te olete oma külastajatele ehk õpilastele peamiselt tutvustanud, kasutama julgustanud.

I1: No ester kindlasti, kui nad siit raamatukogust ei leia raamatuid. Siis see artiklite andmebaas

K: ISE?

I1: jah, seda olen soovitanud ja ega ausalt rohkem öeldes ei ole

K: Raamatud on ka tegelikult infoallikad. Kuidas Teie kooli õpilased raamatukogu kasutama õpivad?

I1: Väikesed lapsed käivad õpetajatega koos tutvumas, algklassid. Meil on ka see eripära, et algklassid on eraldimajas. Põhikooliõpilased käivad rohkem aga algklassi lapsed kõik isegi ei sattu siia. Et noh kes õpetajatest toob kas 1. või 2. klassis siia lugemistundi ja siis toimub see raamatukogu tutvustamine siin. Noh eile oli ka siin üks, üks vahva lugemistund just teise klassiga, nemad olid esimeses klassis juba vaatamas käinud. Et siis ikka on see tutvustamine jah.

K: Raamatukogu ja õpetajate vahel siis koostöö toimub infoallikate tutvustamise osas?'

I1: Jah ikka. Koordineeritult, raamatukoguga tullakse tutvuma või tundi läbi viima. Õpetajad on siis avaldanud siiani initsiatiivi, nad on suhteliselt huvitatud seal väikeses majas ning seda vabaaega leida sõltub nüüd nendest. Ja tõtt öelda ei ole seda minu valmisolekut ka väga olnud. See hakkab praegu tulema. Ma ei ole selline tundide läbiviija ja seda noh õpetaja haridust ei ole eksju. Ma tunnen selles ennast ebakindlana. Olen siiani organiseerinud kirjanikega kohtumisi, et see mulle meeldib ja emakeele päeval Leelo Tungal sai just kutsutud siia peale kolme aastast püüdmist. Ta oli nii hõivatud ja nii pikkade ettetellimistega, et siis nüüd sai tulla. Neid me oleme jah algklasside majas korraldanud. Põhikool käib siin mingisuguseid tunde tegema, et mind hoiatatakse ette, et õpilased tulevad, et neile on antud mingid teatud ülesanded, et nad peavad siit otsima ja siis et mina peaksin juhendama. Kas siis on minul vaja ette öelda või aidata. Hiljuti oli siin just 5. klass, siis anti neile teatud rida teatmeteoseid ette ja ülesanne oli õpetaja poolt nii, et nad pidi otsima sealt - siis ma ei tohtinud aidata. Nii et kuidas kunagi, et neid asju on jah, et põhikooli poolt õpetajad ise organiseerivad, selliseid meie koos tehtuid on ka. Õpetajad on ka vaheldunud, ma ei saa ka öelda kuidas praegusel hetkel on, et ma ei saa öelda see nüüd ongi koguaeg niimoodi. algklasside õpetajatega jah, et nemad käivad siin just tutvustamise tunde tegemas.

K: Aga rääkisite just et Teil on e-õpe, sain kas selle tutvustuse just kaasa, et kas selle jaoks e-keskkonnas mingeid juhiseid, juhendeid olete teinud või on plaanis?

I1: Ma arvan, et informaatika õpetaja teeb seda. Ma arvan, aga ma ei tea. ma siin ei jõudnud uurida ka, sest õpetajad on seotud siin selle gümnaasistide lõpetamisega ja selle balli korraldamisega eile ja mul oli plaanis küll küsida. Et nüüd tänu sellele, et küsitlema tulite, tekkivad meis ka mõtted, et mida võiks teha. Kunagi ei ole minult abi küsitud ja ei ole pakutud, et võiks need uurimistööd, mida õpilased teevad, need ka kuidagi sünnivad iseenesest. Nad käivad küll siin teatud raamatuid küsimas ja raamatute poole suunan aga see on ka kõik. Ma hakkasin mõtlema, et kes neid juhendab neid andmebaase kasutama, kas see, kes uurimistööde peal on, meil ajaloo õpetaja gümnaasiumis, kes kureerib uurimistööde tegemist või noh ta ei ole veel toonud, et eile olid meil kaitsmised, et ta on siia veel tulemas tooma kaitstud töid ja mul oli plaan sellest pikemalt rääkida. Või siis on see arvuti õpetaja.

K: Et siis Teie poole ei ole pöördutud abipalvega ja ise ei ole ka initsiatiivi üles näidanud?

I1: Ma ise ei ole jah. Ma käisin ühel koolitusel rahvusraamatukogus, kus neid andmebaase õpetati ja vot kohe ei hakanud seda kasutama noh sealt selle artiklite andmebaas tuli, kohe ei hakanud kasutama ja noh seda initsiatiivi ja ise välja pakkuda, et nii ma nüüd hakkan ise tutvustama.

Et kui vajadust siin ei ole siis ma ei ole seda teinud ja siin just sügisel oli just ka, et seoses uurimistöödega, et võimalus veebipõhiselt õppida, läbi teha mingi kursus, aga siis ma ka ei liitunud. Plaanisin ja kavatsesin küll ja pragu kahetsen, et oleks võinud ja praegu on just see valmisolek ja tahmine olemas.

K: Milliseid allikaid õpilased ise kõige altimad kasutama on?

I16:Ma ei tea seda.

K: Teie käest käivad nad siis ainult raamatuid küsimas?

I1: Jah konkreetsete soovidega, jah.

K: Erinevad allikausaldusväärseuse kriteeriumid, kas nende kohta on ka küsitud õpilaste poolt?

I1: Ei ole

K: Mis võiks olla selle põhjus, miks nad ei uuri selle kohta.

I1: Meil on enamus õppur sportlased ja nemad enamasti ei süvene. Seda erakooli osa kus makstaks õpingute eest, et seda on suhteliselt vähe ja need sportlased on meil väga hõivatud oma treeningutega ja nendega ongi suuremad probleemid. Nad teevad kuidagimoodi ära noh nii nagu see lugemine. Selle kohustusliku kirjanduse nad loevad võibolla kuidagi moodi aga enamasti kasutavad olemasolevaid võimalusi, mis praegu internetis on ülesse riputatud kokkuvõtted. Noh seda ma kuulen et nad on lihtsalt niivõrd väsinud ja ma ei pea üldse seda õigeks sellist tippsporti, et nad ei süvenegi väga. Nende uurimistööd ka mis siin valmis on saanud, et olen kuulnud, et on külaltki kesised. Meil on lisaks ka IB õpe. No see on nüüd täiesti teistsugune ja seal teevad IB kuraatorid ja õpetajad väga suurt tööd, kuigi tegelikul selle rahvusvahelise ib organisatsiooni poolt ettenähtud on ka raamatukogu suur roll aga see eeldab ka inglise keel oskust ja kõike seda inglise keeles teha, mida minul ei ole ja see juba võtab ära võimaluse üldse pakkuda.

K: Kas alternatiivina oleks võimalik teha seda kursust eesti keeles?

I1: Ei, nad on välismaalased. Mitte kõik aga õppetöö käib ikkagi inglise keeles. Kuna ka vajadust ei ole olnud. Kui vajadus on, siis ma kindlasti mobiliseerin end ja pingutan. Aga praegu tekitab isegi nõudmiste läbilugemine raskusi. See IB osa laieneb, esialgu on 2-3 õpilast klassis, nad plaanivad seda laiendada aga praegu on selline alguse asi ja järjest tuleb IB materjale juurde.

K: Kas õpetajad räägivad eesti keelt?

I1: jah

K: Kui programm näeb raamatukogule suuremat rolli, siis kas need õpetajad täidavad seda ise praegu? On õpetajad küsinud nõu või abi nende tundide läbiviimiseks?

I1: Võibolla lihtsalt ei täideta kõike, Ma ei oska seda öelda. Õpetajad ei ole küsimas küll käinud. Kõik praegu on alguse asi. Kuraator meil ka just vahetus. Ehk mingil hetkel jõuame selleni. Eks ma pean ise välja pakkuma.

K: Gümnaasiumi ja põhikooli riiklikes õppekavades toodud et eesti keele raames õpitakse teabe- ja tarbetekstide koostama. Kui palju tulevad õpilase küsima abi nende koostamiseks?

I1: Ei küsita.

K: Rääkisite just enne, et tehakse uurimustöid, kas selle koostamise kohta ei ole keegi abi küsimas käinud?

I1: Ei ole nagu käinud jah, ehk õppejõud seletavad ise kõik ära tundides.

K: Info- ja kommunikatsiooni tehnoloogia arenguga on enam päevakorda tõusnud autoriõiguste kaitse. Mil määral raamatukoguhoidja töö raames selgitate autoriõiguste kaitsega seonduvat?

I1: Ei ole põhjust olnud selgitada.

K: Aga need uurimustööd, mis raamatukogus hoitakse, olete nendega ka tutvunud? Kuidas on neis lood autoriõigustega kooskõlas olemisega?

I1: Ei oska sellele vastata. Neid arhiveeritakse siin ja olen tutvunud pigem teemadega, nii süviti ei ole sisse läinud?.

K: Kui Autoriõiguste kohta pole olnud põhjust selgitusi anda, siis kuidas on lood erinevate viitamis tehnikatega. Kuivõrd on tulnud neid selgitada või erinevaid juhendmaterjalide poole suunata.

I1: Ma arvan, et vormistamise juhenda jah on olemas meil kodulehel. Küsinud keegi ei ole aga nad peaksid ju ülesse leidma selle.

K: Kuivõrd olete pidanud õpilastele selgitanud erinevate arvutite, nutivahendite või teiste tehniliste vidinate kasutamist? Ma näen, et teil siin on arvutid ka kohe kasutamiseks olemas, et mil määral küsitakse raamatukogus selles valdkonnas abi.

I1: Õpilased kasutavad arvutit siin järjest vähem. Neil on need nutiseadmed, kus nad saavad internetti juurdepääsu. See järjekord siin arvutite taga on nagu paari aasta tagune asi. Järjest vähem käivad siin lugeja arvutites. Paar aastat tagasi oleks vaja olnud juurde, ja nüüd on üks lausa kasutuseta. Siis kui on uurimistöö väljaprintimine, siis on siin järjekord eks. Terve päev käib siin siis hirmus sagimine ja sebimine.'

K: Kas teil kasutatakse ka näiteks e-lugereid? On küsitud laenutada e-raamatuid?

I1: Ei tea küll et kasutatakse. Ma nüüd ei ole muidugi uurinud ka. Ma uurisin näiteks seda keskraamatukogu laenutamise võimalust, kuidas kooliraamatukogu saaks sealt laenutada, et oleks võimalik, kas üldse on meil seda võimalust? Tollel korral oli see alles nii lapsekingades, et ei teadnud keegi seal ka midagi. tegelikult tänases päevalehes on seal artikkel just kus kirjutatakse et keskraamatukogu laenutab. Seda peab uurima.

K: Õpilased ise ei ole veel tundud huvi?

I1: Ei. Ei teagi kui palju nad kasutavad. Huvitav oleks muidugi teha küsitlus selle kohta.

Raamatukoguhoidjate teabepäeval ei ole ka olnud seda teemaks. Ma küll ei ole kõikides käinud. Räägiti sellest koolivägivallast ja kuidas raamatukogu saab lapsi maha rahustada. Küsitud jah ei ole praegu. Võibolla peaks seda arutama hoopis haridustehnoloogiga. Näiteks need e-õpikud. Pakutakse järjest enam e-õpikuid algklassidest alates. See tähendab juba tehnika muretsemist õpilastele. See on meil koolis arutusel just see e-õpikute peale üleminek.

K: Kui käidakse uurimustöid välja printimas või ka andmebaaside nagu ester ja selle sama artiklite andmebaasi kasutamisel, kui tihti küsitakse selleks abi?

I1: Ja juhendamist ei ole vaja olnud.

K: Annate andmebaaside osas lihtsalt veebiaadressi ja siis nad ise avastavad ?

I1: jah..jah

K: Aga printimise ja näiteks tööde vormistamisega saavad kõik iseseisvalt hakkama?

I1: Vormistamise kohta ei ole keegi jah küsinud aga printimisega on meil alalõpmata probleeme.

Kõigile on antud õppeaastaks õigus tasuta 30 lehte printida, kuid selleks ajaks kui uurimistöid hakatakse välja trükkima, siis peavad mulle raha juurde maksma. Või teine võimalus, et ei ole õige printer kuhu printitakse. Kui on muud probleemid, siis saan siit kõrvalt haridustehnoloogi kutsuda, kes siis aitab. Mina ei oska ka kõike. It mees on meil teises maja tiivas, tema kutsun ka kui mingi probleem on.

K: Oleme siin rääkinud erinevatest oskustest ja pädevustest nagu infootsingu oskus, allikate usaldusväärsus, erinevate tekstitüüpise mõistmine, kooskõla autoriõigustega, erinevad viitamisstiilid. Millist rolli omab nende õpetamise seisukohast raamatukoguhoidja?

I1: Raamatukoguhoidja roll võiks kindlasti suurem olla. Näiteks nende andmebaaside õpetamist võiks teha. Ma ei tea nüüd kuidas see õpetamine ja juhendamine täpsemalt käib. Mõned klassid on ka käinud rahvusraamatukogus, kus korraldatakse tasuta õpetamisi. Ma olen ise ka 1,5 h tagasi seal kursustel käinud. Ma ei ole õpetajatega sellest rääkinud. Enne jäi küll ütlemata aga meie algklassid tegelikult käivad siin keskraamatukogu siili filiaalis raamatukogus. Selle tõttu on neil küll raamatukogu tutvumist palju rohkem. Ma peaksin rääkima meie informaatika õpetajaga selles osas, võibolla ta rõõmuga teeb kõike seda ise.

K: Lisaks andmebaasidele, on ehk veel midagi, millele sooviksite käed külge panna?

I1: Viitamisid jaa, ma isegi ei tea. Ise võiks ennast kõikide nende asjadega kurssi viia. Meil on ka raamatute tellimisega nii nagu on. Ise võiks olla muidugi initsiatiivikam abi pakkumisega. Kui neid asju tehakse võibolla ise märgata.

Õpilased võtavad võtavad šnitti tehtud töödest, et saan neid juhendada nende poole.

K: Lõpetuseks küsiks veel, et Kui suurendada nüüd raamatukoguhoidja rolli, mille osas vajaksite koolitust kõige rohkem? Ennem sai mainitud just, et käisite poolteist aastat tagasi täiendkoolitusel rahvusraamatukogus ja puudu jääb pedagoogiline haridus.

I1:Jaa, Praegu on üldse väga suur arenguperiood ja ma koolitan ennast väga intensiivselt. Ma arvan, et nii nagu eile lugemistunni tegime, varem olen lihtsalt raamatuid tutvustanud, aga eile oli just sisuline raamatukogutund.

K: Et lugemisharjutusi on plaanis edaspidi ka teha?

I1: jah jah

K:Täna teid väga meeldiva vestluse eest. Kas soovite ka saada kaitstud tööd näha, näiteks meili teel?

I1: Jaa, muidugi. Saan sealt siis ka ehk erinevaid mõtteid, et mida teha.

Lisa 3: Intervjuu 2 transkriptsioon

Algus: 24.04.2014 kell 13:20

Lõpp: 24.04.2014 kell 13:55

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu ülikooli info- ja dokumendihalduse 4. kursuse tudeng ning kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis ja gümnaasiumis ning täpsemalt, uurin kooliraamatukogu rolli selles. Vestlus lindistatakse ning teie andmed jäävad anonüümseks.

I2: Sellest ei ole mul midagi rääkida.

K: See mõiste on hästi lai ja ehk räägime erinevatest infokirjaoskuse tahkudest lähemalt, eks siis näib kas saate aidata.

I2: Hästi, vaatame siis.

K: Rääkige palun alustuseks, kuidas teist sai kooliraamatukoguhoidja?

I2:KÕigepealt ma tulin pärast ülikooli lõpetamist siia õpetajaks. Üldiselt on raamatukogus mulle meeldinud lapsest peale. Vanasti on siin lähedal Teabekeskus ja ma elasin ise siin koolimaja õue peal ja lapsena peale lugemise käisin ise neil ka abis, aitamas neid, spetsiaalset raamatukogukirja tundsin. Meie raamatukogu hoidja siin oli pikalt haige ja siis ma asendasin teda. Siis ta läks pensionile ja siis niimoodi ma tema asemele sattusingi.

K: Kaua olete raamatukogus töötanud?

I2: Täpselt ei mäleta aga u üle 30 aasta.

K: Mainisite ennist, et olete ka õpetaja, mis ainet te andsite?

I2: Eesti keelt, ma olen jätkuvalt õpetaja. Üks klass on koguaeg. Ee ole olnud sellist aastat kus tunde ei ole.

K: Rääkige palun oma igapäevatööst.

I2: Kuna mul on üks klass, siis igapäev on 1-2 tundi ja siis mul on veel mõned lisaõpilased nagu meie koolis on, nn uusimmigrandid, kes on tulnud üldse välismaalt, täiesti väljamaalased tulnud eesti kooli või siis on Eestist läinud elanud ja tagasi tulnud Eestisse ja siis on eesti keelega probleeme, siis nendega on nagu lisa eesti keele tunnid, need käivad ka päeva sisse. Ei ole igapäev aga jah. Lapsed käivad vahetundidel, vahel ka tundide ajal. Enamasti ikka vahetundide ajal. Algklassidel lõppevad tunnid vara, siis nemad on üldiselt hästi aktiivsed, - klass jooksevad siin koguaeg edasi-tagasi ja loevad üldiselt hästi palju. Vaatasin just, et 2 tüdrukut esimesest klassist, üks on lugenud 27 paksu raamatut ning teie 20 paksu raamatut. Need on niisugused haruldased lapsed. Selliseid lapsi on üksikuid. Kui lapsi ei ole siis valmistan tundi, parandan vihikuid või teen raamatukogu kirjatööd, kannan arvele või maha.

K: Mhm. Kui nüüd minna erinevate infoallikate peale, siis milliste infoallikate kasutamist olete raamatukogus õpilastele selgitanud?

I2: Ma nüüd ausalt öeldes väga ei tee, sest see mis puudutab arvutit, meil on olemas arvutiõpetuse tunnid koolis ja mis puudutab paber allikaid, nagu entsüklopeediad, seda õpetatakse juba eesti keele tundides, nagu üldiselt nad enam vähem oskavad. Kui keegi nüüd abi küsib, siis ikka aitab aga otseselt ma kedagi ei õpeta.

K: Mhm, aga kas teil toimuvad ka näiteks raamatukogutunnid?

I2: No tähendab jaa, raamatukogu kasutamise õpetust esimestele klassidele teen alati. Ka mitte päris alguses, kuskil poole aasta pealt, teen sjukse raamatukogutunnis, kus siis õpetan neid, kuidas raamatukogus käituda, kus nende raamatud on, kuidas mida vaadata ja tagasi panna. Jah seda teen küll.

K: Kas näitate õpilastele ka kuidas elektroonilisi andmebaasi kasutada?

I2: Ei ole õpetanud küll.

K: Kas teate, kas nad saavad seda informatsiooni tunnist?

I2: Ilmselt saavad tunnist jah, noh tegelikult minu viga ka natuke, kui ma nüüd mõtlen, seekoht on minu poolt natuke nõrgaks jäänud. Meil on koolil on see RIKS programm. Õpilastel on koolikodulehel võimalik vaadata seda kooli kataloogi, mis meil on sees raamatukogus. Seal on võimalik näha ka palju mul ühte või teist raamatut on ja kas see on praegu sees või see on välja laenutatud. Seda peaks tegelikult lastele rohkem teadvustama.

K: Kas olete koostanud ka juhendeid erinevate infoallikate kasutamiseks.

I2: Ei ole.

K: Kas olete koostanud ka veebipõhiseid kasutajakoolitusi?

I2: EI, mina küll ei ole.

K: Kas õpetajad ise on avaldanud soovi teha teiega koostööd?

I2: Mitte selle, infokirjaoskuse osas.

K: Aga mis osas nad on soovinud koostööd teha?

I2: No näiteks ma olen teinud mõned raamatukogutunnid, näiteks meil oli eelmise aasta lõpus Ellen Niidu tund, Niidul oli juubel ja sellega seoses tutvustasin Niidu loomingut, lugesin neile, näitasin raamatuid ja seda laadi koostööd. Õpetajatele meeldis see muidugi eriti, lastele ka meeldis, aga õpetajatele meeldis eriti, sest nemad said olla rahus. Tundsid ennast rahus ja hästi.

Vanasti olid raamatukogutunnid nõutud ja neid pidi tegema. Enam nii ei ole. Võibolla mõnes koolis mõni aktivist teeb aga enam vist eriti ei tehta.

K: Aga rääkige, palun milliseid allika usaldusväärseuse kriteeriumeid olete raamatukogus õpilastele selgitanud.

I2: Ma arvan, et need tulevad ainetundides. Vähemalt mina küll oma õpilastele selliseid asju räägin ainetundides. Ei. Üldiselt ei viitsi õpilased tegelikult ju paber entsüklopeediaid eriti kasutada, kõike tahetakse internetist ikka kopi ja peist teha.

K: Aga kui kõike tehakse kopi ja peist, siis tulevad päevakorda kohe ka autoriõigused. Mil määral on tulnud neid õpilastele selgitada?

I2: Ei ei ei nad ei ole küsinud selle kohta ja ilmselt jällegi niisugune teema, mida peaks klassis rääkima. Ja mina ei pea ju vaatama, et mida ta teeb seal, ma lihtsalt võibolla näen kõrvalt. Lihtsalt nii on ja ma arvan jah et see on pigem klassi teema.

K: Aga kas on küsitud erinevate viitamistehnikate kohta ning palutud lisainformatsiooni selle kohta?

I2: Tähendab väiksed, no suured teavad, keskkool teab, neid ju õpetatakse kui nad oma uurimustöö asju ja referaate teevad. Seda õpetatakse ikka tunni ajal.

K: Aga kas selle kohta on tulnud küsima raamatukogust abi?

I2: Ei küsima ei ole tulnud. Ja väiksed noh, nendele ei aeta ilmselt taga ka seda viitamist kui nad teevad seal oma tööd mingi looma kohta. Ma arvan ka et see ei ole nende teema.

K: Eesti keele õppeaine raames õpivad lapsed koostama teabe- ja tarbetekste. Mil määral käiakse selle kohta materjale või abi küsimas raamatukogus?

I2: Tähendab need teema on kõik tunnis läbi võetavad, on 9. klassis ja on juba allpool neid tarbekirju. hästi palju teemasid on neid teabetekst ja tarbetekst. Üldse väga palju on eesti keeles seda jutustavat teemat. Aga siin just paar päeva tagasi mul 9. klassi tüdrukud käisid küsimas, kuidas motivatsiooni kirja teha. Ilmselt mitte sellepärast, et raamatukogus aga kuna ma olen eesti keele õpetaja ja ma olen neil asendanud tunde, kuna nende enda õpetaja on koha kaaslusega ja on vähest aega siin koolis. Ma arvan ise, et selle pärast tulid minu käest küsima.

Ma ütlen, et need on kõik jah tunni teemad.

K: Viitamise kohta on mul veel selline küsimus, et kas koolil on olemas ka mõni juhend, kus viitamise ja vormistamise kohta kirjas on.

I2: Ikka, uurimustööde juhend kooli kodulehel.

K: Kas keegi on õpilastest uurinud, kust seda leida?

I2: Tunnist tuleb see info ja kui antakse ka referaat teha, siis seda peaks ikka õpetaja seletama.

K: Rääkige palun info- ja kommunikatsioonivahendite kasutamisest raamatukogus. Ma näen, et siin on olemas arvutid.

I2: Jah on, ma ei saaks öelda, et neid nüüd infootsinguks kasutatakse.

K: Pigem meelelahutusseks?

I2: Absoluutselt.

K: Aga koduste tööde tegemiseks?

I2: Jah ikka seda ka?

K: Kui tihti nad nende tegemiseks abi küsivad?

I2: MA ei tea isegi kas abi nii palju eksivad. Võibolla algklassid natuke vormistamise kohta. Ma pigem ise lähen sinna, et ma näen kui mingi asi väga metsas on. Tõesti vahel mõnda asja kui ma näen, et nad teevad väga valesti.

K: Erinevate veebipõhiste keskkondade ja andmebaaside kasutamist on tulnud juhendada?

I2: EI, meil on olemas mingi haridustehnoloog või mis iganes nime all ta esineb. Nemad tegelevad nende asjadega. Arvutiõpetaja või infojuht.

K: Nutiseadmed on muutunud ääretult populaarseks, kuivõrd kasutatakse neid raamatute lugemiseks? Kas teilt on uuritud e-raamatute laenutuse kohta?

I2:EI ole, ei ole.

K: Ennist mainisite, et teete lugemistunde. Kas viite lisaks ka läbi näiteks mõnda infootsingu võistlust?

I2: Tähendab meil on Tallinnas üldse viiendatel klassidel üle linnaline infootsingu, ma ei tea kuidas seda küll nimetatakse aga põhimõtteliselt infootsingu võistlus, tavaliselt siis viienda klassi juhataja tegeleb igal aastal sellega ja valmistab lapsed ette.

K: Kas on nemad ka abi selleks küsinud?

I2: EI ole, toimetavad ise ja vahel me oleme otsinud, siin üks aasta oli, küsimusi mis neile sellele võistlusele antakse, koduülesanne siis olid niisugused küsimused, et me koolis kõik õpetajad otsisime, mu mees on ajaloolane, tähendab me koolis otsisime kodus otsisime vastust küsimusele ja ma ei tea kust see siis lõpuks välja nuhiti aga see oli täiesti absurd. Ma ei mäleta küll otseselt küsimusi, ühesõnaga pannakse selliseid küsimusi sisse mille kohta on praktiliselt võimatu leida.

K: Ahsoo, aga oma kooli sisest võistlust?

I2: Ei ole laiemalt tehtud.

K: Oleme siin rääkinud mitmetest erinevatest oskustest ja pädevustest nagu infootsimine, teabe- ja tarbetekstidest aru saamine ja koostamine ning autoriõigused ja viitamised aga ka allikausaldusväärsus. Millist rolli Teie arvates raamatukoguhoidja nende arendamises omab?

I2:Ma ei oska öeldagi praegu. Oma seisukohalt, ma ütleks tõesti et mina sellega ei tegele ainult kui keegi küsib või abi vajab. Aga otseselt mina seda ei õpeta.

K: Kas raamatukoguhoidja rolli peaks suurendama või hoopis vähendama?

I2: Mis mõttes vähendada, mida vähendada. Ei tea, no meil üldiselt koolis viimasel aastal on eriline rõhk, projekt selline nagu lugemis, tähendab projekt ise on selleks, et ennetada koolist välja langemist. Põhikoolist väljalangemist. Meie oleme võtnud Taani või Hollandi eeskujul mingi ala, et laps selle raamatu juurde tuua, et esimesele ja teisele klassile, et see kes loeb raamatuid kukub vähema tõenäosusega koolist välja. Sellega me oleme tegelenud, siin see laud on meil paksult raamatuid täis ja riiul (viitab käega ukse ees olevale auale ja kõrval olevale riiulile). Nii et me tegeleme põhiliselt et lapsed loeksid ja ettelugemised, et hommikuti klassides vanemad õpilased loevad noorematele ette. Isegi direktor on käinud ette lugemas algklassides raamatuid. Et lapsed lugema saada. See arvuti pool jah, ma ei leiagi et ma nüüd raamatukogus peaks sellega raamatukogus tegelema.

K: Infokirjaoskus ei ole ju jäigalt arvutitega seotud.

I2: Ma ütlen, et nüüd on nii palju eesti keele programmidesse tulnud neid teabe tekste ja tarbetekste ja ja minu meelest, no see on juba ära tüüdanud, viiendas klassis oli jube paju, kuuendas uuesti, jälle otsast peale hakkab. Selle asemel et õpetada mingeid tähtsaid reegleid on vaja jälle otsast peale alata. See on õppekavas hästi sees.

K: Kas õpilased on seda infot hästi omandanud? Et kui üks aasta on õpitud siis järgmisel aastal on kõik selge?

I2: Noh midagi on meeles ja midagi on meelest ära. neile meeldib võibolla see osa rohkem, noh ikka parem kui peab mingeid reegleid pähe õppima. Aga need jutustavad osad minule jälle ei meeldi nii palju.

K: Kui suurendada raamatukogu rolli, siis mis oskuste võipädevuste osas sooviksite saada rohkem koolitust?

I2: ma olen Tartu ülikooli lõpetanud eesti keele fili. Raamatukoguhariduse ma olen ka läbinud sellise pika kursuse. See koolitus mis oli, kooliraamatukoguhoidjatele ei ole üldse oluline. Kooliraamatukoguhoidjate profiil on hoopis teine. Raamatukoguhoidja suur osa on ju õpikud. Õppekirjandust on vaja aasta ette valida tellida, õpetajatega läbirääkida ja nii. Kevadel on siis et vaja saada kõik raamatud kätte. See on ka suur töö. Aasta algus ja lõpp on hästikiired. Õpikute jagamised ja kokku korjamised.

Aga mida koolitada veel, ma ei oskagi öelda. Ma arvan, et seda ma võiksin teha küll, et seda RIKSI, et suunata, et nad saavad jooksvalt vaadata, kas seda raamatut meil on koolis või ei ole. No ja ester, seda jah ainetundides ma olen seda rääkinud. Raamatukoguteema tuleb ju ainesse sisse ka.

Algklassidel on minu meelest raamatukogu teema, siin na tulevad vaatama raamatukogu ja käivad ka seal pikal tänaval lasteraamatukogus.

MA arvan tegelikult, tööd on üpris parasjagu, siia juurde nagu enam midagi ei mängi välja. Aga kui sa ei ole üldse õpetaja, sul üldse tunde ei ole, siis sa võibolla saad mõned sellised tunnid teha. Kui sa juba niikuinii oled õpetaja, siis käivad siin järel töid tegemas või mida iganes.

K: Lõpetuseks küsiks veel, et kas soovite saada tööst peale kaitsmist koopiat?

I2: Jah, võib küll

K: Saada ja tänan teie aja eest.

Lisa 4: Intervjuu 3 transkriptsioon

Algus: 28.04.2014 kell 13:00

Lõpp: 28.04.2014 kell 13:37

K:Tere. Olen Katrin Tammar. Õpin info- ja dokumendihaldust Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudis. Kirjutan hetkel lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis- ja gümnaasiumis. Täpsemalt kooliraamatukoguhoidja rolli selles. Intervjuu lindistatakse ja teie andmed jäävad anonüümseks.

I3: Ma ei ole selles hästi pädev. Võibolla ma paari küsimust ei oska vastata aga ma olen selleks valmis.

K: Rääkige palun alustuseks, et kuidas teist sai kooliraamatukoguhoidja.

I3: Meil oli, või tähendab hästi pikalt oli ongi koolimaja teisel aadressil, põhi koolimaja ja seal siis oli raamatukogu ja kuidagi juhtus et ma seal raamatukogus käisin ja seal nüüd läks üks hoidja teisele tööle siis ma jäingi niimoodi esialgu lihtsalt abiks seal veidi mõnda asja tegemas. Õppisin selle lihtlabase, et kuidas raamatuid laenutada, kuidas neid riulisse panna ja kuidas siis arvutisse neid sisse kanda, et siis oli juba elektrooniline laenutus ja. Kui ma nüüd saime endale teise koolimaja, siis oli kaks vahetust hommikupoolne ja õhtupoolne seal teises koolimajas. Ja siis direktor tegi lihtsalt ettepaneku et et kas ma siis hoiaksin siin majas pilku peal nii palju kui ma siis põhitöö kõrvalt siis saan.

Ma olen muidu algklassi õpetajaks õppinud ja praegu ma siis ei olegi enam lepingujärgi, algselt oli see raamatukoguhoidja aga kuna nüüd on see tööstaaži nõue või peab olema mingi koolitus läbitud, siis mul on ta lihtsalt praegu töölepingus, et lisatööna. Et ta ei ole mul töölepingus üldse fikseeritud kuna mul seda vastavat haridust ei ole. Et et, siis et et noh, keegi sellesse väiksesse maia (peab silmas algklasside maja, kus ka ise töötab) ei taha nagunii tööle tulla, et ma siin jooksvalt olen olemas, et ei ole sellist kindlat tööaega. Et kui ma hommikul pool 8 alustan siis ma olen siin ja siis vahetundide ajal ja ja noh siis niimoodi et kuidas see päev lõppeb et noh.

Kui võtad inimese tööle, et siis ta on poolekohaga siis on see aeg nagu hästi konkreetne ja et siin nagu vastavalt võimalustele. Et suures suures majas (teine kooli maja kus õpivad kõik peale algklasside) on ikka suurem raamatukogu lihtsalt selline elementaarne asi lastele siin siis saab kasutada. Nii see nüüd läks juba pikaks.

K: Üldse mitte. Et igapäevaselt olete raamatukogus enne tundi ja tundide vahepeal?

I3: Jah, ja ka peale tunde, oleneb siis päeva pikkusest. Kui tunnid lõppevad siis ma kas siin teen kannan uusi asju sisse ja noh tulen ka tunniajal kui tuuakse uusi õppevahendeid, siin õpikuid ja töövihikuid siis tuleb ka tunni ajal korraks välja tormata ja kaup vastu võtta. Et niimoodi jooksvalt see käib.

K: Kui palju siin raamatukogus, just mitte tunni osas vaid siin, tuleb kokku puutuda õpilastele erinevate infoallikate selgitamisega?

I3: Me oleme teinud selliseid lihtsamaid koolitusi nagu esimese klassi lastele, et kui nad tulevad, et kuidas siis siin meie raamatukogus toimida, et meil on lapsed pandud arvutisse, siin meil oma lugeja kaart ei ole, et laps siis põhimõtteliselt ütleb oma nime ja nii saab ta siis minu juurest neid raamatuid laenutada ja tagasi tuues et kui vahel on vaja klassijuhataja tööd teha, siis on selline kokkulepe, et võib raamatu siia lauale jätta ja mina saan sinu nimelt tagasi kustutada ja riiulisse panna. Aga selles mõttes sellist arvutivõrgus meie majas siin ei ole. Meil siin on üksikutes klassides arvutid, et selles mõttes arvutipõhist õpet siin (algklasside majas) teha ei saa kuna meil puudub arvutiklass ja kõikidel õpetajatel ei ole ka klassis arvutit. See võimalus on meil suures majas, kus siis seda. Aga infoallikad noh ütleme no CD, DVD-d ja noh need on meil ikka meil laenutuses ja no õpetajate õppevahendid on meil teises ruumis. Et siin on see mida lastele rohkem kasutamiseks aga jah et need CD-de ja nende osa on põhiliselt see mida õpetajad kasutavad õppematerjalidena. Seda meil siin majas ei ole väga lastele välja anda laenutamiseks.

K: Näen siin riiulis ka entsüklopeediaid, kas nende kasutamist on vaja ka raamatukogus lastele selgitada?

I3: Seda noh, palju teeb ka, kuna ma olen algklassi õpetaja siis me palju võtame neid ka tundi ja seda tööd siis koos tunnis läbi teha. See osa läheb rohkem õpetajana tööle. Siia tervet klassi ei mahu, loomulikult kui laps tuleb ja tal on midagi vaja leida, siis see suunamine on siin minu poolt aga kui jah see põhiõppetöö toimub ja aineõpetaja tunnis. ET need teatmeteosed on jah ka klassidesse jaotatud, et õpetaja saab ka koheselt seda kasutada. ET noh ka õigekeelsuse sõnaraamatud et need on nagu jah pea igas klassis, ja siis inglise keele sõnastikud, et siis need on nagu klassis jooksvalt töö juures.

K: Saan aru et e-keskkondasid siin ei käsitleta, et kas nad puutuvad sellega siis kokku kui nad lähevad teise maia üle?

I3: Jah siis on juba jah et seal edasi toimub uuesti, et kui lapsed jõuavad viiendasse klassi, et siis seal siis raamatukogujuhataja, sel on nüüd siis küll juhataja, et tema siis teeb eraldi siis infotunnid ja õppetundi siis nagu noh juba lastele seal uuesti. Kuna seal on see noh raamatukogu ikkagi nüüd mahukam ja seal on see kirjanduse osa suurem ja seal siis toimub see õpe nagu siis uuesti. Me küll lastega, et kuna me siin ei saa, siis me väikestega käime ka tihti siis laste kirjanduse keskus teeb meile siin kohe sügisel teeb esimese klassi lastele õpetab seal kuidas toimetada ja hästi tihe koostöö on meil keskraamatukoguga, tähendab on see kus kutsutakse ja lapsed saavad raamatud ja siis laste kirjanduse keskusega me oleme nagu sjuke partner kool, et siis me käime lastega ka seal. Selles mõttes raamatukogudega nad puutuvad palju kokku. See on nagu jah. Tulin esimest korda siia ja siis ma sain šoki, et aa see on siis raamatukogu. aga kui nüüd siin vahetunnis mahub neid üksjagu siia et et see tavaline osa ongi siin ajakirjade lugemine, siis neile meeldib siin neid igasuguseid teatmeteoseid siit vaadata.

K: Kohustusliku kirjanduse raamatud saavad nad siit majast või teisest?

I3: Ikka siit. Nii palju kui meil on et siis me ikka siin õpetajatega teeme selles mõttes jälle koostööd, et et mis teosed ja mida, et siis aavad nad siit ja vahel ka siis need autorite teosed. Omal mul siin on kolmas klass, et üks klass luges enne Piret Raua teoseid ja siis võttis järgmineklass. Kui oli see valik teosed, siis saame me koostööd teha. Midagi saame ikka välja laenutada. Uusi eksemplare oleme saanud. Sellel aastal toimus meil direktori vahetus, et sellel aastal ei saanud aga muidu me oleme ikka aasta lõpus tavaliselt tuleb see raha eelarve et siis ma oleme seda uudiskirjandust proovinud siia ikka saada.

K: Allikate usaldusväarsuse kriteeriumitest rääkides, et ma saan aru et siin on algklassid aga kas juba ka neile räägitakse allika usaldusväarsusest? Kuivõrd sellega raamatukogus kokkupuude on?

I3: See selles mõttes, et kuna ma siin olen see klassiõpetaja niimoodi käinud. Kuna nad ikka aegajalt teevad, väikesed teevad teatud uurimustöid, et siis see käib jälle nagu selle aineõpe raames, no võibolla ei saa öelda uurimustöö et siis noh mingi jutuke põdrast, nende jaoks jah, et väikse lapse jaoks. Siis see teema veidi käib läbi ja võrdlemegi, et miks ühel pool on ühesugused andmed ja teisel pool et meil on see wikipedia ja kas kõiki asju tuleb uskuda või tuleb ikka mitmest allikast vaadata. See käib jälle nagu õpetaja tööga rohkem kaasa. mina kui see raamatukoguhoidja nii palju sellega kokku ei puutu ja no väiksel lapsel, et kuna hästi palju on nüüd läinud ikkagi see infootsimine raamtusse ja siis nad küsivad ikka ka aga raamatus on niipalju juttu siis see on läinud hästi palju, et nad otsivad seda materjali arvutist. ET ja noh kuna seda arvuti poolt mul ei ole ja siis ma seda ei saa kuidagi suunata. Jah selle materjali et meil on mõned tulnud klassis, et miks see nii on et veidi ta käib aga ma ei saa öelda et väga suures mahus.

K: Kui nad eelistavad pigem elektroonilisi allikaid, siis kas nad küsivad ka, et kust nad võiksid seda internetist leida?

I3: Mõned üldiselt küsivad aga kuna tegemist on algklassi lastega siis palju aitavad ka lapsevanemad kodus. See on veel see vanuserühm kus see koostöö lapsevanemaga ja noh mõne töö jaoks ongi hea kui vanem ka oleks kursis et mida see laps teeb. Kuna meil on ikkagi 1-4 siin ja annad on ise veel selleks väiksed aga on ka ammu plaanis siin endal kolmandale et mõned toredad teosed putukatest, et siis et jagasin klassis laiali ja noh selle põhjal et mida sa said teada või ja siis pärast saavad klassi ees tutvustada, et see et neid materjale me siin küll ka kasutame. Noh fotomaterjale need on ka siin nii, et millest saab või noh seal on tagasi siis info et saavad otsida ja seda siis teistele tutvustada. Selle mõttes et sellist eeltööd me siin algklassimajas küll teeme.

K: Aga see on ju hea, et neil tekib allika õigsuse osas küsimus. Et nad kontrollivad enne.

I3: No aineõpetajad, see nüüd ei lähe selle küsimuse alla, et kui mõne kirjaniku tutvustus siis jälle keegi tuleb hops võtab siit matsaku Aino Perviku raamatuid ja siis ta näitab lastele ja loeb neid ete ja siis tavaliselt see on see efekt, et kui õpetaja on klassis midagi ette lugenud, siis tulevad ja siis nad laenutavad seda mul siin. Mõni õpetaja vähem, mõni rohkem. See on selline väga toimiv asi.

K: Et selles osas toimub õpetajatega tihe koostöö?

I3: Jah. Väga mõjub lastele see ettelugemine. Kui õpetaja loeb seal klassis siis kindlasti see raamat laenutatakse kohe välja. Kuidas lapsi lugema saada.

K:Eesti keeles õpitakse teabetekste ja tarbetekste koostama ja mõistma, et kui palju on siin raamatukogutöö osas sellega kokkupuuteid?

I3: Võibolla seda meil nüüd nii palju ei ole, võib olla meil siin nüüd need ajakirjad on aga eks see vist läheb rohkem jälle aineõpetajale. Seda nagu minu käest küsitud ei ole, et kui ma katsun siin raamatukogutööd eristada, siis jah et ei ole. raamatukogus nagu selle murega minu poole pöördunud ei ole. See läheb ikka nagu aineõpetajale rohkem.

K: Kas on keegi õpetajatest küsinud, et kas raamatukogus on lisa materjale?

I3: aa näiteks on, seda ikka, et nii palju kui siit ei leia materjale, siis pöördume teise maja raamatukogusse, et nendel selline pool on kindlasti suurem ja noh mõningaid asju oleme ka siia muretsenud, võibolla mitte ehk nii palju aga jah. Kuna suure maja inimesed käivad meil siin aeg ajalt ja ma ise käin aeg ajalt suure majas ka tundi andmas, siis me selle raamatukogujuhatajaga siis puutume kokku. Et kui midagi on vaja siis saab suurest majast kindlasti jälle siia tuua, siis selle teose. No väga sagedasti seda ei ole. Pigem üksikud juhtumid.

K: Kas on küsitud teilt ka autoriõiguste kaitse kohta? Mil määral siin raamatukogus sellega kokkupuuteid on, et on tulnud lastele selgitada?

I3: Selles mõttes et seda teemat nüüd, ee see käib jälle veidi aine õpetusse, kuna algklassidel on see inimese õpetus et siis ta sealt käib läbi. Ilmselt see on küll nüüd see teema mida tuleks rohkem käsitleda. Et seda võibolla nii palju ei ole. Et tegelikult siin õpetajatest, et tegelikult ka õpetajad rikuvad seda sama autorikaiste seadust kuna noh ... see peab nüüd jääma täitsa anonüümseks aga.. osad teosed, mida ei tohiks tegelikult paljundada, kuigi sinna alla saab jätta autori nime, kes on selle koostanud aga mõnel puudub see koopia tegemise õigus, aga kuna see rahaline pool on väga rabe, siis seda on siin õpetajad küll mõnes mõttes seda rikkunud. Viide jääb aga kui ei ole lubatud ilma autori käest luba küsimata, et seda on rikutud.

K: Aga kas on raamatukogu osas sellest lastele seletada tulnud?

I3: Vot, ee laste puhul jälle.. no lapsed, väiksed sellega nii palju ei tegele ja kuna nendel veel ei ole ka seal kui nad seal mõned laused kirjutavad ja viitamise poolt sinna teksti, see on väikse lapse jaoks, kui ta suudab seal tekstist noh info välja võtta, siis seda poolt ma siin jah algklassi majas nagu kui see on tema töös. Oleme küll lasknud, et pärast sinna lõppu kirjutada, et mis raamatust sa selle info leidsid, et see kasutatud kirjandus küll aga tekstis, et nüüd sinna nagu päris ei ole viiteid lasknud. Pigem gümnaasiumi osas käib seda uurimustööd kümnendikud ja üheteistkümnendikud teevad. Seal on nagu need väga rangelt reglementeeritud.

K: Kasutatud kirjandus on ka algus.

I3: Noh algus sinna, et rohkem selle väikse lapse käest lihtsalt ei ole võimalik. Et no jah kuna nad teevad seda käsikirjaliselt, et kuna me noh siin neljandas klassis siis juba on veidi siin noh siis tuleb arvutiõpe, nad käivad suures majas arvutiõppe tunnis et siis on trükkimine aga seni nad kirjutavad ikka käega selle ringi, et siis nii ei ole nii väga seda kopi peisti siit et arvutist lasengi mingisuguseid asju välja, et ta peab selle lihtsalt käsikirjas mul sinna kirjutama, et ja kust siis leidis, et kasvõi see sama wikipedia, et see on ka üks allikas kasutatud kirjandus, selle me oleme ikka lasknud siis ka alati juurde kirjutada sinna.

K: Erineva tehnika kasutamine, nagu arvutid, nutiseadmed, et kui palju on raamatukogus abi küsitud nende kasutamiseks?

I3: Telefonid neil on aga nutiseadmetega meil on nüüd see, et nad ilmselt valdavad ise väga hästi aga kuna see läks meil nüüd siin väga massiliseks, siis meil on nüüd võeti koolis see seadus või no on nagu isegi eeskirjades, vist on see õige sõna praegu, et pandi kirja, et meil on keelatud nutiseadmete kasutamine vahetundides ja ainult siis kui tunnis on mingi kindla eesmärgiga asi, mida tunnis tehakse, et meil selle poolega sai kriips peale. Kuna wifi ja muud võrgud levivad siin väga hästi siis meil väiksed siin sattusid pornolehekülgedele ja keegi levitas ja no see on see, et kui ma vahetunnis ,mängin siin ja mul on see mäng ja siis see mäng jääb pooleli ja siis tuleb õpetaja, kes tahab hakata midagi õpetama et siis ta on tige ja kuri et teda rikutakse et last segatakse mänguprotsessis, et seda häälestust, et jah see on meil nüüd selle aasta uus asi, et nutiseadmed on jah, kui on tunnis, aga kuna meil koolis ei ole seda võrku mida lastele jagada, siis, ee me ei ole nagu nutiseadmeid väga kasutanud. ET see on jah neljandas klassis kui nad lähevad suurde maia ja noh raamatukogus mul ei ole ka siin midagi välja jagada kui mul on see ainult omaarvuti siin (näitab laual olevale kuvarile) ja vahel kui olen ma küll abiks olnud neile siin. Õpioskuste olümpiaad on tavaliselt siin viiendates klassides, et siis ma olen küll lastel aidanud lastel siit arvutist infot otsida, et kuhu leheküljele minna et selles mõttes et suunavalt abiks. Aga kuna nüüd viiesklass enne oli siin majas , nüüd on suures majas, siis on see langenud sinna suurde maia, kus seda reaalselt on avaja lapsi ikka õpetada. Seal on mõned tööülesanded, et siis nagu tulebki nagu eraldi võtta seoses sellega mida võibolla koolis pole teinud, et siis eraldi lastega koos ise omanda.

Sellega ma olen jah veidikokku puutunud.

Meil vahepeal ei olnud ka arvutiõpetust aga nüüd neljandas klassis on, et siis osad asjad saavad nad seal selgeks.

Arvutiõpetaja siis suunab ja juhendab just seda töötluste poolt. Mängida nad oskavad aga kui on vaja midagi seal teha, siis sellega nad ei tule toime. Tavlist vormistust ja kõiksugused muud asjad. See on täiesti uskumatu kuidas isegi ka need kes on tundi saanud, ka nendel läheb aega, kas või see sama wordi dokument, et kuidas kirja suurust muuta t seda nad ju enam ei oska. Aga kus mõni mäng või muu üles leida, et sellega tulevad toime aga täiesti lihtlabased tekstitöötlusted, et see on küll mida on vaja aidata.

K: Rääkisime siin nüüd erinevatest oskustest ja pädevustest nagu infootsimine, viitamis, tehnika kasutamine. Millist rolli omab teie arvates kooliraamatukoguhoidja nende oskuste väljaarendamisel?

I3: teadma ei oska selles mõttes seda nüüd, et noh, ideaalis oleks see roll kindlasti selline suurem. Et minu puhul on pigem taksitus see et ma ei ole pidevalt siin. Et kindlasti saaks olla see roll suurema ja ma vaimu silmas näen ka, et mida ma võiks või saaks veel teha nende samade asjadega, ma tunnen ju sellest koguaeg puudust aga kuna see põhitöö on klassiõpetaja osa, et siis nagu palju energiat kulub ikkagi selle tunni andmisele ja klassijuhaja tööle. Lapsed on vahel õnnetud, et kui ma olen ka suures majas tunnis, et mitu vahetundi nad ei saa üldse siia. Et tegelikult ta võiks koolis olla ja ma arvan et enamikes koolides ta ongi palju suurem kui meil siin konkreetselt et see on selline kuidagi hädaabi variant. Aga suures majas on ta kindlasti palju rohkem määratud. Seal juhataja on ikka koguaeg eks olemas, et kui hommikul lapsed alustavad, et tõesti külastavad raamatukogu ikka väga palju. See samane infootsimine on seal ikka pidev küsimus. Seal on suuremad lapsed ja seal on neid kasutavad nad ikka, kuna ma olen seal ikka aegajalt olnud ja kui ta oli haige, asendanud siis seal on koguaeg vaja anda ja otsida ja ma ütleks et see on ikka päris keskne roll raamatukogul, et ei ole nii et kui on igal ühel oma nutiseadmed ja muud asjad, et see roll kuidagi väiksemaks läheb, pigem mulle tundub isegi et tullakse rohkem küsima. Pluss see raamatute laenutamine, mis on nagu nii koguaeg olnud aga selline infootsimine tuleb nagu, ikka vajavad abi, et kust mida ja kuidas. Seda küsitakse küll.

K: Kui siin seda rolli suurendada, mis koolitust teil selleks vaja oleks. Üks põhjus, miks ei ole täiskohaga raamatukoguhoidja oli et ei ole seda tunnistust. Aga kas veel midagi?

I3: Et jah, see küll ilmselt ei ole, eks mul on endal mõnda arvutist vaja. Eks ma oskan lihtsamaid protsesse, mis puudutab seda raamatukoguprogrammi, mida ma kasutan, et seal on ka mõned asjad ja võibolla ma ei valda seda tehnilist poolt nii palju. Me alles saime uue programmi ja et me saime nüüd liituda selle esteriga ja saame sealt endale raamatuid sisse kanname, aga ee see asi veel hästi ei tööta. No mis meil siit kindlasti edasi on plaan, uuel direktoril ka, et meil on need e-õpilastpiletid nüüd mee saame nagu nüüd kiipkaardiga, et see süsteem läheb nüüd ka arvutipõhiseks ja võibolla seal on ka sellised, et minu jaoks on see ka täiesti uus teema. Kuidas need koodid peale saavad ja kuidas siis hakkab see laenus ja muu kontroll toimima. Aga et nüüd laste juhendamisse see nüüd ei puutu.

Selles mõttes et raamatukoguhoidjatele korraldatakse ka mingisuguseid seminari aga kuna ma olen nüüd kaks aastat seda nii öelda lisatööna seda töö teinud, siis ma ei ole ka sinna saanud, et seal ka veidi räägitakse. Mõned asjad tunduvad. MA ei oska nüüd praegu näiteid tuua, et aa et sellest teemast ma tegelikult ei tea suurt midagi, peaksin seda uurima. Ma ei osk apraegu nagu midagi konkreetset öelda.

Võibolla ka jah seda arvutipoolt. Kindlasti on nii et ma selles nüüd nii pädev ei ole ja võibolla vajaks uuesti ka see samune, noh need programmid arvutis, et tuleks lihtsalt uuendada, see referaadi või uurimuse tegemine et selleks on ka lihtsad võimalused, mis on meelest läinud, kuna mul ei ole seda praktiliselt vaja olnud ja nii suuri lapsi ka ei ole, keda juhendaks. Täiesti sellist algelist tööd tekstiga. Võibolla, ma olen sellest küll lugenud ja lastele rääkinud, et võibolla mõned nüansid sellel sama autorikaitse kohta, mida oleks vaja juurde. Kas ja kuidas, millised võimalused on ja kuidas autoriga kokkuleppele saata, näiteks nootide paljundamisel on eriti karmid nõuded ja noh nii. Võibolla seda ka natukene juurde.

K: Kui tuleb nüüd uus raamatukogusüsteem kasutusele, et kas lapsed õpivad neid elektroonilisi raamatukogundmebaase kasutama suures majas, kui sinna üle lähevad?

I3: Jah. Selleks meil siin puudub see võimlaus. On küll üks arvuti kus ta tõesti saaks vaadata et kus raamatukogus et kuhu on mõtet minna. See on lihtsalt tehniliselt võimatu. Ühe lapse kaupa näidata. Kui keegi küsib siis ja. See pool on meil siin jah täiesti null. MA ei oska tegelikult pärsi täpselt öelda kui palju ka seal suures raamatukogus nagu tegelikult kohapeal seda kasutatakse. MA arvan et ka seda seal väga palju ei kasutata. Kuigi see võimalus on aga jah. See raamatukogujuhataja on no selline eakam proua et võibolla tal ka jääb sinna taha. No see on see teema millest ma väga palju ei oska kahjuks kaasa rääkida.

K: Tööde vormistamise kohta küsiks veel, et ma saan aru et arvutiõpetust saavad lapsed neljandas klassis ja siis saavad hakata oma töid ka arvutiga tegema. Kas koolil on olemas oma juhend vormistamise kohta?

I3: Meil on oma väljatöötatudjuhend jah täiesti koolikoduleheküljel on see referaatide ja uurimustööde vormistamise, et need on meil jah üleval.

K: Ja õpilasi suunatakse neid kasutama kui nad on juba teise kooliastmesse üle minemas?

I3: Enam vähem jah. No korra saab neile viidata aga kuna ma ei saa ka klassis nii öelda õpetajana seda ette näidata et kust ta selle täpselt leiab, siis ma ei saa seda ka nõuda. Juttu on lastele kindlasti sellest olnud, et koolikodulehelt leiate. Mõned lapsed on ka paraku kellele ei ole kodus arvutit, siis ma ei saa seda nõuda.

K: Ahsoo. Kas raamatukogus on olemas ka trükitud versioon juhendist?

I3: Siin ei ole aga suures majas küll on. Täiesti ma tean et on raamatud, et ma olen neid seal ka laenutanud, uurimustööde ja muude selliste tööde vormistamiseks. Need juhendid on kirjalikult kujul ka, aga siin majas mul ei ole.

K: Kas neid laenutavad siis peamiselt vanemad õpilased?

I3: Jah ma arvan et põhiliselt jääb sinna gümnaasium sinna, viimaste aastatega ei ole väga kursis. No aineõpetaja esitab ikka täpsed nõuded, et kes mida tahab saada aga kasutatud kirjandus nõue on ikka alati onud.

K: Ma tänan aja eest.

I3: Kõik või, ma nüüd küll vahutasin täiesti ümmargust juttu, et ma väga vabandan.

K: Oh ei, üldsegi mitte.

I3: Mul on põhimure siin, et teie töö kannatab, et mina siin juhm olen. Mina siin isehakanud, kui pädevamate inimestega räägite siis kindlasti nemad kasutavad keerulisi termineid ja et nii.

K: Te ei ole ju üldse juhm, vastupidi. Ja oluline ei ole ju see kes rohkem termineid tunneb, ikka sisu. Küsin veel lõpuks, et kas soovite ka peale kaitsmist tööst koopiat saada?

I3: Et ma arvan jah.

K: Sellisel juhul saadan teile selle. Tänan väga, et leidsite aega minu jaoks.

Lisa 5: Intervjuu 4 transkriptsioon

Algus: 28.04.2014 kell 14:08

Lõpp: 28.04.2014 kell 14:45

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu ülikooli info- ja dokumendihalduse 4. kursuse tudeng ning kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis ja gümnaasiumis ning täpsemalt, uurin raamatukogu rolli selles. Vestlus lindistatakse ning teie andmed jäävad anonüümseks.

I4: Oh Ei tea kas ma selles teemas üldse saangi aidata.

K: Usun, et ikka saate. Käime üle mõned oskused ja pädevus, mida infokirja oskus hõlmab. Räägite alustuseks ehk, kuidas teist sai kooliraamatukoguhoidja?

I4: Mina olen lõpetanud Kaunase polütehnilise instituudi nahatoodete tehnoloog olen, insener tehnoloog, ühesõnaga kingsepp raamatukogus. Ja nii läks. Lõpetasin ära ja siis olin kommuraais tööl. Ühesõnaga koondati ära või tehti ümber, kuna ma olin lastega kodu enne seda seitse aastat ja siis läksin kommunaari ja siis olin aasta ja siis koondati ära ja siis ma olin 2 aastat kodus ja siis kuskil 94. aastal läksin ühte põhikooli, mu omasõbranna ütles, et kuule seal on koht, raamatukoguhoidja ja no ja läksingi, ega mul ei olnud ju mingit haridust rohkem kui see nahatoodete tehnoloog. Noh ja seal võeti tööle ja siis ma olin 19 aastat seal ja siin olen nüüd olnud aasta, tulin seal lihtsalt ära. Ühesõnaga tekkis tunne et aitab seal koolis olemisest. Siit koolist läks raamatukoguhoidja ära ja kutsus, ühesõnaga meie piirkonna raamatukoguhoidjad suhtlevad hästi üksteisega, no kõik teavad kõiki ja siis ta ütles ka et kas sa ei taha siia tulle, et palk suurem ja ruum suurem. Ja ma ütlesin, et hea küll ja tulin siia.

Aga raamatukogunduses käisin täiendõppel või lisaõppel. Ühesõnaga tegin paberi ära ja mul on nagu õigus siinraamatukogus olla, noh see on see lühendatud variant. No sellest koolitusest ei tule ilmselt see mis tuleb siis kui pikemalt käia. No aga kui mind seal 19 aastat hoiti, siis järelikult ikka midagi tuli. Seal direktor ütles, et teiste töid ma tean aga sinu tööst ma ei tea midagi. See on koguaeg olnud on tehtud ja polegi vaja teada ja noh see ongi üks parim kiitus.

Noh arvutiga ma väga kodus ei ole aga programm on hea, kus on raamatukogu asjad. Aga ei saa öelda, et üleüldse arvutist nii väga teadlik olen, noh selle ajastu inimesed, et arvutit niiväga ei olnud vaja noh või siin see programm, seda ma tean ja oskan töötada ja kui midagi ei oska siis küsin oma laste käest.

K: Väga huvitav. Rääkige palun, milline näeb välja teie tavaline tööpäev.

I4: Kevadel ja sügisel on hästi kiire. Õpikud on mul vot siin ja sügisel tuleb laiali jagada ja kevadel jälle kokku korjata. Ja töövihikud. Ja kui on kõik need kiired asjad ära tehtud, ega siin siis ei olegi väga mingit suurt tööd. vaheajal tuleb siin ikka raamatuid ühte ja teist. Ise tellin ja kataloogin. See on selline lihtsam töö, et kannan sisse ja panen paika. Kontimurdev ei ole. Kevadel ja sügisel on kaks aega kus on rohkem sibli mist, muidu on ikka rahulik, et saad kilesid ümber panna, maha kanda ja muu vaiksem töö.

K: Rääkige palun, milliste infoallikate kasutamist selgitate õpilastele?

I4: Ester on siin jah. Ühesõnaga nemad on nii targad, väiksed ei käi estris ja suuremad käivad ise ja on mõnes mõttes targemad kui mina. Nemad leiavad ise oma asjad ja kui ei leia või väikestele otsin estrist ise või kirjastustest, et kui uusi raamatuid vaja tellida juurde. Kirjastused ju saadavad ise väga palju reklaame, et mis neil jälle uus tuleb. Õpikud kirjastustest toimetavad samamoodi siia kõik.

K: Aga raamatukogutunde viite algklassidele ka läbi?

I4: siin ma ei ole veel teinud, et on nagu olnud kohanemise aasta. Eelmises koolis tegin. Just see väikestele, et kuidas käituda ja kuidas raamatukogus raamat leida, näiteks, et autori järgi on pandud. Et siis kas nad käisid mul raamatukogus või läksin klassi, just 1-2 klass selle aja peale nad juba jagavad. Siin koolis ei ole veel jõudnud aga lubasin endale et järgmine aasta teen. See käib tegelikult pidevalt, et kui ta tuleb, siis seletad talle, kuidas. Aga ma olen asendusõpetaja ka ja lihtsalt ei ole jõudnud. Praegu olen olnud 2. klassile tunde andud.

K: Kas õpetajad ise on palunud läbi viia raamatukogutunde?

I4: Ei ole, ma isegi ei tea kas eelkäija seda siin tegi. Vist väga ei teinud. Siin koolis ei ole keegi nagu huvi tundud.

K: Kas õpilased on küsinud ka internetis leiduvate materjalide kohta?

I4: Ei ole, tulevad siia, küsivad kus riulil on ja siis ma näitan või otsivad ise mingi raamatu. Interneti huvi neil ei ole olnud. Kooli raamatukogus ei ole ka selleks arvutit. Ma ei tea kuidas nad seal arvutitunnis teevad. Eks nad mingit infot seal otsivad ka. Eelmises koolis oli lühikest aega aga seal hakati neid väär kasutama, külastati mingeid porno lehti ja need võeti ära. Ma ei olegi siia arvutit tahtnud. Ei jõua neil kogu aeg nii palju silma peal hoida. See teema tekib tegelikult juba 3-4 klass, siis on kõige populaarsem raamat "kuidas tulin mina". Seal on lastele hästi ära seletatud, väikestele ostsin 2 raamatut. Järjekord oli lugemiseks.

K: Kuivõrd on erinevate paberandjal olevate infoallikate kasutamine juhendamist vajanud?

I4: No sõnaraamatuid ja ÕS-e. No need on ikkagi väiksemate poolt, et neile on antud mingi ülesanne. Meil on siin sakslane, et kes eesti keelt ei räägi aga aru vist saab. Temale tuleb seda sõnastikku küll seletada, et kuidas seda kasutada, et kuidas ta saaks aru, mis vaja teha on. Ja teatmeteoseid on ka natuke küsitud, kuidas ma saan sealt info kätte ja kas sa tead kus raamatust saan infot ja seda on küll küsitud.

K: Kas teete ka keskraamatukoguga koostööd raamatukogutundide osas?

I4: Kusjuures ei ole eriti koostööd. Ma mõtlen, et siin lähedal on filiaal küll aga tema toimetab suhteliselt omaette. Selles mõttes et on nagu kooli kaasanud. Nad kutsuvad lapsi küll aga see käib ilmselt klassijuhatajate kaudu. See on väljakujunenud nii. Eelmises koolis käisin ma küll lastega kaasas aga siin ei ole. Seal räägiti kuidas kasutada ja seal käivad põhiliselt esimene klass, saavad algteadmised, et mille järgi otsida ja kuidas. Seda interneti värki neile ei räägita. Põhiline on just esimene klass, kutsutakse sinna, antakse mingi raamat neile.

K: Milliseid allika usaldusväarsuse kriteeriumeid olete õpilastele tutvustanud?

I4: Ei ma ei ole sellega ka tegelenud. Mul on siin ainult uurimustööd. Ma arvan et sellest räägib vast uurimistöö õpetaja neile, et see nagu minu teema ei ole. Ma ei ole olnud ühegi töö juhendaja a et minust on see mööda läinud.

Kõik see uurimistöödega seonduv vormistamine ja viitamine ja nii, et seda antakse uurimistööde alustes.

K: Kas koolil on olemas ka juhend selle kohta?

I4: Minul siin ei ole aga ma arvan, et õpetaja kes sellega tegeleb, et tal on. Ma isegi tellisin materjale aga see läks kõik selle ühe noore ja tragi õpetaja kätte. Tema annab neid ja õpetab kuidas kirjutada ja teha.

K: Kas õpilased on ehk ise raamatukogust küsima tulnud?

I4: ei, ei ole. Ainuke asi mida nad siit võtavad on vanu uurimistöid. Mul neid terve kapitöis ja igauks siis leiab, et mitte maha kirjutamiseks vaid lihtsalt et näha vormistamist ja õigesti saaks kirjutatud. Neid ma annan rohkem.

K: Mil määral olete pidanud õpilastele selgitama erinevate tehniliste seadmete nagu arvuti või e-lugereid või muu, töötamist?

I4: E-lugereid ma ei olegi siin näinud. Väikestel ei ole eriti neid nutiseadmeid lubatud kaasa võtta ja suuremad istuvad siin küll otsivad ise oma asju või küsivad kas mul on ja kui ma ütlen et ei ole, siis nad saavad ise täitsa ilusti asjad välja otsitud. Minul on ainult arvuti ja printer siin.

K: On õpilased ehk küsinud abi tööde vormistamiseks või näiteks mõnes e-keskkonnas kodutöö tegemiseks ?

I4: Ei ole

K: Eesti keele riiklikus õppekavas on Eesti keele õppeaine raames toodud, et õpitakse koostama teabe- ja tarbetekste. Mil määral on abi küsitud selle kohta.

I4: EI ole üldse küsitud. 12ndad või 9ndad klassijuhatajad on nii trigid, et ma arvan, et nemad neile otsivad need asjad välja. Selle aastaga ei ole käinud. Ilmselt võibolla nad natuke võõrastavad ka mind. Katsetavad alles piire minuga.

Uurimistöde kohta ja njukseid ei ole ka küsitud.

K: Sai siin räägitud erinevatest oskustest ja pädevust nagu infootsing, allikate usaldusväärsus, erinevate tekstitüüpide mõistmine, viitamise, autori õigused. Millist rolli peaks raamatukoguhoidja nende oskuste arendamises kandma?

I4: Mina ei ole nendega tegelenud aga tegelikult peaks seda raamatukogust rohkem saama, et leian et see on ka raamatukogu ülesanne selliste asjadega rohkem tegeleda. Aga noh, siinamaani ei ole keegi minult midagi küsitud. Eks õpetajad otsivad ise arvutist, igal pool on ju arvutid, klassides, eks nad siis sealt ilmselt leiavad ise ja otsivad. Eelmises koolis käidi küll küsimas, et kas sa tead kust saab. Siin ei ole praegu. Ju nad ei tea kas ma oskan või ei oska. Ei teagi kas oskakski kui hakkaks otsima. Ju ikka midagi leiaks, midagi on ju leitud nendel teabepäevadel. Nii tark ma ei ole et läheks ennast ise pakkuma. Sealt võib tulla mingi selline küsimus, millele ei oska vastata ja siis on küll jube häbi. Ma teeks ka raamatukogus muudatusi, et looks näiteks lugemisnurga.

K: Mis koolitust te sooviksite, et saaksite raamatukoguhoidja rolli suurendada?

I4: Eks see allikate koolitus ikka. Sellist oleks vaja. Mina ennast tunnen ennast nõrgana, just see erinevate andmebaaside kasutamine. Ma ei ole ka nendesse süvenenud, ainult ester on.

K: Olete ise uurinud ka saada olevaid koolitusi?

I4: Ei ma praegu ei ise ei ole uurinud. Eks ta minu jaoks on see aasta täiesti selline sisse elamise aasta. Ma arvan, et kui ma midagi leian, siis mind lastakse küll koolitusele. Pigem on asi minus endas, et natuke laiskus peale tulnud. Nii palju kui kuskilt kuuled või loed, mis meelde jääb ja sellega siis tuled ja vaatad mis huvitab.

Ei ole uurinud jah, kus saaks koolitust nii et saaks õpetada kuni üheksanda või keskkoolini. Peedistavad mu ära seal. Selles mõttes arvan küll praegu et nad on minust targemad sellises arvutivärgis ja selles otsimises.

Eks mõtteid ja ideid saab ka kooliraamatukogulistist, kus kirjutatakse erinevatest vahvatest ideedest. Et jah nii on.

K: Lõpetuseks, küsin kas soovite ka lõputööst koopiat saada.

I4: Jah, oleks hea lugeda küll.

K: Tänan Teid aja eest.

Lisa 6: Intervjuu 5 transkriptsioon

Algus: 29.04.2014 kell 10:00

Lõpp: 29.04.2014 kell 11:05

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudist ning õpin info-ja dokumendihalduse eriala 4. kursusel. Kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest koolis, täpsemalt uurin kooliraamatukoguhoidja rolli selles. Meie vestlus salvestatakse ja Teie andmed jäävad anonüümseks.

Rääkige palun alustuseks kuidas Teist sai kooliraamatukoguhoidja.

I5: Siia sattusin läbi tööbüroo. Mina olen aastast 82 esimesest veebruarist olen koolis töötanud. Enne suuremate lastega. Põhikooli tulin siia 13 aastat tagasi. Lastekasvatamisest sai isu täis ja läksin tööbörssile. Ainus saada olev koht ja siia ma jäin. Ma mängisin juba lapsepõlves 5 aastast raamatukogu kodus.

K: Rääkige palun oma igapäevast tööd.

I5: raamatukoguhoidjana teed absoluutselt kõike. Rabeled siin ja seal tegelikult põhitööd üldse ei jõua teha. Selleks et ära elada pead võtma mingeid tunde juurde või pannakse sulle midagi selliseid ülesandeid juurde, mis tegelikult igapäevaste töökohustuste hulka ei kuulu.

Alustad esimesest operatsioonist kuni lõpuni teed kõik ise komplekteerimisest kuni lõpptulemusena maha kandmiseni. Et meil ei ole komplekteerimise ega midagi osakonda ees. Siin lihtsalt pead kõikide nende asjadega järjest hakkama saama, nii hästi või halvasti kui parasjagu välja kukub.

Ilukirjanduse peale ei ole viimasel kolmel aastal sentigi olnud seega suhteliselt hea komplekteerimine. Sõbrapäeval on meil selline pikaajaline traditsioon, et kõik klassid kingivad siis raamatuid kooliraamatukogule. Esitlevad seda ja räägivad, miks see raamat nende meelest just kõige parem on ja innustavad teisi lugema seda. Sealt tuleb enamus uuemaid raamatuid. See aasta otsustas 12b tuua pea laudimeeter raamatuid, mis meile kingiti. See on päris hea lisaallikas.

K: See on tõesti väga huvitav traditsioon.

I5: Igapäeva töö on muidugi just see, mida parasjagu kiiresti teha.

K: Mõned tegevused, on ma saan aru hooajalised.

I5: Jah, kuna enamus õpikuid on kaheosalised, siis on seda õpikute pidu ka muul ajal kui kevadel ja sügisel. Õnneks õpetajad lõpetava õpikutega erinevatel aegadel, et õpikute väljajagamine päris ühele päevale ei lange. Sügisel on muidugi koguaeg õpilastest järjekord uksest välja.

K: Rääkige palun, milliste infoallikate kasutamist olete raamatukogu külastavatele õpilastele seletate.

I5: Selgitada tuleb suhteliselt harva. raamatukogus otseselt nii ei ole. No näiteks kuidas estrit kasutada, et kui meil raamatut kohapeal ei ole, siis vaata estrist, kus on, et ei pea ise kohapeale enne minema. Seda me teeme koguaeg. Üldiselt kui ühekorra ära seletad, siis järgmised korrad nad üldiselt mäletavad, et oli mingi koht kus tuli vaadata. Ega neil mingeid eelnevaid teadmisi küll selle kohta ei ole, selles mõttes et kui tulevad väljastpoolt kooli gümnaasiumisse, siis ega nad ei ole elu estrist midagi kuulnud.

K: Ahsoo. Aga kas Teie raamatukogu kasutab mingit tarkvara, nagu RIKS või midagi sellist.

I5: Meil on ka RIKS ja.

K: Kuidas õpilased selle kasutamist õpivad?

I5: RIKS webi mingil määral. Nüüd 5 klassi arvutiõpetajale ma rääkisin ja ütlesin, et ole nüüd hea ja näita neile infootsingus nii RIKS webi kui ka estrit. Ta on selline noor poiss. Ta ütles just, et hakkab kontrolltöös tegema aasta peale ja ütlesin just, et ära unusta siis kindlasti ka RIKS webi sisse panna. Et lihtsalt propageerida seda, et selline asi üldse olema on. Nad saavad seda ju iseseisvalt kasutada. Siia ei saa päris ju otsaette kirjutada, et vaadake RIKSI.

K: Et panete uksele sildi, et RIKSI käisid? Aga estris?.

I5: Jah, see on hea mõte.

K: Kui palju olete pidanud selgitama erinevate teatmeteoste või sõnaraamatute kasutamist?

I5: Neid õpetavad õpetajad üldiselt tunnis. Siin nad küsivad ainult sõnaraamatut. Tegelikult nüüd uue õppekava järgi uutes õpikutes on olemas see kohustus, et teha mingisugune üks nädal näiteks tutvustama ÕS-i või erinevaid interneti saite, kustkohast nad saaksid ise vaadata näiteks õigekeelsus sõnaraamatut. Uue õppekava järgi suunatakse rohkem sellise infootsingu peale.

K: Mil määral on õpetajad abi küsinud teilt infootsingu tundide läbiviimiseks?

I5: Viimasel ajal ei ole. Varem oli rohkem aga enam e ole tükk aega küsitud.

K: Millst abi nad varem küsisid?

I5: Igasugust. seda sõnaraamatute osa nad teavad rohkem aga just seda neti asja, et kust sa vaatad mingeid asju.

K: Kas viite läbi ka raamatukogutunde?

I5: Alati. Meie koolis teeme. Keskraamatukogu kutsub ka esimest klassi külla, nad käivad seal ka. Jah, nad kutsuvad tegelikult kõiki järjest. Nad hea meelega näevad. Ma käisin oma klassiga, kellele ma eesti keelt annan selle viiendaga käsin ka kõrval. Nad meelsasti ootavad sinna, kui õpetajal on aega ja tahtmist neid sinna viia. Seal on neil oma infootsingu õpetus. Nad 45 minuti jooksul teevad sellise lühikursuse ka.

K: Kas kõik õpetajad kasutavad seda võimalust?

I5: Suhteliselt harva kahjuks. Võibolla kevade poole rohkem. Mul üks lapsevanem on seotud raamatukoguga ja tema ikka helistab, et kas tulete külla ka.

Muide esimesel klassile teeme me igakord ja teises oleme teinud päris palju raamatukogutunde. Ülejäänutel teeme vastavalt sellele kuidas õpetajad küsivad. Hiljem on ka õpikutes ja töövihikutes ülesanded ajakirjade peale ja midagi sjukest ja selliseid tunde on põhimõtteliselt raamatukogus läbi viidudki. Et õpetaja tuleb tavaliselt poole klassiga, sest terve on natuke palju, et ei mahu ära. Siis saavad siin ülesande ja vaatavad milliseid ajakirju või midagi siit leiavad. Selliseid tunde viiakse siin küll läbi.

K: Aga seda viivad läbi siis õpetajad?

I5: Sõltub, mis teema on. Kui ta näiteks teeb klassi pooleks, siis ta paneb ühe poole siia tööle, meie jääme nendega siia ja teise poolega teeb klassis mingit asja.

K: Et siis Teie saate vajadusel õpilasi juhendada ja abistada?

I5: Jah.

K: E-õppekeskkonnas koolitusi, olete koostanud ja või läbi viinud?

I5: Ei ole

K: Kas olete koostanud ka näiteks juhendeid, kuidas näiteks estrit või riiks webi kasutada?

I5: EI ole.

K: Kas nende koostamine võiks päevakorda tulla. Olete sellele mõelnud?

I5: Mõelda võib igasuguste asjade peale, aga kui sa ei jõua nagu elementaarset tööd ära teha.

K: ET ajapuudus on kõige suurem takistus?

I5: Absoluutne õudus.

K: Mis Teie meelest võiks olla õpilaste eelistatav infoallikas.

I5: Pigem veebis leiduv kui paberkandjal. Näiteks sõnaraamatu kohta räägivad küll, et oh sõnaraamatust ma küll sõnu ei vaata, ah ma parem googelda. Sõnaraamatutut, issand hakka riulist mingit klotsi välja tõstma. See ju raske ka.

K: Kui kõike informatsiooni googeldatakse, siis tekib küsimus, et kuidas nad teavad, et see pädev info on.

I5: Ega nad ei teagi.

K: Kas neil ei teki küsimust selle usaldusväärsuse kohta?

I5: EI teki ja nad ei hooli ka. Ma arvan, et nad mõtlevad nii. Allika kriitikat ei ole. Kui nad 11 klassis hakkavad oma uurimustööd tegema siis nad ikka wikipediat enam nii naljalt ei kasuta. Mina see aasta küll ei näinud et oleks nii palju kasutatud allikates. Mingisugunegi asi on jäänud kahe kõrva vahele.

K: ET siis allikakriitikast ikkagi räägitakse?

I5: kümnendikele räägitakse, mujal ei tea. Seda räägitakse uurimustööde alused valikaine raames ja siis seal on kindlalt üks ainetund allikakriitika peale. See on õppekavasse sisse kirjutatud ja seda peab õpetama.

K: Saan ma õigesti aru, et teie õpetate uurimistööde aluseid?

I5: Jah, gümnaasiumis. Direktor pakkus mulle seda võimalust.

K:Kui õpilased nüüd ei hooli, allika usaldusväärsusest, mis teie arvatus võiks selle põhjuseks olla?

I5:Ma arvan, et seal noorematele ei olegi sellest midagi räägitud. Inimene on kuidagi niimoodi tehtud, et usaldatakse kirjalpilti rohkem, isegi kui see on arvutis. Kui sa ei juhi ta tähelepanu sellele, et igäüks võib sinna kirjutada mida heaks arvab, et vaata ka mis ajal ja kes sinna mida kirjutanud on ja et kas mingi osa sellest ka tõele vastab.

K: Nüüd uues õppekavas on rohkem infootsingule tähelepanu pööratud, et kas nüüd võib olukord paremaks minna?

I5: Põhimõtteliselt küll. See aine uurimistööde alused on ettenähtud gümnaasiumis. Põhikoolis vast ei ole sellist asja, ainult nii palju kui õpetaja mingites ainetundides räägib. Või kui on vaja mingit referaati või midagi vaja kirjutada, et siis õpetaja ütleb, et seda ei tohi kasutada. Ma usun, et meil näiteks loodusainetes keskastmes on kindlasti selline õpetaja kes suunab. See sõltubki õpetajast, kas õpetaja isegi teab ja selle peale mõtleb.

K: Lisaks allika usaldusväärsusele on oluline ka autoriõiguste kaitse.

I5: Jaa, see on ka gümnaasiumis uurimistööde alustes. Plagiaadi teema, väga tõsine teema.

K: Mil määral õpilased ise uurivad informatsiooni autoriõiguste kaitse kohta?

I5; iseseisvalt nad küll selle peale ei mõtle. Kõik on ju harjunud, et laed kõiksugu asju alla ja keegi ei mõtle selle peale eriti. Pigem on neile võõras see mõte, et see on tegelikult kellegi töö.

K: Saan ma siis õigesti aru, et esimene sisuline kokkupuude ongi gümnaasiumi osas uurimistööde alustes?

I5: Jah, seal nad saavad kohe korralikult, selles mõttes, et seal on kohe vähemalt 2 tundi selle peale.

K: Enne seda nad siis ei ole üldse kursis?

I5: On ikka. Nad on kursis just muusika ja filmide osas kursis.

K: Autoriõigustega koos on päevakajaline ka viitamine. Mil määral on õpilastele viitamist vaja olnud selgitada?

I5: Selle viitamise peale nad küll enne kui nad hakkavad uurimistööd tegema, ei mõtle ja mõni kui siiski. On nagu on.

K: Kas koolil on olemas ka selleks juhend?

I5: Ja, on küll. Uurimistööde koostamiseks juhend

K: Kas nad enne gümnaasiumit sellega kokku ei puutu?

I5: Loovtöid hakatakse tegema ja räägitakse juurde tõenäoliselt juba vist 7 klassis. See ei ole täielikult veel rakendunud. Nad teevad teist moodi. Nad praegu ei tee seda kirjalikku osa.

K: Juhendmaterjalide tutvustamine jääb siis pigem aineõpetajate teha?

I5: Jah, sest erinevad õpetajad on ka tööde juhendajad. Õpetajad annavad ka referaate teha, et need kes annavad eeldatavalt räägivad juurde ka.

K: Kas õpilased ise on tulnud küsima lisamaterjale.

I5: Põhikool ei ole ja gümnaasium teab niigi kus nad saavad. See on esimene piibel mis nad peavad endale selgeks tegema kui nad hakkavad tööd tegema.

K: Eesti keele õppekavadesse on sisse kirjutatud teabe- ja tarbetekstide kirjutamine. Kuivõrd puutute raamatukogus kokku nende koostamise selgitamisega või lisamaterjalide juurde suunamisega?

I5: Mingid üksikud juhused on vist olnud kui keegi on uurinud kuidas avaldust või CV-d korrektselt teha, midagi sedasorti. Aga ei midagi massilist.

Üksikud juhud aga ikkagi käiakse. CV-de kohta on vist internetis korralikud näidised olemas, viitamisel ajal enam ei küsita, vähemalt see aasta ei ole keegi küsimas käinud.

Ei mingeid infopäringuid. Google on elu. Meil on rahu majas.

K: Mil määral on õpilased tundnud huvi erinevate otsingu operaatorite vastu, et google otsing paremaid tulemusi annaks, et sodi oleks seal vähem.

I5: Nad vist ei tunnistagi seda ülejäänut sodiks. Neil ei teki ka siis sellist mõtet, et peaks kuidagi teistmoodi teha ja on rahul sellega mis nad sealt leiavad. Keskkooli õpilane kipub olema selline, et kui esimese lehe pealt ei leia siis ta ütleb, et seda ei ole internetis olemas.

Nad ei tule ka abi küsima vaid, kuulutavad kohe kategooriliselt, et seda ei ole olemas. Näiteks kümnendas kui ma õpetan neile, et pane + vahele või nii, siis nad vahest vaatavad, et misasja niimoodi saab ka või. Siis nad on ikka suhteliselt üllatunud. Tegelikult on nad kasvanud arvutiga koos ülesse ja võiks ju osata aga tegelikult need oskused on ikka väga napid.

K: Kui nad kitsendamise võimalusi nagu boole operaatorid ei tea, siis kuidas on lood nn täppisotsinguga?

I5: See tuleb ka üllatusena. Mina teen alati infootsingu peale koostan ülesanded ja jätan koduseks tööks, näiteks leia ise täistekstide hulgast mingisugune info. Loomulikult ei hakka ta otsima täistekstide hulgast vaid võtab ikka kõige kõige esimese tulemuse ja siis tuleb tal neid vastuseid nii, et hoiata ja keela. Sellised on tüüpilised vead jah. Nad nagu üldse ei mõtle et neid asju peaks piirama. Tegelikult on kõikides, ükskõik mida sa õpid, pead ju etapikaupa järjest sügavamale minema, nemad ikka panevad täie laksuga, et ole 1200 vastust ja siis hakkavad sealts otsima.

K: Kuivõrd on õpetajad küsinud abi või uurinud infootsingu võimaluste õpetamise kohta nõu?

I5: EI ole. Ilmselt kas nad siis teevad vastavalt võimetele. Need kes teavad siis teevad ise ja teised leiavad et see on ebavajalik ja sellest võib lihtsalt üle libiseda ja tegeleda sellega, mida näiteks tasemetöös küsitakse, tõenäoliselt seda ju tasemetöös ei küsita. Kui sa ise tegeled sellega, siis sa tunned seda vajadust ja õpetad teistele ka. See on täiesti nii õpetajast olenev. Kui sa ise ei valda seda, siis mõtled et ah milleks see.

K: Mil määral on vaja õpilastele selgitada või neid abistada erinevate tehniliste seadmete kasutamises?

I5: EI küsi üldse abi. Uurimistööde ajal nad küsivad kuidas teha sisukorda, lehekülje numbreid panna jne.

K: Nii, et vajavad abi vormistamisel?

I5: Selle valmimise etapil on nagu pesa siin ja kõik tahavad midagi. Ise õpid ka koguaeg. Kui juhendajad ise ei ole piisavalt pädevad, siis on ju abi vaja.

K: Aga kas õpilased küsivad abi ka kodutööde tegemisel näite e-õppekeskkonnas.

I5: Ei ole, meil ei kasutata neid. Noh ainult meili peale tööde saatmist.

K: Kas õpilased on huvi tundnud ka e-lugemise kasutamise vastu?

I5: ei ole. direktor ütles nii palju et hoidke silmad kurrvad lahti, et mis ümberringi toimub, kui tekkib vajadus, et siis andke teada.

K: On loodud ka juba e-õpikuid, kuidas nende vastu huvi on tuntud?

I5: Jah on. Need on tegelikult suhteliselt igavad. Nagu sisse skännitud raamatud ei ole atraktiivseid visuaalseid ülesandeid.

K: Saan ma siis õigesti aru, et õpilased ise ei ole eelkõige nn digiraamatute kohta uurinud?

I5: Ei ole. Issand. ma pean nüüd varsti juba tundi minema. Hea et meenus.

K: Olemegi juba suhteliselt lõpu sirgel, et sai arutatud erinevaid oskusi ja pädevusi nagu infoallikate kasutamise oskus, infootsinguoskus, allikate usaldusväärsus, autoriõigused ja viitamine ning ka erinevate tekstitüüpide mõistmine ja koostamine. Millist rolli Teie arvates võiks raamatukoguhoidja nende arendamises mängida?

I5: Igasugust õpetamist on siiski lihtsam teha tunnis. On päris õige et on uurimistööde aluste tund, et sulle õpetatakse asju tunnis. Raamatukoguhoidja on nagu pigem järeleaitaja, et kui ei ole tunnis aru saanud või tahab hakata tööd tegema enne kui õppekava järgi tunnid tulevad.

K: Raamatukogu hoidja võib ju ka seda tundi läbi viia.

I5: Et meil nii ongi. Lisaraha vajadusest.

K: Kui raamatukoguhoidja neid tunde läbi viibki, et mis koolitust teie meelest selleks raamatukoguhoidjale juurde vaja oleks?

I5: Ikka on vaja. Tegelikult on ikka nii tore, et kui selline valikaine sinna õppekavasse sisse kirjutati, siis ma seda lugesin ja tundsin, et mingi plõks. Mõtlesin et oh kui vahva ja süda hakkas teist moodi põksuma. Siis läks sellest mööda kõige rohkem 2 nädalat ja direktor kutsus enda juurde ja pakkus võimalust sügisest hakata sellega tegelema. Jumalast niimoodi et ilma et oleks midagi mõelnud, tegelikult tema mõtles sama moodi, et sobivaim olemasolevatest töötajatest.

K: Selle aine õpetamise jaoks saite ka täiendkoolitust?

I5: Jah, käisin pikal koolitusel. Raamatukoguhoidjate puhul saabki pigem takistuseks see, et ei omata õpetaja oskusi. Sa võid ainet vallata aga sa ei õpeta seda ära. Ei suuda nagu tundi läbi viia. Hästi paljud raamatukoguhoidjad lihtsalt on teist tüüpi ja suuda tunde läbi viia .

Mul on tegelikult praktika siin majas. ühel hetkel kui meil kadus ära õpetaja, siis lükati mind lihtsalt tanki, et hakka 8. klassidele ajalugu õpetama. Sain hakkama ja nüüd kui vaja käin asendamas õpetajaid. Pedagoogilist koolitust ma ei saanud. Ma sain ainult koolitust, kuidas seda uurimistöode aluste tundi anda.

Ammu ammu käisin isegi infootsingu koolitusel, u 10 aastat tagasi. Meie koolitusega on keeruline. hetkel jääb peamiselt ajapuuduse taha kõik.

K: Lõpetuseks küsin veel, et kas soovite ka lõputööst koopiat saada, kui töö kaitstud saab.

I5: Jah, ikka.

K: Ma tänan teid aja eest.

Lisa 7: Intervjuu 6 transkriptsioon

Algus: 29.04.2014 kell 12:00

Lõpp: 29.04.2014 kell 13:05

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu ülikooli info- ja dokumendihalduse 4. kursuse tudeng ning kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis ja gümnaasiumis ning täpsemalt, uurin kooliraamatukogu rolli selles. Vestlus lindistatakse ning teie andmed jäävad anonüümseks.

I6: Oh, et intervjuu, ma mõtlesin, et lihtsalt ringitame. No selge.

K: Rääkige palun alustuseks, kuidas teist sai kooliraamatukoguhoidja?

I6: Tegelikult mõneti väga loomulikul teel, et ma töötasin koolis õpetajana. Ja kuna kool hakkas kaduma raamatukoguhoidja läks ära, tähendab, see raamatukoguhoidja just nimelt minu poole pöördus, et ma mõtleksin, et ma olin seal tihe lugeja ja olin rääkisin ka, et ma kunagi mõtlesin seda raamatukogutöö tegemisele ja ta väga tahtis ja tegelikult seal teisest koolis saingi.

K: Mis aastal, teist siis kooliraamatukoguhoidja sai?

I6: see oli aastal 2001.

K: Et siis läksite õpetaja töölt üle raamatukogu tööle?

I6: jah

K: Rääkige palun oma igapäeva tööst.

I6:No väga tavaline on see, et vahetundides on laenutamine, mõnikord on ka tunni ajal. Siis vahetundidel lisaks laenutamisel on natuke ka taltsutamine ja sellist värki. Ja siis teen pidevalt mingit nipet näpet. Kui ma tuttavatele räägin siis põhiline ongi, et ma räägin, et ma koguaeg teen midagi aga tulemused või nii siis nagu ei saa aru, mis see kõik oli. Nagu ühesõnaga sellised asjad ma olen tähele pannud võtavad tohutu aja kui on mingi üritus ja selles koolis ei ole see alati ka raamatukoguga seotud, no natuke, nagu raamatu ja roosi päev. No ükskõik misasi ka hakkab tulema, selle ettevalmistus selline paberite kas või trükkimine, teated ja nii see võtab suhteliselt sellise aja, et kui üks on läbi, siis oh siis võib kõrvale selle mõtte panna. Võibolla niivõrd see mõte kui tegutsemine ka. Mõnikord on ootamatusi, plaanid midagi aga siis tuleb keegi ja ütleb, et võta mingi klass. Selliseid ootamatusi on aga mitte igapäev. Aga kui suures pildis mõelda, siis tundub, et ikka mingi ootamatus kuskil tuleb.

K: Saan ma õigesti aru, et täidate siin koolis ka asendus õpetaja kohustusi?

I6:Jaa, aga meil ei ole see nagu asendusõpetaja vaid no klass tuleb siia, et siis hoiad lihtsalt silma peal. Mõnikord lähen ka sinna klassiruumi. Aga ma ei taha lubada, et olen asendusõpetaja, et nad teevad õpetaja antud ülesannet või lasen neil joonistada või siis on mõni ettelugemine.

Mis siis veel. Mis võtab tegelikult palju aega on ka meilide läbivaatamine. Nüüd ma olen jõudnud sinnani, et kui meili pealkirjas on mingi muuseum kirjas, siis ma väga palju ka kustutan. Ma siiski mõnesid loen aga vaatan sellise pilguga, kas annab midagi kasutada, eriti küll ei anna. No see infotulv on ikkagi üsna suur. Näiteks käib mul ka raamatu tutvustus meilile. Et mõnikord ma olen mõelnud, et see raamatute läbilugemine on ka osa tööst aga see võtab ka aega. ET siis lihtsalt istud ja loed raamatute tutvustusi läbi, et see võtab ka mingi aja.

Mis siin veel võib olla.

Seoses uuele õppekavale üleminekule on töövihikute ja õpikute, ma nimetan seda mõnikord jamaks, nii palju, et ei ole nii et jagan klassile ära ja et kevadel korjan kokku. Jagan mingi asja ära, siis tuleb jälle uus asi, et jälle jagad ära, et pidevalt selline vähemalt viimastel aastatel, kuna asjad ei tule augustis või teised osad ei saa valmis enne jaanuari ja siis nad jooksvalt saavad, et ma võisin ühele klassile jagada, no ma ütlen nüüd kõige maksimum selle, ma arvan, et viis oli vähe. Jagan ära kõik, lapsed käivad siin ükshaaval, siis saabub nädala kahe pärast midagi muud ja siis jagan neid jälle ja nii koguaeg. Et see on jälle nagu lisa kui et anda ports kätte ja lähevad. Et see on ka olnud selline, mina näen et lisa aga jah.

Lisaks sellele et uuele õppekavale minekuga ei ole kõik alati õigel ajal, lisaks me omas koolis teeme nii et teised osad töövihikud jagamegi jaanuaris, mitte ei anna septembris. Natuke on jah sellega lisatööd.

Kui nüüd kokku võtta siis nagu sellised tööd on nagu eraldi, mis nagu võtab rohkem aega, siis on nii et ikka leidub mõni õpilane, kes unustab järgi tulla. Ühe jagamine võtab aeg akuni nädal ja vahepeal võib juba uus tulla.

K: Rääkige palun, milliste infoallikate kasutamist olete raamatukogus õpilastele selgitanud?

I6: Seda ei saa öelda, et see on püsiva aja aeg ajalt on ette tulnud, et õpetaja küsib on - ester, on üksinfoallikas kui nii võtta. Ma olen üritanud selgitada, kuhu saab minna, kuidas estrit kasutada.

Meil on ka RIKS

K: Kuidas õpilased seda kasutama õpivad?

I6: Ma olen maininud neljandas klassis kui nad käisid siin. No tegelikult oli neljanda klassiga nii, et ester ja riks, kuigi ma mõtlesin ja plaanisin neid ka tutvustada, see võttis hästi ruttu ja jooksujalu, sest et alguses võttis tükk aega seletamine, et kõigepealt mis jaotused on kooliraamatukogul, siis Tallinna keskraamatukogud. Ma olen pidevalt näinud, et lapsed ei saa aru, mis on Tallinna keskraamatukogu ja siis no see eesti laste kirjanduskeskus. Et see selgitada et siin need siin ja kesklinnas need raamatukogus, on kõik Tallinna keskraamatukogud, et see kõik on üks, et nad saavad ühe kaardiga igale poole, et see nagu võtab aega.

Siis ma olen üritanud rääkida seda liikide kohta, et kuidas on jaotatud kogud. Ja siis kui ma jõuan sinna esteri juurde, et siis on tunniajast nii palju läbi, et siis on esteri selline suits. Näitad siit ja sealt aga sellist nagu esteri tutvustust ma ei olegi saanud teha tegelikult. Õpilased teavad, neil on ka õpikutes ester, neljanda klassis õpikus on esterist juttu ja seitsmendas klassis on. Kui meil ei ole raamatut, siis ütlen õpilastele, et vaata esterist kas keskraamatukogus on. enamasti on nad kursis sellega aga jah ma ei ole saanud, sest mul ei ole tegelikult sellist võimalust, no võibolla on, kui ma ütlen, et ma tahan kellelegi nüüd seletada, et siis nad tulevad aga jah.

K: Kas õpetajad ise on kutsunud rääkima?

I6:No nüüd neljandas klassis oli. Õpetaja tuli siia ja küsis, et kas saaksid tulla No ja siis nii meil oligi seal raamatukogu tutvustus, natukene liiki ja siis ma üritasin lahti teha interneti natuke ja see oligi siis neljandas.

K: Kas olete teinud koostööd ka teiste raamatukogudega, näiteks keskraamatukoguga raamatukogutundide osas?

I6: Meil ei ole käinud lapsed keskraamatukogus raamatukogutundides. Nüüd on selline plaan, et teeks järjepidevaks raamatukogude külastamise. Esimeses klassis tuleb buss, vähemalt on tulnud viimased 3-4 aastat. Teine klass läheb nüüd sellel reedel raamatukokku ja kolmandad klassid käisid mõlemad siin lähedal kahes raamatukogus. Aga see on esimest aastat.

Nüüd siis tuli selline mõte, et hakkakski nii edaspidi tegema. Olen varem saatnud lapsi raamatukokku ja näidanud kaardi peal ja mõni ütleb, et käib oma vanematega. Aga sellest on vähe. Viiks nad ikkagi ninapidi. Sellest aastast meil nüüd on nii. Et see on positiivne. Õpetajad tahavad meelsasti tegelikult teha koostööd. Algklasside õpetajad ei ole nii, et nad ei läheks raamatukokku. Meie algklasside õpetajad jah väga tahavad. Neil on tegelikult see, et neil on hästi palju üritusi. Kui midagi neile rääkida, siis nad on umbes nii et oo jaa ma veel mõtlen sellele ja sellele. Aga sellele vaatamata on nad ikka nõus.

K: Kuivõrd on tulnud paber kandjal teatmeteosed ja näiteks sõnaraamatute kasutamist selgitada?

I6:Mina ei ole teinud. Õpilased ei küsi, pigem on nii, et mina küsin kuidas sa leiad kui nad siin otsivad. Tavaliselt pigem nad ei küsi. Pigem peab ikkagi ise küsima, et kas sa oskad.

K: Kuivõrd küsivad nad teilt erinevate internetis leiduvate allikate asukoha ja kasutamise kohta.

I6: Ei õpilased ei küsi. Ma ei suuda meenutada sellist. Pigem tuleb neile ise peale toppida, nad ei küsi.

K: Teie hinnangul, millised allikad on õpilaste hulgas populaarsemad?

I6: Pigem internetis leiduvad allikad. Nüüd olid need uurimustööd ja ikkagi on selline lugu, et kui õpetaja ei nõua, et sul peab paberallikad olema, siis kogu töö on interneti põhine.

K: Kui nad kasutavad pigem internetipõhiseid, siis mis võiks selle põhjuseks olla.

I6:Lihtsam ju. Tegelikult ma leian ise ka praeguse seisuga juba, et internetis saab vastuse hästi lihtsalt. Sa ei pea vaatama kus selle kohta infot saab aga internetis jookseb see sul kohe ette. Pigem on nii kui mina hakkaks õpilase asemel otsima, siis mina otsiks pigem kõigepealt interneti materjalid ja sealt saan võibolla mingid vihjed ja siis lähen raamatute juurde, mitte vastupidi. Ei no tegelikult tullakse ikka raamatuid ka küsima. Ei no 100 protsenti internetti ikka ei ole.

K: Kui tullakse koolitöö jaoks raamatuid küsima, siis ka küsitaks juba konkreetset raamatut?

I6:Pigeme ei küsita isegi teemat vaid küsitakse nii pisikene sõna, et ma pean mõtlema, et mis teema alla see käib või kust selle kohta võiks infot leida. Mulle tundub, et õpilased arvavad, et iga asja kohta on kohe raamat olemas. Aga mul ei ole ju konkreetset raamatut tihti vaid selle kohta leiab mingitest raamatutest ju lõiku.

K: Kas olete õpilastele selgitanud ka peale estri muude veebipõhiste andmebaaside kasutamist.

I6:Ma olen ainult sellele õpilase rääkinud, kes küsinud on. Tema läheb tundi ja Ma olen otsinud õpilastele artikleid ja välja printinud pealkirju, et ta läheb neid materjale otsima. Et nagu neile näidanud aga klassile ei ole õpetanud. Sellel aastal ma seda olen vist ainult 2 korda teinud. Varem on olnud vist isegi rohkem. Ma arvan, et kõik ei oska sealt artiklitest otsida. See nõuab natuke, no mitte raske ei ole vaid noh, ikka et kuidas see nagu millega seostub, teema siis. ET kui on artikkel, et kas ta pärast leiab selle raamatust või kust ta kätte saab. Eriti raamatud, et siis tekib küsimus, et kust ta selle kätte saab, sest tegelikult on see raamatus, millel on veel oma pealkiri. No erinevad artiklite kogumikud.

K: Aga kas teie arvates kõik õpilased üldse teavad, et on olemas koht kust saab nii artikleid otsida et kasvõi siia abi tulla küsima?

I6: Ei ma ei usu et kõik teavad. Alati kui ma nende klassidele, kellele ma sellest raamatukogudest olen saanud minna rääkima, siis mul on selline leht (otsib sahtlist lehte) siis ma sellele panen alati peale aadressid. See leht on mul läinud järjest väiksemaks (leidis ja näitab A5 formaadis paberit), enne oli see a4 aga siis ma sain aru, et see peab olema hästi konkreetne (näitab täpsemalt paberit - A5 formaadist, mõlemale küljele trükitud). Selle rääkimine, need on nagu näidised (Trükitud info raamatukogude liigituse kohta), mis võib minna ja siis läksin sellele poole raamatukogude poolele (pöörab lehte ja jääb seda lugema).. aa Rahvusraamatukogu on ka veel, sinna ma jõudsin ainult mainida. Siis ma panin lihtsalt siia (näitab lehte alla ossa, kus on erinevate värvidega tähistatud kuus veebiaadressi, sealhulgas, ester, digar ja ise) kuivõrd nende teadvusse jõuab.

K: Kas see trükitud leht antakse ka õpilastele?

I6: Jah, igapäevale jagatakse. Kui klass lahkub siis näeb mitu lehte jäeti alles. Kõik ei võta neid kaasa, ei taha. Paar lehte jääb sedasi. Mis ülejäänud lehega teevad ma ei tea.

Jah, kunagi ma tegin sellised suured lehed, siis olid need gümnaasiumi klassid aga nüüd tegin neljandale sellise väiksema, et oleks ülevaatlikum.

K: Milliseid allikausaldusväärse kriteeriumeid olete pidanud õpilastele selgitama?

I6: Ma eriti ei seleta. Kui sest, kust ma näen, kus ta infot võtab. Mul ei anna kellelegi seletada, ma seletan sellele kellele mulle ette jääb.

K: Kas õpilased ise on küsinud allika usaldusväärse kohta?

I6: Õpilse ei küsi minult allikate usaldusväärse kohta.

K: Ma saan aru, et gümnaasiumi osa läheb teie koolist ära, et jääb ainult põhikool.

I6: Mhm

K: Kas Olemas olevad gümnaasiumi õpilased ikkagi teevad ja on nüüd mõned aastad teinud uurimistöid?

I6: Jah, meil oli uurimistöide tund ja õpetaja, üks kord nädalas oli tund vist.

K: Kas see õpetaja küsis nende tundide ettevalmistamiseks teilt ka sisendit?

I6:Ta ei ole minult küsinud. Temal oli raamat abimeheks (otsib seljatagant riiulilt raamatut), mida ta palus kooli osta, see raamat (paneab lauale raamatu "Uurimustöö kirjutajale" Atlex 2012). Ja ta rohkem minu käest selle tunni alast ei küsinud. See on üldse õpetaja kes käib hästi palju oma ainetundideks raamatuid vaatamas aga kas ta selle kohta midagi küsis. No ei tule meelde. Tegelikult ta käis siis küll siin aga ma ei suuda meenutada, mis ta soovis tookord.

K: Kas uurimistöõde tunni läbiviimise osas ta küsis Teilt abi erinevate allikate kohta?

I6:Minult ei küsinud, No ta on noorem inimene ja koolis alles käinud. Võibolla teab ta seda oma õppimistest kõike.

K: Ja võibolla küll. Hetkel on aktuaalne ja räägitakse palju autoriõiguste kaitsest. Mil määral on tulnud õpilastele selgitada autoriõiguste kaitset.

I6:Mina ei ole pidanud selgitama.

K: Kas üldse ei ole sellega siin kokku ka puutunud?

I6:Ja.

K: Autoriõigustega on tihedalt seotud erinevad viitamiste vormistamised. Kuivõrd on tulnud neid selgitada?

I6: Ei ole üldse. Õpilased ei ole küsinud ka.

K: Kas koolil on olemas ka juhend, kus on kirjas kuidas võiks viitamisi vormistada?

I6:No see vormistamine on meil internetis.

K: Mhmm. Kui juhend on nüüd internetis, siis kui palju on tulnud õpilastele seletada, kust seda seal leida?

I6: Ei ole tulnud. Mul on selline tunne et nad küsivad ikka sellelt kes neile seda tundi annab. Minult ei ole keegi küsinud. Nad ei taipa minult küsidagi. Nad ei taipa et ma võiksin kuidagi seotud olla näiteks viitamise või sellise asjaga.

K: Kas õpilased on ehk küsinud ka lisamaterjale vormistamise kohta, näiteks raamatuid?

I6:No ainult paar õpilast on käinud seda küsimas (näitab raamatule "uurimistöo kirjutajale"), ilmselt õpetaja ütles, et siit saab. Võibolla 3 kokku, mitte rohkem.

K: Kas olete erinevate andmebaaside kasutamiseks õpilastele teinud ka mõne lühijuhendi?

I6:No mulle praegu meenub küll, et ma olen lühijuhendi teinud ainult siis, neile õpilastele kes läksid õpioskuse olümpiaadile. See on vanasti oli see 5-6 klassini nii et 5 oli koolivoor ja 6 oli linnavor nüüd on kahel viimasel aastal viiendas ainult see ja selle ma tegin hästi ammu ja juhendasin neid 5 õpilast kes läksid linna. Viimasel ajal ma ei ole pidanudki olema. Nüüd need õpilased olid ka küll minu juures aga ma neile väga tõsiselt ei seletanud.

See oli konkreetne, minule pandud ülesanne. See uurimistöo on nüüd konkreetselt õpetaja oma siis ma peaksin ennast toppima sinna juurde või ütlema eraldi et tule, ma seletan. õpilased vabatahtlikult vabal ajal ei kipu küll midagi kuulama, see peab olema neile etteantud tund kui keegi tahab mingit õppust lisaks saada. Vabatahtlikult vabal ajal ei.

K:Räägkige pisut sellest olümpiaadi jaoks koostatud lühijuhendist, mis sinna sai sisse kirjutatu?

I6:ma panin ainult ja selle ma jätsin ka internetti. seal ma tegingi jälle, hästi lihtne, et kuidas viidata, et kui on autor siis tema järgi kui ei ole siis pealkiri või artikkel ja vist kogumik ja internet, et oleks hästi lihtne. Aga see sai ikka liiga keerukas. Kui ma käisin seal kaasas siis ma nägin, et aega on nii vähe et kui sa hakkad nii korralikult neid viiteid kirjutama kuigi viide andis punkti, et sa kaotad aega ja nägin et mõtet ei ole. Nüüd on muutunud, õige nüüd ma pean hakkama ütlema, et korralikult tuleb teha. sest toona oli nii ma nägi keegi viidet ei hinnanud. Mis ma siis õpetan, et pane punktid, laps siis muretseb et punkte ei ole siis ja ei ole seal. Ta muretseb selle üle, mille eest punkti ei saa seal ja jääb võibolla mõni teine tegemata seal. Siis ma hakkasin neile hästi kergelt, et peasi et sul on see viide olemas ja kõik. See oli kuidagi väga kummaliselt üle ehitatud et kiirused ja mille eest punkte saab. Aga jah nüüd õige, eelmine aasta ma kaas ei käinud ja nüüd et nad olid muutnud et nüüd ei ole nii kiire. Nüüd peab viide korralik olema et selle eest punkti saad. See muutus nüüd jah.

K: Et olümpiaadi juhendisse sai siis pandud ainult viitamiste kohta info?

I6:Minu poolt jah, muidugi. sest sa ei tea mis küsimused olümpiaadi võivad tulla, mis seal on mida seal tegema pead. Nii mitmekesine. Põhiline on infootsing jah?

K: Aga info otsingu kohta juhendit ei teinud?

I6: Ei juhendit ma ei teinud, lihtsalt näitasin neile õpilastele kuidas võimalikult kiiresti info ülesse leida. No vaata registreid ja sisukorda ja nii. Et võimalikult kiiresti üles leida. Neil on materjalid kõik laual olemas, et rääkisin ja juhendit ei teinud. No ei ole mõtet ka.

K: Et siis teete koos läbi ja ei tee juhendit?

I6: mhm jah.

K: Eesti keeles on nüüd selle uue õppekava raames sees teabe- ja tarbetekstide koostamine, nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis. Kui palju küsitakse raamatukogust abi või lisainfot nende koostamise kohta?

I6: Mm.. ei ole küsitud üldse. Siin ei ole küll küsitud. Mul on tegelikult selline tunne, et õpetajad.. ma ei taha seda küll öelda, jätab natuke iroonilise mulje.. iseenese tarkuses. nagu oli see, no see näidend mikumardi.

K: Aga räägime erinevate tehniliste seadmete nagu arvutid, nutiseadmed, e-lugered, kasutamisest. Kuivõrd olete pidanud õpilastele selgitama nende kasutamist?

I6: See ei ole üldse minu ülesanne.

K: mhm aga kas õpilased on teie poole pöördunud ja küsinud abi nende kasutamiseks?

I6: EI.

K: Ma näen, et teil on üleval plakat E-raamatute laenutamiseks (viitan oma seljataga raamatukogu ukse peal olevale plakatile - E-raamatud kirjandus.digiraamat.ee).

I6: Ah see seal üleval, see on kaunistus.

K: Kas õpilased on selle kohta ka küsinud, et kuidas kasutada?

I6: Ei ole. Sain kaks plakati, ühe panin siia ja teise väikeste majapoolde. Keegi ei ole huvi veel tundud.

K: Kas olete ise ka õpilastele tutvustanud, et on selline võimalus olemas.

I6:seda ma olen teinud nii, et saatnud eesti keele õpetajatele meilile.

K: Kas siis eesti keele õpetaja räägib sellest ise õpilastele?

I6:Ma ei tea kas ta räägib, ma kaldun pigem arvama, et ei räägi.

K: Kas õpilased on tulnud siis ise küsima, et kuidas leida raamatuid, mida saab nutiseadmete, arvutite või e-luguritega näiteks laenutada.

I6:EI ole. Aga nüüd tuli huvitav asi meelde. Meil on nüüd ostetud, õpetaja tahtis, et temal ei ole aga peame lastele näitama. Otsisime e-lugeri (otsib sahtlist välja ja tõstab kinnise karbi lauale ning hakkab seda avama) ja nüüd on minu väikene võlg õpetajale, õpetaja on juba mitu korda küsinud, et millal ma lähen. tegelikult ma kogun julgust. ma ei ole veel julgenud minna rääkima sellest. aga ma pean mine sest kooliaasta varsti lõppeb ja edasi ei saa lükata. kuna see on, minu meelest ei olnud neljandas klassis see õpikus aga võibolla oli, vist ikka oli jupike selle tutvustust. pean üle vaatama. Aga õpetaja tahab, et neljandale klassile. Aga sellega ma siis lähen (võtab karbist välja ja näitab). Seda ma leian, et mis see e-luger on. kuna ma ise seda ei kasuta, ma olen seda mitu korda näppinud aga meelde ei jää kus kõik need funktsioonid on. Ma lugesin, mis siin kõik ei ole aga ma ei oska neid kasutada. Muusikat saab kuulata. saab saata mingi oma internetti kuskile ma ei tea virtuaalsesse pilve või mis ma olen lugenud. Ma ei oska seda teha. ma olen ise ebakindel tegelikult. ainuke mis ma saan teha on lihtsalt tuvastada. MA võin isegi öelda, et siin on ka tore, et näpuga saab lehti liigutada. Tegelikult ma otsisin ikka materjalid välja ja lugesin et see on küll mis poolest kasulikum aga kui need tahvelarvutid edasi arenevad, siis tegelikult mingid asjatundjad arvavad, et see jääb pigem selliseks niši tooteks. Sellel oli suur pluss see, et ta on silmasõbralikum ja aku on hästi vastupidav. Kaks hästi suurt plussi tegelikult.

No tegelikult on siin üks huvitav asi selle e-laenutusega olnud küll. Üks õpetaja andis 8 klassis ühele õpilasele uurimustöö, et nimekirja lasteraamatutest, mida lugeda, et koostada väikestele lugemiskontrolli küsimusi. Mingi raamat oli. 12. klassis käsin raamatutest rääkimas. Filosoofia õpetaja kutsus oma filosoofia tundi iga aasta raamatutest rääkimas. See aasta ma 12. klassile ütlesin, kuna just tuli keskraamatukogu see elektrooniline laenetus no ELLU. Et saad oma koduarvutisse laenutada seda raamatut. Seal 12. klassis oli tüdruk kelle õde seal 8. klassis tegi uurimistööd raamatutest ja tema ütles oma väiksemale õele, et saab seal ELLU-s laenutada. JA meil just oligi, et ta tahtis raamatut mida meil ei olnud sees ja järgmine kord kui ma talle seda pakkusin, siis ta ütles, et ma sain ELLU-st. Nii et üks tüdruk ikka kasutas ja see info jõudis temani sellega et mina olin siinkoolis rääkinud. Selline huvitav keeruga juhtum. Tundub, et võibolla jookseb rääkimine nagu maha, et ei jõua kõigini aga kui kasvõi üks on tähele pannud ja omab infot, siis võibolla on neid veel. Tundub et mingi väike kasutegur on olemas.

K: Õpilased võibolla kasutaksid seda, aga nad lihtsalt ei tea et see on olemas.

I6:Ja tundub nii. No mina ka ei märganud millal see sinna saabus aga ta on suhteliselt uus.

K: Et siis saab läbi ELLU endale arvutisse või nutiseadmesse raamatu laenutada.

I6:Aa.. arvate jah?

K: No ma täpselt ei oska öelda aga kui internet on ja seade sellist tüüpi dokumenti loeb siis vast peaks saama. Peab proovima.

I6:aaa... no siis vast saab sellesse ka kui siin internet on (näitab laual olevale e-lugerile). Kas lennutad saab ka siia siis. Peab proovima jah.

K: Tõesti, et saate koos e-lugeriga siis tutvustada ka ELLU-t õpilastele.

I6:Selle peale ma ei tulnudki et kas siia saab või siis nutiseadmesse. Ma kardan seda ikka natuke.

K: Ei tasu karta, varsti on ehk teie lemmik.

I6:Ma olengi mõelnudki, et tulevikus ei ole raamatukoguhoidjat sellisel kujule enam vajagi. Et raamatukoguhoidja on see kes kärudega tahvelarvuteid klassidesse lükkab.

K: Kas Teie koolis on ka teemaks olnud e-õpikute kasutusele võtt?

I6: Ei ole. No kirjastuste poolt tuleb ikka tutvustus ja ma olen selle õpetajatele edasi saatnud. Geograafia õpetaja ütles, et tema on näinud. Tegelikult saab mingi tasuta katsetamise aja. Aga ma ei tea kas seda kasutatud siin on. Tegelikult on nii et on õpetajaid, kes ka tunnevad aukartust selle elektroonilise maailma eest. seda ei saa öelda et õpetajad vaid mõned õpetajad.

Meil tegelikult ei ole ka võimalusi. Meil algklassides puuduvad tahvlid ja meile said igasse klassi arvuti õpetajale alles see või eelmine aasta. meil ei ole neid tahvleid kõigile.

K: Teie koolis kindlasti ka arvutiõpetus, et kas on arvutiõpetaja Teiega arutanud, et kas ja missuguseid andmebaase seal tutvustada ?

I6: Meil on küll arvutiõpe aga ma ei tea mis seal räägitakse. Õpetajad üldiselt ei arvuta ega küsi midagi oma tundidega seos. Minu väga ammune püüdlus, et rääkida neile estrist. Ma isegi ühekorra sain mitu õpetajat kokku ja minu püüdlus lõppes sellega et me ei saanud arvuti tööle üle poole tunni, õpetajad pidasid küll vapralt vastu aga jah. Vahepeal on isegi meelest läinud et võiks. No õpetajad ka ei kasuta seda igapäev. Tegelikult mida mina näed koolielust, et on tõsine probleem on, et õpetajad on kuhjatud tööga. ükskõik, mis ei räägitaks, neil on nii palju teha, siis mul on tunne et tahtjad ei saa kõik ühel ajal kokku. ma arvan et siis tekib selline küsimus et millal ja nii.

K: Oleme nüüd siin rääkinud erinevates oskustest ja pädevustest nagu infootsimine, allikakriitika, tehniliste seadmete kasutamine ja nii. Millist rolli teie arvates kooliraamatukoguhoidja selles omab?

I6: Oeh.. NO ütleme et ideaalne oleks kui raamatukogutund oleks õppeplaani sisse pandud, konkreetselt kohe. üks asi, miks meil ei ole olnud, on et mina ei ole ette pannud. ma arvan et õpetajad ei tõukaks ära. teine asi on see et ei tihka. ei tihka minna õpetajatelt tundi ära võtma. kolmas muidugi enda ebakindlus aga ideaalis peaks ikka olema tunniplaanis, muidu ei mängi välja. See peaks jah kuidagi olema, sest siis ta toimub kindlasti. see võiks olla nii et 4 tundi aastas, iga veerand üks tund. Paremini oleks pidev ja hõre, siis kinnistub. Muidu on, et korra on ja korra ei ole. unustatakse ära ju. Mõnda asja ütleb korrata mitu korda.

Tegelikult see millest rääkida on palju. No mõnedest asjadest räägivad õpetajad ka juba, no tiitel leht. Ma arvan. Ma ei tea aga ma arvan, et kui teema tuleb õpikus ette siis õpetaja ikka räägib. Kooliraamatukoguhoidjate vist oli suveseminaril käis rääkimas ühe rahvusvahelise kooli raamatukogu töötaja, et neil on see plaanis, kavas sees järjepidev töö ja läheb õppetundidena ja tema teeb seda tööd.

K: Kui nüüd suurendadagi seda rolli, siis mis koolitust te tunnete et vaja oleks juurde.

I6:Oeh ma ei teagi. ei olegi vist midagi vaja. Ma tunnen ennast ebakindlast, kuigi ma olen käinud rääkimas.

Esimesena tahaks telefonide ja seadmete kohta.

K: Et siis erinevate nutiseadmete ja tehnoloogia kasutamise koolitus?

I6:Just. Tegelikult keskraamatukogu pakub koolitusi kõigile selle e-raamatute kohta tasuta. RR pakub ka tasuta koolitust estri kohta, olen ka käinud seal paar korda. Oleksin valmis veelkord minema. Tasulistele koolitustele ma ei ole eriti tahtnud minna. Need on tundunud nii kallid ja on tundunud et saab kuidagi ilma ka hakkama. Tegelikult mis mulle meeldiks oleks et keegi teeks näidis tunni, kuidas läbi viia.

K: Et siis lisaks oleks vaja pisut pedagoogilist koolitust?

I6:Jah võiks olla küll, kuigi ma olen pedagoogika läbinud. See annab mingi raami. Mis siin prooviti teha oli Ester Sõrmus, tema oli teinud ka mingi juhendi, mis mul vist siin kuskil ka on aga ma ei suuda seda leida praegu. Aga see ei tundunud väga praktiline. Aga oleks hea kui oleks kavaees. Ma ei teagi no jah võiks olla mingi õppekava. jah

K: Lõpetuseks küsin veel, et kas soovite saada meilile lõputööst koopiat, peale kaitsmist?

I6:Oi jah, oleks hea lugeda küll.

K: Siis saadan. Tänan teid aja eest.

Lisa 8: Intervjuu 7 transkriptsioon

Algus: 29.04.2014 kell 15:30

Lõpp: 29.04.2014 kell 16:15

K: Tere, olen Katrin Tammar, Tartu ülikooli info- ja dokumendihalduse 4. kursuse tudeng ning kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest põhikoolis ja gümnaasiumis ning täpsemalt, uurin kooliraamatukogu rolli selles. Vestlus lindistatakse ning teie andmed jäävad anonüümseks.

I7:Tere. Ma küll ei tea kas saan aidata. Ma ei tea üldse kõikidest nendest arvutitest ja nendest eriti.

K: No ma usun, et tegelikult ei ole asi üldse nii hull, infokirjaoskus ei ole seotud ju ainult arvutitega. Palun rääkige alustuseks kuidas Teist raamatukoguhoidja sai?

I7:Kuidas minust sai kooliraamatuhoidja, hmm.. juhuslikult sest ma ei ole õppinud selleks. Ma tegelikult olen eluaegne kaubandus töötaja ja viimased 6 aastat olen töötanud rahvaraamatus klienditeenindajana. Olen pensionär aga töötan veel ikka. Eelmisel aastal ma lõpetasin isegi meie RR juures sellise koolituse, kursuse 600 tundi, kus õpetati tegelikult infokirjaoskust ka.

K: No siis ei ole üldse ju asi nii halb kui arvate.

I7:No jah, aga kui palju sellest pähe jäi. Aga noh, muidugi kui õppisin sai aru vägahästi aga praegu ei. No lihtsalt pakuti siin seda tööd. kuna see kool on ka üsna noor alles. Siin moodustati raamatukogu alles 3 aastat tagasi. Enne seda lihtsalt üks inimene tegeles ja nadis õpikud välja niiviisi. Aga mina siis süstematiseerisin ja kataloogisin. Vot minust saigi siia.

K:Palun Rääkige, milline näeb välja Teie igapäevatöö.

I7: Igapäeva töö, hmm, väga palju tuleb mul tegeleda ikkagi meie õpilastele ja peale seda tavalist raamatukoguhoidja tööd noh annad need õpikud ja raamatud välja, meie koolis on raamatukoguhoidjal on selline ülesanne, et meil on oma kooli vihikud (näitab logoga ruudulisi ja joonelisi harjutuste vihikuid) ja ma müün neid õpiastele. Siis teeme neid koopiaid ja siis nad prindivad välja ja teeme koopiaid ja selle eest ma võtan raha kuna meil on era kool on see kõik tasuline. Ikkagi tulevad õpilased lihtsalt tunnivaheajal ja siis vestleme natukene mõnedega aga noh kõige rohkem nad tahavad siia arvuti taha. Algekooli õpilased ütlevad 1-4 klassini need külastavad ja võtavad raamatuid ka nagu parema meelega kui vanemad õpilased. esimene klass rõõmustab mind. See külastab mind absoluutselt iga tunni vaheajal käivad võtavad raamatuid ja meil on siin mõned ajakirjad mida nad saavad lugeda ja isegi mõistatusi lahendada nendega ja vot nii. muidugi sept annan õpikuid välja, augustis võtan õpikuid vastu mis tulevad kirjastustelt ja vihikud ja panen valmis siis nagu klassikomplekte ja kevadel korjan kokku. Nii ongi ja kui tulevad uued raamatud, mida on kahjuks vähe, sest praktiliselt kõik meie raamatud on kõik toodud, kellegi poolt annetatud. Kui tulevad jälle uued annetused või mis me oleme väga palju saanud hoiuraamatukogust, käisin ise seal järgi, siis ma kataloogin neid ja panen neid sisse, kasutan RIKS programmi, mis on jällegi vot vene keelsete raamatutega on jällegi raskem kui eesti eelsete raamatutega, eesti keelsed raamatud on kõik estris olemas, ei ole vist ühtegi sellist väga vana raamatut aga vene keelseid kahjuks mitte kõik ei ole ja mõned raamatud olen lihtsalt ise sisestanud. nende reeglite järgi. Vot see on siis minu igapäevane töö aga siis otsin veel kui on tarvis mõnda informatsiooni siin on näed kirjanikud (näitab raamatukogu seinal olevale teadete tahvlile, kus on mõne vene kirjaniku pilt koos lisainfoga) tähtpäev on tulemas või siis otsin nende kohta infot, panen sinna laudade peale (viitab riulite kõrval olevatele laudadele, mille ääres kui saabusin oli 3-4 algklasside õpilast raamatuid sirvimas), et lapsed saavad sellega tutvuda. nii okei siis minu igapäeva töö.

K: Rääkides erinevatest infoallikatest, siis milliste infoallikate kasutamist raamatukogus õpilastele tutvustate või õpetate?

I7:Õnneks noh minu õnneks pole mul isegi sellist vajadust olnud. Meie lapsed on kuidagi hästi nutikad selles mõttes ja nad teavad isegi palju rohkem kui mina neid infoallikaid ja osakavad isegi rohkem kui mina, need vanemad gümnasistid teevad uurimustööd, no mitte ainult gümnasistid ja nad ei ole veel kordagi minu käest küsinud midagi sellist et vot kust me leiaksime midagi. Pigem küsivad kas meil on seda raamatut ja kui mul ei ole vaatan kas on mujal kuskil raamatukogudes, saab ju estris näha kus on ja vot ainult nii palju. Aga muud nad teavad väga hästi ise.

K: Aga erinevate paberkandajal allikate nagu sõnaraamatud ja entsüklopeediad kasutamist on vaja olnud selgitada?

I7:Vot seda on meil küll küllalt. Ütleme, et entsüklopeediaid ja neid sõnaraamatuid ja vot see on ainuke asi, mida on meie raamatukogus palju.

K: Mhmm aga kas õpilased kasutavad neid või vajavad juhendamist nende kasutamisel?

I7:Isegi ei ütleks, teavad ise väga hästi. Ma pean ütlema, et kodudes on kindlasti paljudel olemas ja seal õpivad kasutama just sõnaraamatuid ja entsüklopeediaid. Selles mõttes, et olete nii noor et te isegi vist ei teagi, ütleme et vene ajal oli ju väga palju vene keelset kirjandust entsüklopeediat ja sõnaraamatut ja ma arvan et sellest ajast on paljudes peredes alles kõik. Nüüd on on võibolla isegi rohkem. ma ei ütle et rohkem aga siin Eestis on meil Eestis palju just sellist kirjandust ilmumas.

K: Aga just nende kasutamise osas, kas on küsitud abi?

I7:ei ise leiavad. Ma olen katsunud neile isegi soovitada, et noh mine vaata, et noh vene keelseid portaale on palju selliseid, et olen neid juhatanud, et minge vaadake sealt ka. Aga nad tavaliselt vastavad, et nad teavad. nad tõesti teavad, ja surfavad netis. väga hästi kursis on.

K: Kuidas nad õpivad kasutama estrit või siis ka kooli RIKS-i?

I7:Estri kohta ma olen ise neile andnud infot aga RIKSI me ei ole veel isegi sinnani viinud, et nemad saaksid, meie raamatukogu on niivõrd pisike et nemad hakkavad oma arvutist vaatama, mis meil on. Ta ei ole veel sellises seisundis, et nad saaksid ise minna. Estri kohta, kes tahavad olen neile ise näidanud, et kui nad tahavad, siis olen neile näidanud kus estris saab ise vaadata kus raamatut on. Seda olen neile näidanud jah.

K: Kas olete ka teiste andmebaaside kohta õpilastele infot jaganud.

I7:ei ole, ei ole vajadust olnud. ilmselt nad teavad ise kõik.

K: Kas olete õpetajatega teinud koostööd infoallikate tuvastamise osas?

I7:Ahh ei. Ma ei tea kas nad on nii targad. Ma töötan siin nüüd kaks aastat ja nad ei ole huvi tundud.

K: Saan ma aru õigesti, et nad ei ole huvi tundunud, ega kutsunud näiteks tundi rääkima sellel teemal?

I7:Ei, no me oleme lihtsalt rääkinud raamatukogu kasutamisest nagu.

K: Tundides?

I7:Jah tunnis. Need on meil olnud jah.

K: Mis klassis need olnud on?

I7:Algklassidest ja kuni gümnaasiumini välja. Gümnaasiumis ma pole küll rääkinud isegi. Pole olnud aega ja klassiõpetajad leidsid et nad on juba ise nii targad, et neile ei ole vajagi.

K: Et raamatukogutundide osas, koostöö toimub?

I7:Jah kuidas raamatukogu kasutada, selliseid on küll jah. Iga aasta ma teen aasta alguses igas klassis kuni gümnaasiumini.

K: Kas teete ka keskraamatukoguga ka koostööd?

I7:Vot ei ole veel kahjuks jah nendega.

K: Kooli õppetöö ei toimu eesti keeles, mil määral on koostöö puudumine tingitud keelebarjäärist?

I7:Keskraamatukogus on osakond, kus on vene keelse kirjanduse osakond. Ei keele taha ei jää küll.

K: Kas nad Teie kooli on sinna külla kutsutud?

I7:EI ole. Ma pean vist nendega ise lihtsalt ühendust võtma. Aga see jälle jääb seisma tänu meie noh....

K: Õpetajatele?

I7:noh ei tahagi öelda aga jah, nad ei ole eriti sellest huvitatud. Aga ma noh ma ise nagu mul ei ole nii palju voli et võtan ühe klassi viinlihtsalt sinna. Ma olen küll pakkunud neile igasuguseid oma variante, et teeme seda j teeme teist. Igasugused üritused aga nad on rohkem sellised, mis ei ole seotud arvutiga.

K: No millised näiteks.

I7:No 1-6 klassini oli meil siin laste joonistuste konkurss. Mis oli pühendatud rahvusvahelisele laste raamatupäevale. Ja nad joonistasid aga siamaani on need kokkuvõtted tegemata. Lubasid küll et teevad ja vormistame ja vaatame, kes on meil võitja ja paneme need ilusamad joonistused meie trepikojas et kõik näevad aga jälle jääb seisma õpetajate taha. Mul on juba piinlik, et ma käin koguaeg ja küsin, et kas olete seda juba teinud. Seda ma tean et nad joonistasid ja kõik aga kokkuvõtted tegemata?

K: Aga millest võib olla põhjus, et nad ei ole huvitatud koostööst.

I7:Ma ei ütleks et nad ei ole huvitatud ilmselt on nad liiga palju muud tegemist. Ilmselt.

K: Olete mõelnud ka juhendi tegemisele, kuidas estrit kasutada?

I7:ausaltöeldes nad nii vähe kasutavad ja ei ole tarvis. Venekeelset kirjandust on nii palju netis, et saab sealt. Onlainis lugeda ja isegi välja printida.

K: Millised infoallikad on teie arvates õpilaste hulgas on kõige populaarsemad?

I7:Kõigepopulaarsem on kahjuks internet ikkagi. Väiksematel ei luba ma siin internetti kasutada, sest nemad kukuvad muidugi mängima. Väiksematega tegeleme me pigem paberkandjal raamatutega. Neljas klassis on juba vanad ja targad aga kuna mängida neil siin ei lubata siis nemad niipalju enam ei käi siin aga esimene, teine kolmas nemad käivad väga tihti siin, eriti esimene klass. Aasta alguses peaaegu iga päev võtsid uue raamatu. Vanemate klasside omad, kui ainult midagi sellist mida ei viitsi internetist otsida siis jah võtavad siit raamatut ja tihti sjukene raamat mida tuleb homseks tunniks läbi lugeda, vot siis ruttu ruttu tulevad siia.

K: Saan ma siis õigesti aru, et eelistatakse siis interneti vahendusel saada olevaid allikaid?

I7: Jah pigem interneti. Vanemad klassid eriti.

K: Kas internetis info otsimise kohta on neil küsimusi olnud? Kui olete suunanud neid erinevatesse portaalidesse, et siis kuidas seda kasutada?

I7: Mkm.. nad ütlevad, et teame ja kasutame isegi seda ja teist ja kolmandat.

K: Mhmm. Kui materjali hangitakse palju interneti vahendusel, siis milliseid allika usaldusväärsuse kriteeriumeid olete neile selgitanud?

I7: Vot mina ise kogu aeg iseenda, kui ma ise teen tööd ja otsin mõnda, siis olen ise sattunud paanikasse isegi mõnikord et ei tea kas usaldada või mitte ja ma koguaeg püüan meelde tuletada, et kuidas, mis moodi, ma pean vist tõesti värskendada teadmisi, meile ju kursustel öeldi, et mida tuleb jälgida, no kõige pealt vaatad ju esimesi näiteks google tulemusi. Need peaksid ju olema kõige usaldusväärsemad või isegi jah. Vot see on jah väga suur küsimus, peab ütlema.

Lapsed ja kahjuks nad ei ole kahelnud. Ise ma kahtlen koguaeg.

K: Milles see põhjus võib olla, et nemad ei kahtle?

I7: noh, heh, rumalad on vist. Usaldavad palju.

K: Päril aktuaalne teema on autoriõiguste kaitse. Mil määral olete raamatukogus pidanud selgitama autoriõiguste kaitsega seonduvat?

I7: Täheleb need teosed, mis on vene keelses internetis saadaval, need mis annab välja printida, need on ikkagi lubatud printida, ma arvan. Kõike ei anna.

k: Kuivõrd on õpilased teadlikud autoriõigustest?

I7: Teavad, ma arvan et teavad.

K: Mhm, aga kas nad on Teilt selle kohta küsinud?

I7: mkm. ei ole.

K: Aga mil määral on tulnud teil selgitada erinevaid viitamistehnikaid?

I7: Ei ole keegi küsinud. minu käest nad ei ole küsinud. võibolla on isegi hea idee, et võiks nendega rääkida, et kui hakkab järgmine aasta raamatukogutund igas klassis, siiani oleme rääkindu rohkem kuidas raamatukogus käituda, kuidas leida, mida tohib mida ei tohi. vot ja sellest tuleks ka rääkida usaldusväärsest, autoriõigustest ja viitamisest. Ma vaatan mul on koolitusest konspektid olemas. Vaatan jah et teha konspekt, et mida rääkida näiteks vanemates klassides.

K: Enne sai mainitud, et koolis tehakse uurimistöid. Kas koolil on olemas ka juhend uurimistööde tegemiseks?

I7: Kindalsti on aga mina ei tegele sellega absoluutselt. Sellega tegeleb ainult õpetajad. Meil on ju informaatika, neil on kohe selline kursus ja informaatika tunnid algavad minu teada juba viiendast klassis alates. Nad juba teavad sellest.

Siin on isegi nende juhendajad, õpetajad käinud välja printimas. Olen näinud kuidas see välja näeb. juhendid siin minu käes ei ole.

K: Kas õpetajad on teilt küsinud tundide jaoks nõu või suunamist just autoriõiguste, viitamiste ja allikakriitika kohta?

I7: Ei ole. Ma arvan, et nad teavad. No kool on meil ju noor ja õpetajad ei ole ju nii noored. nad töötavad juba ammu õpetajana ja oskavad seda kõike juba ammu, ning on koolis olnud kauem kui mina.

K: Tegelikult selline autoriõiguste ja viitamiste ning uurimistööde kooli tegemine on riiklikes õppekavades alates 2010. aastast suurema tähelepanu all. Ja ka ühiskonnas pööratakse sellele just viimastel aastates rohkem tähelepanu, varem ei pööratud sellele nii palju tähelepanu.

I7: Ahaa.. seda ma ei teadnudki. Aga siis võibolla ma siis peaksin õpetajatega rääkima sellest, just allikate usaldusväärsest ja viitamisest, et mis nad tundides sellest räägivad.

K: Riikliku õppekava järgi õpetatakse koolis teabe- ja tarbetekstide koostamist. Millist abi vajavad Teie hinnangul õpilased nende tekstide koostamisel?

I7: Ei ole keegi küsinud. No praktiliselt mis meil on nende teabetekstidega, venekeelsete teabetekstidega ei ole vist üldse enam mingit puutumist. Kõik ametlikud sellised teabetekstid, mis vaja teha, isegi kooli sisene dokumentatsioon in eesti keelne.

K: Kas on siis eesti keelsete tekstide koostamise kohta küsitud?

I7: Mina ise on näiteks kasutanud õigekeelsuse sõnaraamatu käsiraamat (läheb toob riulist). Siin on igasuguseid soovitusi kuidas teha avaldusi soovituskirjad kõiksugu. No kui kellelgi tekib või peaks tekkima küsimus siis ma võin neid siia kohe saata (näitab raamatule).

K: Saan ma õigesti aru, et keegi küsimas ei ole käinud?

I7: Ei, ei ole.

K: Ennist mainisite et arvutiga ennast päris kodus ei tunne, aga kuivõrd on tulnud õpilastele tehniliste seadmete kasutamist selgitada?

I7: Oi ei ole tulnud.

K: Kui populaarsed on teie kooli laste seas e-lugered. Kui nad raamatuid internetist loevad, siis mis seadet nad selleks kasutavad.

I7: Oi no vot meil on erakool ja meile on koolis igapäev on igasuguseid nutitelefonid ja mida igane. Meie koolis ainult ei tohi neid kasutada, igapäev on oma kapike ja luku taga kapis. Seda saab kasutada ainult peale tunde. Vot sellised reeglid. Muidugi toovad nad need isegi siia ja istuvad siin oma e-lugereite ja nutitelefonide ja mille kõigega vaatavad ja loevad.

K: Kui e-lugereid kasutatakse, siis kas teilt on uuritud ka raamatute laenutuse võimaluste kohta, e-lugerrisse?

I7: Väiksed vist ei oska ja ei taha veel sinna laenutada raamatud. Suured vist juba teavad. Kui tulevad siia küsivad mingit raamatut, mida meil ei ole ja ma üritan suunata teise raamatukogusse, siis nad vaatavad kohe, et oi pole vaja, seda saab laadida oma e-lugerrisse.

Nad oskavad. On kursis palju rohkem kui mina ise.

K: Kui õpilased käivad siin arvutites oma koolitööd tegemas, siis kuivõrd küsivad, nad teilt abi nende tegemiseks?

I7: Ei, teevad siin oma koolitööd ja teavad väga hästi isegi. Mina isegi pakun oma abi, kui nad siin kahekesi või kolmekesti sumisevad arvuti juures aga nad ei taha, küsivad üksteise käest ja saavad ise tehtud.

Momentsaalselt leiavad internetist kõik mida vaja.

K: Ühesõnaga kodutööde tegemisel nad abi ei ole küsinud, käivad siin tegemas küll aga saavad ise hakkama?

I7:Jah teevad siin arvutis või oma seadmes aga saavad ise hakkama.

K:Rääkisime siin mitmetest oskustest ja pädevustest nagu allika usaldusväärsus, autorikaitse

I7:See on jah väga hea mõte, et sellest pean ma nendele tõesti kindlasti rääkima. See on tõesti väga hea mida peaks. Ma veel mõtlesin sellel aastal, mida ma räägin neile iga aasta üks ja saam, et kuidas kasutada ja mis tohib ja kuhu tohib minna aga just see usaldusväärseuse kriteerium ja allika kriteerium ja siis autoriõigus, sellest tõesti on vaja rääkida. Ja niikuinii kui teeme sellist raamatukogutundi ja seal on kindlasti mõni õpetaja ja ta kuuleb ka sellest, väga hea.

K: Lisaks rääkisime viitamistest.

I7:Jah.

K: Ja alguses rääkisime erinevatest infoallikate kasutamisest.

I7:Jah, kahjuks ei tee keskraamatukoguga koostööd aga võtame plaani.

K: Ja infoallikate kasutamise osas, et õpetajatega koostöös teete raamatukogu kasutamise kohta tunde.

I7:No meil on igal klassis arvuti siis saabki juba näiteks raamatukogutunnis näidata kuidas seda estrit kasutada või teisi, no ISE või digarit või mis need ongi.

K: Enne sain mainitud ka, et õpilastel on informaatika tundi.

I7:No ma arvan, et nad seal õpivadki kuidas internetis infot otsida. Mida muud nad seal teevad.

K: Informaatikas võiksid nad õppida näiteks kuidas kasutada wordi ja excelit.

I7:Seda ma arvan nad oskasid juba enne kooli tulemist.

K: Kas informaatika õpetajaga on tulnud jutuks, kas tema tundides räägib veebi andmebaasidest või kuidas informatsiooni neist otsida?

I7: Ei ole, kusjuures mul ei ole isegi tulnud pähe küsida seda. Seda võiks küsida küll. No sest õpilased jah kõige rohkem googeldavad. Sealt tuleb väga palju informatsiooni. Ma arvan, et seal peaksid nad seda siiski õppima.

K: See õpetaja ei ole ise ka teie poole nendes küsimustes pöördunud.

I7: Oi ei, ta ei tule selle pealegi, et minu käest küsida.

K: No te just värskelt tegelikult käisite koolitusel, et oleks just hea saada ju informatsiooni, et mis koolitusel räägiti, mida saaks kasutada.

I7: Teate nad kindlasti arvavad, ah et meile räägiti ainult kuidas kataloogi koostada.

K: Ka Te ise olete neile rääkinud, mida teile õpetati?

I7: No ma ei julge. Ma alati tunnen ennast koolikolleegide seas alaväärsena.

K: Rääkisime siis mitmetest oskustest ja pädevustest, mis sai ka just üle käidud, näiteks infootsimine, allikate usaldusvärsus, autorõigused ja teised. Millist rolli teie arvates raamatukoguhoidja omab nende arendamises?

I7: Oih, mina mängin väga vähest rolli tegelikult aga noh võibolla mõne suures ja sellises kaasaegses koolis või üldse meie keskraamatukogus kindlasti suuremat rolli. Ma isegi nägin seda koolitusel, ja kuidas meile näidati et missugused küsimusi, sinna sadetaks ja mida tahavad inimesed teada ja kuidas nad otsivad ja leiavad seda infot. Muidugi väga suurt rolli aga no meie väikeses sellises tehniliselt mitte eriti hästi varustatud koolis ja isegi mitte ainult tehniliselt ja isegi raamatutega mitte hästi varustatud koolis. No mis rolli mina siin, vana inimene ka veel oman.

K: Kas teie meelest võiks siis ideaalis olla roll suurem?

I7: No ideaalis jah, ideaalis väga suur võiks olla. no jällegi see sõltub sellest, mis kontingent sul on need sinu lugejad ja need sinu raamatukogu kasutajad sest tänapäeva lapsed on ju ka, nad teavad nii palju nendest arvutitest ja sellest info tuleb neile igalt poolt. Ma ei tea. Ma ei oskagi öelda. Muidugi mis ma nägin meie Rahvusraamatukogus, seal on jällegi, mina nägin kuidas töötavad täiskasvanutega. Kõige rohkem kasutavad kahjuks mis mina nägin, vanemad inimesed, kes tõesti ei leia või siis otsivad sellist spetsiifilist infot, mida jah on väga raske endal otsida. aga noored ma ei tea. minu teada nad ise oskavad väga hästi juba tänapäeval noored teavad väga hästi otsida ja oskavad selle arvutiga läbi käia või nii.

K: Kui seda rolli nüüd suurendada, siis milliseid oskusi või pädevusi soovisite selleks koolitada?

I7: Mhm. No meie koolis siin mina näen oma rolli tahaks suurendada ja seda just väikestega töötamisel. Ma tahaks nendega veel rohkem, et nendest saaks raamatusõber. Et oleks neile huvitav. Ma teen neile igasugused mõistatused, mille lahendamiseks nad peavad raamatut võtma ja seda lugema. Vot selles ma näen nagu oma rolli. Sest teiste ma ei räägi. Ma arvan, et iga raamatukoguhoidja ja raamatukogu on väga erinev. See sõltub kus see raamatukogu on, milline on ja mis kontingent külastab seda. Vot.

Raamatukogutund on üks tund, mida mulle no nagu ohverdatakse nagu mulle nagu et jälle räägite terve tund nagu ei millestki. Katsun neile ka rääkida kui nad siia tulevad.

K: Aga kui nüüd koolituste juurde tulla, siis millist koolitust te tunnete et selleks vaja on.

I7: Ma arvan, et isegi psühholoogiat, laste psühholoogiat ja pedagoogikat. Seda oleks meile vaja. Kursustel oli muideks meile ka pisike lõik psühholoogiat. See oli muidugi ka väga kasuks aga sooviks veel.

Infoallikatest ja infokirjaoskustest on nii palju räägitud juba aga pähe nagunii midagi ei jää. Rohkem isegi ei tahaks koolitust. No teadmisi on muidugi alati juurde vaja. Mida rohkem elan seda rohkem saan aru kui palju vaja veel õppida on.

K: Lõpetuseks küsiks veel, et kas soovite saada koopi kaitstud lõputööst?

I7: Jaa, võib.

K: Tänan teid aja eest.

Lisa 9: Intervjuu 8 transkriptsioon

Algus: 30.04.2014 kell 09:30

Lõpp: 30.04.2014 kell 10:20

K: Tere, olen Katrin Tammar. Õpin Info- ja dokumendihaldust Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudis. Olen viimasel kursusel ja kirjutan lõputööd infokirjaoskuse arendamisest Üldhariduskoolides ja kooliraamatukoguhoidja rolli selles. Vestlus salvestatakse ja teie andmed jäävad anonüümseks.

I8:Mhm

K:Rääkige palun alustuseks, kuidas teist sai kooliraamatukoguhoidja.

I8: Ma olen siin teist õppeaastat. Ma enne töötasin, peaaegu seitse aastat olin keskraamatukogusüsteemis. Töötasin kahes erinevas harukogus ka siin Tallinnas. Ühes raamatukogus oli juhataja ja teises olin teenindaja. Ja, aga seal, seal hakkas mulle kõige rohkem vastu see, et ma pidin nagu laupäeval tööl käima ja olid üpris sellised tööpäevad, et kell 10 hakkas ja õhtul kell 6 lõppes ja mõnel ühel päeval lõppes nagu õhtul kell seitse tööpäev. ja noh kuna ma üksinda nii öelda kasvatan veel kahte last siis see töögraafik hästi ei sobinud ja hakkasin otsima uut kohta. Ja siis sain selle pakkumise siin. Nii et teist õppeaastat olen siin ja ma olen väga rahul.

K: Millal te esimest korda raamatukogus tööle hakkasite?

I8: Kakstuhat oot seal ma mõtlen, üheksakend üheksa kaks tuhat e, 2004 ja 2004.

K: JA õppisite raamatukogundust

I8: Õppisin raamatukogundust aga õppisin viljandi kultuuri kolledžis ja siis 2004 läksin ka sinna magistrisse Tallinna ülikooli aga seal viljandi kultuuri kolledžis ma õppisin päris ammu. Ma olin vahepeal väga väga pikalt ei töötanud sellel eriala sest et ma ise olen pärit ja elasin kui ma kultuuri kolledži lõpetasin Paides ja seal ei olnud raamatukogus kohta eriti ja siis kui ma juba siia Tallinna mingil ajal kolisin siis peale esimese lapse sündi siis ma hakkasin uuesti töökohta otsima, siis sain raamatukokku. Kooli lõpetasin 92 juba, kultuuri kolledzi vahepeal siis ei töötanud raamatukogus.

K: Palun rääkige oma igapäevatööst.

I8:Noh praegu kuna kui ma siia tulin siis ma hakkasin kataloogima arvutisse RIKS kataloogi raamatuid, siis tavapärase laenutuse kõrval on igapäevane selline töö on raamatute sisestamine ja parandamine. Muidugi laenutamine ka ja kuna meil raamatukogu on sjukene suur ja selline avar siis siin hästi palju käivad siin õpilased ka niisama istumas. et vahetunnis on üpris rahvarohed ja tihtipeale liiga lärmakad. aga noh kuna see on kool siis noh see mis ma nagu eelnevates raamatukogudes töötasin siis eal ikka nõuti tihti peale sjukest vaikust ja mõeldakse et raamatukogu on sjuke vaikne koht ikka. Aga noh ma ise olen nagu seda arvamust et siin kooliraamatukogus on seda suht nagu võimatu nagu nõuda ja siin ikka sellistel tavaliselt vahetundidel kui ei ole koolipäev lõppenud siis nii väga siin ei õpita.

Õpilased õpivad kui tunnid läbi saavad, ütleme 12 või ühest et ootavad kas siis trenni või meil on ka need tantsutunnid et mõnikord sealvahepeal jääb 1 või 2 tundi vabaks et siis tulevad siis ja istuvad ja õpivad siin. nii et vahetunnid lähevad alati lihtsalt nagu lastega suhtlemise alla. JA siis üritan siin sjukseid üritusi ja asju teha. Terve õppeaasta oli meil siin algklassidele (viitab käega ühele seinale kus on ilma lehtedeta paberist välja lõigatud puud), nüüd on need küll tühjad aga lugemispuu programmi nii öelda. Esimene kuni neljas klass ja oli niimoodi et klassid võistlesid omavahel raamatute lugemises. kes siis nagu raamatu läbi luges sai oma klassi puupeale lehe ja siis nüüd aasta lõpus korjasin lehed ära ja vaatasin et kuidas siis tulemused on. Eile meil oli suur lõpetamine, et esimesed kolm kohta said autasu ja teised ka väikese kommikoti jaa lastel käis piip ja tuut külas. Sjuke hästi meeleolukas üritus oli meil eile siis. Selline lugemise ja nalja teemaline.

Ja noh eks ma olen siin kutsunud kirjaniku, põhikooli ja gümnaasiumile käis sellel aastal Indrek Hargla. Ja siis oli raamatu ja roosi päev. Jaotasime lastele roose kunstiringi tegi, kunstiringi õpetaja tegi lastega roosid. Ja selliseid. Emadepäeval ikka saab siin otsida välja laste jaoks selliseid raamatuid mis emadepäevaga seoses, kas siis luuletused või tekstid. Näituseid oleme teinud. Nii et. Siis oleme veel, et meil ühed hästi vahvad muinasjutu vestjad käivad siin. On selline, neil on selline programm nagu räägivad, jutustavad, mitte ei loe maha vaid jutustavad muinasjutte ja siis mängivad, laulavad ja siis nagu mängivad kitarri ja siis mingit väikest rahvapilli ka sinna juurde ja siis ma olen ka neid siia kutsunud algklassidele. Aga muud ma ei oskagi igapäeva tööst rääkida. Ikka põhiline on laenutamine ja siis see praegu see sisestamine, raamatute sisestamine ja see parandamine ja kõik see.

K: Kas teile koolis teeb kooliraamatukogu ka selliseid hooajalisi töid nagu õpikute ja töövihikute jagamine, kokku korjamine ja sellised tegevused?

I8: Ja, need ka loomulikult. Et nüüd mai lõpus, mai viimane nädal ja juuni esimene nädal siis ongi see õpikute kokku kogumine jälle.

Ja siis augusti lõpus olen mina nüüd sellest õppeaastast tegin esimest korda niimoodi et et enamustele klassidele, siin põhikooli paar klassi jäid nagu vahele, et jaotan nagu igale lapsele isiklikult, et tuleb kindlal kuupäeval kindlal kellaajal on kindel klassi aeg ja siis õpilased ütlevad ise ja siis nagu saavad nimekirja alusel õpikud kätte. Ja nüüd siis mai lõpp juuni algus hakkab jälle see kokku kogumine. Töövihikud ka muidugi. Töövihikud lähevad põhikoolis algklasside nagu astmes koos õpikutega jaotan välja. Aga gümnaasiumiga on natuke rohkem tegemist. nende jaoks on see ju tasuline ja siis see müük ja rahakorjamine, see on natukene aeganõudvam aga tihtipeale osad töövihikud ju ei ole ju tulnud seal õppeaasta alguseks juba kohale. Kas siis teise poolaasta töövihikud või siis mõned ju lausa neljast osast töövihikud. et need ei jõua kõik augustis kohale, et siis on neid õppeaasta jooksul vaja müüa.

Et see on selline üpris aega nõudev selles mõttes ega õpilased eriti ei tule õigel ajal kunagi neid välja ostma. et augustis siis kui ma nagu õpikuid jaotasin ja mis töövihikud selleks ajaks olid kogunenud need nagu osteti, kõik oli nagu korraga ja korraga üks suur summa, siis need osteti korraga ja päris kiiresti välja. Aga just see pärast see tilgutamine, see on suht mitte just tüütu aga noh aega nõudev et tihti peale nii et minul juba kuupäev kukub selle tasumise pealt aga õpilased ei ole ju veel oma raha ära maksnud. Ja mõni jätabki maksmata või välja ostmata. ma ei saa ka kunagi niimoodi et noh maksaks nüüd selle väikse puuduoleva summa enda rahast onju ära ja et pärast siis õpilane tuleb ostab välja, et siis ma saan selle raha tagasi aga ühekorra ma tegin niimoodi ja kaks õpilast jätsidki välja ostmata. Et noh aga mina olin juba ära need maksnud. Nii et noh ikka nii ei saa, et peab ikka õpilased ära ootama muidu pärast kannan mina nii öelda need kulud nagu.

K: Läheks nüüd rohkem infokirjaoskuse juurde. Rääkige palun, milliste infoallikate kasutamist siin raamatukogus on vaja õpilastele seletada?

I8: Noh päris palju seda ester kataloogi ja ega nad eriti siin ausalt öeldes ei käi nii palju. Muidugi wikipediat nad siin kasutavad ikka, teevad oma loovtööd. Et üldjuhul ega nad siin, kuigi meil on siin päris palju arvuteid, ega nad siin neid kasutamas ei käi ja siis nad käiad tegemas selliseid töid, mis on vaja siis konkreetselt kas siis trükkida ja mitte väga palju infot otsida. või siis on neile antud juba konkreetsed lingid juba kätte kustkohast nad midagi leiavad, et ega ausalt öeldes ei olegi olnud väga palju neid siin suunata.

K: Kui neile on lingid kätte antud, siis kas nad küsivad teilt abi nendega toimetamiseks?

I8: JA ikka osad ikka, siiski küsivad abi.

K: Teie koolil on kasutusel RIKS. Kas selle kasutamist seletate ka?

I8: Selle kasutamist ma veel ei ole õpetanud või näidanud. Selles mõttes et ma ei ole, tähendab ma hakkasin laenutama hästi vähesel määral nüüd sellest veerandist.

K: Ahsoo, et see ei ole veel täiesti 100 protsendiliselt töös?

I8: Ei, ei ole jah. Et tegelikult mul alguses oli plaanis et üldse kui mul on kõik sisse kantud, et ma hakkaks alles siis laenutama aga meil sellel aastal õppeaastal tuli see uus õpilaspilet see nii öelda elektrooniline või plastik, mis ta siis iganes on. Et direktor nagu tahtis et sellel oleks rohkem nagu kasutust peale ainult selle, et õpilased sellega sööklasse saavad registreerida. et välisuste juures seal meil veel sissepääsu sellega ei ole. et siis üks võimalustest oligi raamatukogu veel ja no noh direktori sellisel väiksel pealekäimisel no mitte pealekäimisel aga selles mõttes et ta nagu tahtis et hakkaks äkki juba laenutsutega pihta ja siis ma mõtlesin et okei et see viimane veerand on juba sjuke rahulikum veerand et on kergem seda nii öelda kätte sisse saada et kuna varasemad laenutus programmid mida ma keskraamatukogus kasutasin oli ju teine. et see riiks oli minu jaoks väga uus, et see sisestamine on juba üksjagu käpas, et ma olen seda juba üksjagu teinud aga laenutanud ma ei olnud veel siia maani ja nüüd ma laenutangi tegelikult paralleelselt selle tavalise kaartkataloogi ja selle RIKSIga ja kuna mul ei ole ikkagi kõik veel sisestatud ja see on selline vähesel määral laenutamine ja siis ma ei ole veel õpilastele seda riiksi seda kataloogi tutvustanud. aga ester kataloogi ma olen 3 ja 5 klassis nagu kirjandustundides seda nagu tutvustamas. et kuna seda nad peavad kasutama selles mõttes ka rohkem et kõike kohustuslikku kirjandust ju mitte nüüd kõike aga kui aus olla siis päris enamust ei ole mul ju siinkoolis eriti pakkuda ja siis nad peavad seda minema kuskilt keskraamatukogust laenutama ja ma olen muidugi siin tihtipeale ise vaadanud ja öelnud kuskohas ka hetkel olemas on näiteks et nad saavad minna vaatama aga ikkagi nad võiksid seda ise ka ju osata, et vaadata kodus või nädalalõpus või mida iganes et kus see nagu asub see raamat. et seda estrit olen nagu tutvustanud.

K: ja seda tundides?

I8: Jah tundides jah käinud rääkimas. et kuna mul siin endal ei ole pandud seda projektorit, it juhul oli olnud plaanis küll et siia ka projektor muretseda, et siis oleks saanud siin samas raamatukogus teha tundi aga ei ole veel pandud üles ja ma ei saa siin teha. Ja nad on muidugi käinud siin raamatukogus lihtsalt et kuidas riulitest raamatuid leida. Sellist tundi ma olen ka teinud aga põhiline on siis see estri kataloog.

K: Aga raamatukogu tutvustus, et kuidas raamatukogus raamatuid leida ja nii, et seda teete siis ka?

I8: Ja, jah

K: Ja see on siis päris algklassides?

I8: Seda ma olen teinud kõigepealt nad on alati käinud, esimene klass on alati käinud kohe kuskil esimese veerandi jooksul siin raamatukogus tutvumas aga noh neile ma olen rääkinud rohkem nendest reeglitest ja siis sellest et kuidas üldse käituda ja siis olen teinud ka nad kõik siin lugejaks ja olen kutsunud et nad kõik võiksid ikka julgelt siia raamatukokku tulla. aga esimesed klassid on veel natukene üpris sellised mitte just kobad aga üldiselt nendele ma veel päris ei ole tutvustanud. Nendel lihtsalt huvitav alati vaadata mis riulist leiab, et mis siin nagu avariiulil on aga nemad üldjuhul ei lähe otsima ühtegi raamatut eriti autori järgi või pealkirja järgi. Kui neil on mingisugust kohustuslikku kirjandust tihtipeale vaja, siis nad tulevad alati minu käest küsima. Siis ma muidu ka lähen kui mul on vähegi võimalikult aega siis ma lähen alati nendega riuli juurde. Ja selgitan et kust ma selle nagu leian aga esimene klass neile üldjuhul alati see eriti meelde ei jää. mõni laps nagu ei adu sedagi et kes on autor või miks need raamatud üldse niimoodi on seal riulis. Aga suurematele klassidele ma olen küll teinud. See sama kui ma olen estrikataloogi tutvustanud, siis nad on käinud siin raamatukoguga tutvumas, et kuidas üldse leida ja siis nad olen teinud ka sjukseid väikseid ülesandeid. Teinud neile siis väiksed sjuksed ülesanded, et andnud neile siis nagu nimekirjad vat et leidke nüüd selline selline raamat, kust ta üldse olla võib, kas ilukirjandus ja selgitanud, mis on ilukirjandus ja mis on teadmiskirjandus ja et selliseid asju olen nagu teinud.

K: Raamatukogutundide osas, et kas olete keskraamatukoguga koostööd ka teinud?

I8: selles mõttes et siin need raamatukogud on võtnud küll ühendust et nemad tahavad rohkem küll niimoodi, mitte et nemad ei tule ise siia, nemad tahavad et ikka nende juurde nagu mindaks. mina olen alati info õpetajatele edasi andnud ja ma tean et vist et kirjandus õpetajad vist on praegused kuuendad klassid, et nendel mõlemal on kirjanduse, eesti keele ja kirjanduse õpetajad on klassijuhatajad et sellel aastal nad võtsid kuuenda klassi esimeste aastat, et nemad on oma klassidega seal käinud. Et keskraamatukogu otsib küll ühendust aga mina ise, mina olen ikkagi õpetajale selle info edasi andnud.

Mina ise ei ole ju nendega sinna läinud keskraamatukokku, ikka eesti keele ja kirjanduse õpetajad on ise vaadanud kas nad soovivad sinna minna või mitte. Ja sellel õppeaastal ma tean et kuuendad klassid on käinud aga eelmisel õppeaastal ei käinud vist minu teada keegi. Noh välja arvatud see esimene klass kes käivad seal. Esimestel klassidel on raamatu, keskraamatukogu see raamatujagamine nii öelda, jagavad esimestele klassidele kingivad raamatuid ühesõnaga keskraamatukogu. Ja siis käivad õpilased alati seal kohapeal ja antakse neile raamatud üle. Ja siis tehakse ka kindlasti neile seal kohapeal mingi raamatukogutund.

K: Et siis esimestes klassides raamatu saamiseks käivad nad kohal.

I8: Jah jah.

K: Aga erinevad paberallikad. Kas nende kasutamise kohta lapsed küsivad abi?

I8: Jah küsivad küll. Meil on ka nüüd jälle neljas klass. Nendel on eesti keele ja ma nüüd ei, a ei neil on eesti keele õpik, neil küll kirjandust ole, eesti keeleõpikus on neil seal kohe üks mingi peatükk on selline entsüklopeediate kasutamine. ja siis on nad käinud ka siin kohapeal tegemas tundi. et võtavad siin kohapeal kasutavad entsüklopeediaid ja et nad peavad siis mingeid konkreetseid asju sealt otsima, et mismoodi siis sedasi üldse otsitakse ja siis oleme teinud siin kohapeal niimoodi seda tundi. et noh paralleelselt klassijuhatajaga. Klassijuhataja siis nagu rohkem ja mina olen ka siis nagu siin abistanud. et see on neljanda klassi programmis sees.

K: Aga interneti allikate kasutamise juhendamine, näiteks kuidas googeldada efektiivsemalt. Kas sellega on teil töö käigus kokkupuuteid?

I8: Ei. MA ei ole nii täpselt hoolega neid õpikuid uuringu, kas kellelgi seal programmis üldse sees on interneti otsing näiteks, seda ma ei oskagi öelda, ma ei ole ausalt öeldes nii täpselt neid õpikuid uurinud aga ükski nagu vanusastme klass ei ole ka käinud seda, sellist tundi nagu soovimas. et ma ei ole ise ka eesti keele ja kirjanduse õpetajatele seda pakkunud. Või siis näiteks meil on ju ka arvutitunnid. Arvatavasti see on üldsegi arvutitunni programmis.

K: Aga kas on arvutitunni õpetaja ise käinud küsimas?

I8: Ei, interneti saal on ja nemad nagu toimetavad seal. Ta ise nagu selle kohta midagi küsinud ei ole.

K: Aga kas õpetajad üldiselt soovivad koostööd teha?

I8: ja ja.

K: See kehtib siis enamuse õpetajate kohta või oleneb ka õpetajast?

I8: Eks ta oleneb õpetajast muidugi. Aga aga rohkem isegi koostööd otsivad võibolla algklasside õpetajad. et muidugi see põhikool ja gümnaasium. mm. no selliseid koos tunde me siin ei ole küll väga teinud ja noh arvuti, arvutiõpetuse osas ka eriti mitte. Aga noh arvutiõpetaja on meil ju selline, ta on ise meil ka it juht koolis nii et ta nii öelda väga sjukene algaja ei ole et ma arva et et selle mingisuguse infootsingu ja selle jaoks ma arvan et ta nii väga vast abi ei vajagi. eks ta võibolla teeb rohkem enda interneti selles ja saab seal ise sellega hakkama.

K: Mis teie arvates on kõige populaarsemad infoallikad?

I8: Enamus otsib alata ma vaatan google kaudu. Google kaudu siis tihti peale see google viitab kohe wikipediale. Wikipedia google ja netit kasutatakse üpris vähe. Ikkagi google on põhiline. aga rohkem ma nagu ei oskagi öelda. Google kaudu na alati nii öelda hakkavad seda põhiotsingut tegema ja siis sealt viitab juba edasi nagu.

K: Kui google ja wikipedia on eelistatum, siis kui tihti puutute kokku sellega et peate selgitama neile allika usaldusväärsuse kriteeriumeid?

I8: Jah osaliselt, mõnikord küll. selles mõttes et nad kas või see sama selle wikipedia osas on mõned juba väga teadlikud et see on seal siis kas keegi kasutaja on ise tahtnud sinna infot lisada või mida iganes. Nad on nagu isegi selles osas on nad alati üpris juba teadlikud et on näha et neil on seda siiski juba selgitatud. et kustkohast saab üpris usaldusväärset ja kustkohast mitte. aga no mõni õpilane ei tulegi ju üldse abi küsima ega ei tulegi nagu üldse avaldama et noh või nagu uurima minu käest kasvõi et kas sealt saab õiget infot või mitte eksole. Et jah kui ikkagi keegi abi vajab siis ma loomulikult selgitan et kust on parem leida ja kust mitte. Aga üldjuhul käiakse ikkagi vähe siiski.

Nad teevad ütleme sellist, sellist noh meil käivad õpetajad ka siin tundi tegemas. Nad käivad tundi tegemas ütleme siis mitte nii sellist infootsingut ega sellist aga noh näiteks gümnaasiumi bioloogiaõpetaja käib. Neil on oli programmis ta pani juba kõik selle materjali ühte kaustaja siis õpilased pidid seal ja interneti kaudu infot otsima. Et üldjuhul väga ei käida siin lihtsalt niimoodi nagu infot otsimas et vat et nüüd on sjuke mingisugune küsitlus neil või või vaja mingisugustele küsimustele vastata et nad tulevad siit internetist otsima. Et üldjuhul on ikkagi niimoodi, et nad tahavad siin mingisugust sjukest oma tööd lõpetada või lihtsalt nagu trükkida midagi välja. Neil on mingi referaat, neil on kõik põhi juba valmis tehtud et neil on vaja lihtsalt midagi nagu ära trükkida.

K: Kas õpetajad on küsinud kuidas selgitada või kas on mingit materjali selle kohta?

I8: Ei ole.

K: Kas see et lapsed ei küsi võib olla sellepärast et nad ei tea või neid ei huvita või milles võiks see põhjus olla.

I8: ma tegelikult ei oskagi öelda. Võibolla ikkagi pigem see et eks ta kindlasti on lapses kinni ka. See selles mõttes et mõni laps ei julge üldse midagi nagu küsida. et ükskõik siis kasvõi mõne raamatu kohta et kus midagi asub, et kas teil on. Vaatan et tiirutab ja tiirutab siin riulite vahel. Siis küsin kas tal on abi vaja ja siis ta noh alles küsib kui ma nii öelda sekkun. Et samamoodi võib see laps ka arvutist otsida aga kui üldse ei küsi ja ei uurigi. Ja mina ju ei lähe ju ka vaatama et mis ta seal siis nii väga teeb. Ma ikka jälgin mis nad siin teevad või aga mõnikord ma ju ei näe ka mis tal seal ekraanil on et minna ja sekkuda kas sul on abi vaja. Et kes on hädas ja kes julgeb abi küsida, need ikka tavaliselt küsivad aga milles see probleem võib olla et nad ei küsi, vot ausalt öeldes jäängi vastuse võlgu.

K: Hästi päevakorda tõusnud teema on autoriõigused ja nendega kooskõlas olemine. Mil määral puutute kokku siin raamatukogus autoriõiguste selgitamisega?

I8: No nendele no kui nad kuidagi kuskil mingit infot otsivad, siis ma alati selgitan ja no nagu näitan et kuidas kas või neid samu viiteid näiteks alla panna. Et kui nad ikkagi mingisugust infot peavad kui nad internetist mingit infot otsivad et siis peavad alati olema ju siiski viited selle selle kus nad selle leidsid. et niisama kuskilt kopi peistiga kopeerida ju noh ei ole ju lubatud eksle. Seda ma olen neile selgitanud ja ja üldjuhul on neil alati ka juba teada et nad peavad panema kirja ka kasutatud kirjanduse ja selle kohta on nad küll küsinud et mismoodi seda viidet panna või ja kuhu nad sellel peavad panema. On näha et õpetaja on teinud neile juba ülesandeks et kindlasti peab olema kasutatud kirjandus ja interneti viited need juba kõik seal noh olemas. Et seda ma olen selgitanud et autoriõigused, lihtsalt niimoodi kopeerida teise inimese mõtteid või teise inimese tööd et see ei ole nagu lubatud. Et selleks peab olema ikka viide all kui sa sealt oled ikka midagi võtnud siis pead näitama kus sa selle võtnud oled.

K: Ja seda siis kui nad küsivad või on see ka tunnivormis.

I8: Seda on ikkagi niimoodi et õpetajad on neile tihtipeale juba enne selgeks teinud. ET viited peavad olema, miks need viited peavad olema ja ja mina olen aidanud lihtsalt et kuidas neid sinna lõppu siis panna. Kas või see vormistamise küsimus. et ma olen siis nagu seda suunanud ja selgitanud ja aga jah üldiselt nad on alati sellega kursis et ikkagi niimoodi ei tohi et võtad sealt kuskilt internetist lõikude kaupa midagi.

K: Viidete vormistamise kohalt, et kas koolil on olemas ka juhend kus see kirjas on?

I8: Jah. No mõni õpilane on näha et ta pole seda juhendit läbigi lugenud, et küsivad kuidas tiitellehte vormistada ja kuidas sisukorda vormistada ja siis ma alati suunan, et siin on meil see juhend, et siit pead võtma. Aga noh mõni ei ole tõesti üldse kursiski. Kindlasti on neile juhendajad juhendanud et meil on juhend olemas aga mõni lihtsalt laseb kahe kūrva arvatavasti et ei viitsi nagu süveneda, et on olemas selline juhend kust seda võtta. siis ma olen näidanud kustkohast meie seda juhendit leiab.

K: Aga muid materjale peale kooli juhendi, kas neid olete ka suunanud kasutama?

I8: jah jah. Internetist kuidas leida seal oota mis klass tegi mingit referaati. See oli kuues klass jah kuues klass tegi mingit loodusõpetuse referaati ja siis õpetaja ei andnud neile päris täpselt konkreetset et kuidas ta vormistatud peab olema. Ütles et peab olema nagu korralikult vormistatud, tiitelleht et kus peavad siis olema pealkiri ja need kirjas. Aga palju seal reavahe või noh jukest nagu õpetaja ette ei andnud et vähekene nagu vabas vormis. Siis ma osadele õpilastele siin näitasin et kuidas internetist otsida, et kust nagu leida see tiitelleht, kuidas seda üldse vormistada. Et kuidas seda otsida ja kuidas see välja näeb. Mõne jaoks oli see nagu uudis. Tema mõtles et panebki sealt ülevalt äärest järjest kõik kirja aga et osa peab olema keskel osa all ääres eksle kuidas see vormindamine käib, see oli nende jaoks nagu uudne.

K: Ma saan aru, et küsitakse palju abi selliste vormistamise küsimustega?

I8: Jah

K: Ka seda kuidas näiteks wordis seda kõike teha?

I8: Jah

K: Kas nad küsivad ka mõne muu, näiteks internetis tehetavate kodutööde kohta abi?

I8: Ei ole küsitud eriti.

K: Või siis näiteks e-lugered, et need on ka päris populaarsed. Kas teil ka on küsitud õpilaste poolt e-raamatute kohta?

I8: Ei ole üldse. Et ma olen paarile gümnaasiumiõpilasele on keskraamatukogu ju neil on see e-raamatukeskkond see ellu ja paari raamatut olen suunanud, et vaata seal on võimalik seda ka laenutada, et kui on igalt poolt väljas olnud, et olen näidanud, et seal on ka selline võimalus laenutamiseks. Aga ausat öeldes nad ei ole sellest üldse nagu huvitatud olnud. noh et ei ei et ma ei taha nagu ala seal internetis, nagu arvuti ekraanilt et ma ikka ootan ära kuni mingi paberraamat nii öelda kuskile kohale tuleb. Et noh hästi sellised nagu.

K: Nad ei ole ise huvi ülesse näidanud?

I8: Ei ole huvi ülesse näidanud. Ja need paar korda mis ma siis nagu neid suunasin et on selline võimalus üldse nagu andsin teada et on üldse selline võimalus et siis neid nagu üldse ei erutanud ega huvitanud, Nii et see on täitsa sjuke nagu uudne asi siin jah.

K: Osades koolides on olnud jutuks e-õpikutele üleminekust. Kas see ei ole kuidagi teemask tulnud?

I8: Ei ole jah. Et meil ei ole siin õpetajad tahtnud eriti midagi nagu tellida ja meil ei ole ausalt öeldes koolis ka eriti selliseid noh, osad koolid ma tean et tellivad endale mingeid nutiseadmeid et võimalik siis e-raamatuid tellida või e-õpikuid tellida aga meil nagu ei ole huvi tuntud.

K: Kui nüüd tullagi nende tehniliste vahendite kasutamise juurde, et kas peale sellise vormistamise, kas küsitakse veel millegi kohta abi?

I8: Meil on siin see printer nii öelda õpetajate arvuti ka. Õpetajad käivad ka siin printimas. Õpilastele on see tasuline aga ütleme nüüd siin need üheksanda, kaheksandaklassi need loovtööd ja noh nende eest raha me ei võta. Üldjuhul küll nad käivad siin printimas ja siis on tihtipeale neil kodus teevad nagu töö valmis aga siin arvutis avad ja on arvatavasti kodu mingis teise, mai tea open officid või kus nad vormistanud on et siin lööb kõik selle vormistamise paigast ära. Et siis nad ikka vajavad siin noh mõned ikka vajavad abi et see uuesti paika panna. Et noh siin alles oli kaheksas klass käis siin printimas oma loovtööd. Kaks noormest kohe hakkasid printima, üldse ei vaadanud enda seda ja siis saab enda lehed siit printerist kätte, oi see on ju kõik puhta valesiti. Ma ütlesin, et enne kui sa hakkad printima vaata üle enda see, et ta lööb sul võibolla segamini peatükid või peatükk hakkas keset lehte näiteks ja ja sisukord oli mai tea kuskohas. Pool oli üle lehe peal pool teise peal. No et sa pead ikka enne üle vaatama. Ja siis alles printima panema. Paber paberiks aga printeri tahm ja kõik ju kulub kui sa siin lased 4-5 eksemplari muudkui vuhid välja printida. Et ja aja seda et paljud ei tea et kui tahad mingit keskmist lehte näiteks printida, et oi et see leht läks nagu valesiti et seda uuesti, et siis ma suunan et või no näitan kuidas ainult seda konkreetset lehte printida. Et printimisel on vaja ikka päris tihti abi.

K: Gümnaasiumis tehakse uurimistöid. Teie koolis tehakse ka?

I8: Jah üheteistkümnes klass teeb.

K: Aga uurimistöde alused ainet annab teil keegi õpetaja?

I8: Jah jah.

K: Selle aine andmise osas ei ole teie käest koostööd või abi palutud?

I8: Ei ole jah. Et arvutiõpetus ja see on nagu üldse päris nii öelda tugevad õpetajad siin, et enamustele annabki meie enda IT juht. Algklassidele annavad siis kaks õpetajat on veel kes annavad arvutiõpetust, et nemad annavad vist kuni kolmandani või neljandani. Kuni neljandani vist siiski. Aga teistele kõigile annab meie it juht ja tema on ikkagi õppinud seda it asjandust ja kõike. Et tema ei ole nagu käinud, et koostööd või sjukest nagu tahtnud nagu teha.

K: Tema siis annab ka uurimustööde aluseid?

I8: Seda ma ausalt öeldes ei teagi kes. Aga mina tegelikult ei teagi et meil oleks uurimistööde alused, eraldi sjukest tundi.

Et arvutiõpetus ja minu teada ei ole meil... jaa ühetestkümneandas klassis on mingid arvutiõppe tundi lisaks. Selles mõttes et kümneandas ja kaheestkümneandas ei ole üldse arvutiõpetust.

Minu arvates jah. Siia maani oli meil see uurimustööde juhendaja oli üks teine õpetaja aga nüüd ta sellest õppeaastast läks meil nagu ära ta andis ajalugu ühiskonnaõpetus ja siis tema andis küll gümnaasiumis sjukest uurimustööde nii öelda toetavat tundi. Aga tema nüüd sellest õppeaastast enam ei ole ja nüüd on hoopiski gümnaasiumi muusika õpetaja tegeleb nende uurimustöödega. et tema neid nagu ka neid juhendeid saatis mitmeid kordi laiali, et kaheksandad, kes teevad oma loovtööd, nemad peavad sama moodi vormistama ja samamoodi isegi kui nende üheteistkümneandike uurimustöö. Ja siis nagu tema oli nii öelda koordinaator nende loovtööde ja siis uurimustööde tegemisel ja siis lõpptööd saadeti ka temale. Tema vaatas siis neid üle. Ja need juhendid ta siin nii öelda jagas ja suunas kus neid juhendeid saab. Ja aga tema mingisugust tundi ei annaküll lisaks. Aga see eelmine juhendaja siiski minu teada andis. Et seal arvatavasti oli põhjalikum see millele toetuda ja millele mitte ja nii edasi.

K: Riiklikes õppekavades, just eesti keeles, on juttu palju erinevatest teabe- ja tarbetekstidest. Mil määral õpilased on tulnud raamatukogus abi küsima nende erinevate tekstide koostamise kohta? Referaatide kohapealt käivad eks vormistamise kohta abi küsimas, seda ma saan aru aitate neil internetist näidiseid otsida ja vormistada. Kas nad käivad küsimas ka tarbetekstide kohta, et kuidas teha?

I8: Jah on käinud küll küsimas. Üheksandas klassis ma tean et on praegu õppekavas nad teevad, käisidki siin koostamas nii öelda seletuskirja ja avaldust. Ja aga siis oli veel õpetaja kaasa andnud mingi lingi kust nad need leiavad. Aga ega nad rohkem tegelikult ei küsinudki minu käest rohkem küll ei, nad ainult ütlesid et no õpetaja suunas nad siia ja nad peavad nagu ära vormistama ja siis osad tahtsid neid välja printida ja osad saatsid kohe õpetajale. Et siis ma nagu nägin et nad teevad neid avaldusi ja nagu selliseid. Aga minu käest nad täiendavalt ei küsinud. Et õpetaja oli neile andnud juba lingi kust nad saavad neid näidiseid juba leida.

K: Oleme rääkinud nüüd siin erinevatest infoallikatest, sealhulgas entsüklopeediad, raamatukogu, ester, sama google kasutamine, lisaks veel allika kriitikast, autoriõigustest, viitamistest, teabe- ja tarbetekstide koostamisest. Millist rolli teie arvates siis raamatukoguhoidja nende oskuste ja pädevuste arendamises omab.

I8: Ma arvan siiski esmast rolli siiski on õpetaja suunamine. Selles mõttes et no nemad annavad ju esmase info alati. No nendel on ka see ju et mis klass üldse mida õpib. et ja nemad nagu siis . ma arvan siiski et ta ta on kindlasti tähtis roll aga rohkem siiski nagu toetav osa. et et ... võibolla mõnes koolis suurem mõnes koolis võib õlal väiksem. see kaks õppeaastat mis ma olen nagu nüüd siin olnud olen, et minu selline minu selline osa ei ole ma arvan et väga suur ausalt öeldes. ... Aga missugune ta olema peaks? ma ei oskagi öelda. Väheke võibolla võiks olla nagu rohkem mai teagi kas sellest ongi nii väga mitte nüüd õpetajatele abi aga kui rohkem koostööd teha, aga praegusel hetkel ma olen nagu märganud et õpetajad teevad väga head tööd. Et õpilased minult väga palju nagu abi rohkem nagu küsinud ei ole. Ma ei oskagi öelda nüüd nii väga. ...

K: Aga kui see roll oleks suurem või kandvam. Millist koolitust te vajaksite selleks et see roll oleks suurem? Mille alast koolitust oleks vaja kõige rohkem et saaksite seda rolli suurendada?

I8: ... Kuna siin ikkagi käiakse jah rohkem nende igasuguste igasuguste loovtööde, referaatide ja sellistega, et siis võibolla selline praktiline, et kuidas nagu neid rohkem vormistada. Ma ei oska öelda ka tegelikult, ega see nagu ei ole ka tegelikult. ... Jään täitsa vastuse võlgu.

K: Sellest ei ole midagi. Ma vaatan, et teil on siin laual (viitab käega flaiieritega väljapanekut raamatukoguhoidja laual) flaiierid erinevate edasiõppimiste võimalustega. Kas tutvustate neid ka õpilastele?

I8: Ma päris niimoodi ekstra tutvustust niimoodi ei ole teinud aga koolid ikka hästi aktiivselt neid jagavad ja õpetajad käivad ka siin tihtipeale kuskil teistes, no õppepäevadel ja siis neil on aine seksioonide õppepäevad, et sealt nad tihtipeale toovad neid kaasa. Siis ma ikka alati panen need siia välja. Õpilased isegi ikka neid vaatavad siin. Osad on mul seal laudade peal (viitan erinevatele saalis paiknevatele lugejalaudadele), et siia ei mahugi kõik ära.

Siin on jah väheke erinevat infot.

K:Lõpetuseks küsiks veel, et kas soovite peale kaitsmist ka lõputööst koopiat?

I8: Jah

K: Tänan teid aja eest.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Katrin Tammar (sünnikuupäev: 02.04.1986) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Kooliraamatukoguhoidja rollid ja hoiakud üldhariduskoolis infokirjaoskuse arendamises Tallinna üldhariduskoolide näitel“, mille juhendaja on Krista Lepik

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
- 1.3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
- 1.4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 19.05.2014